

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

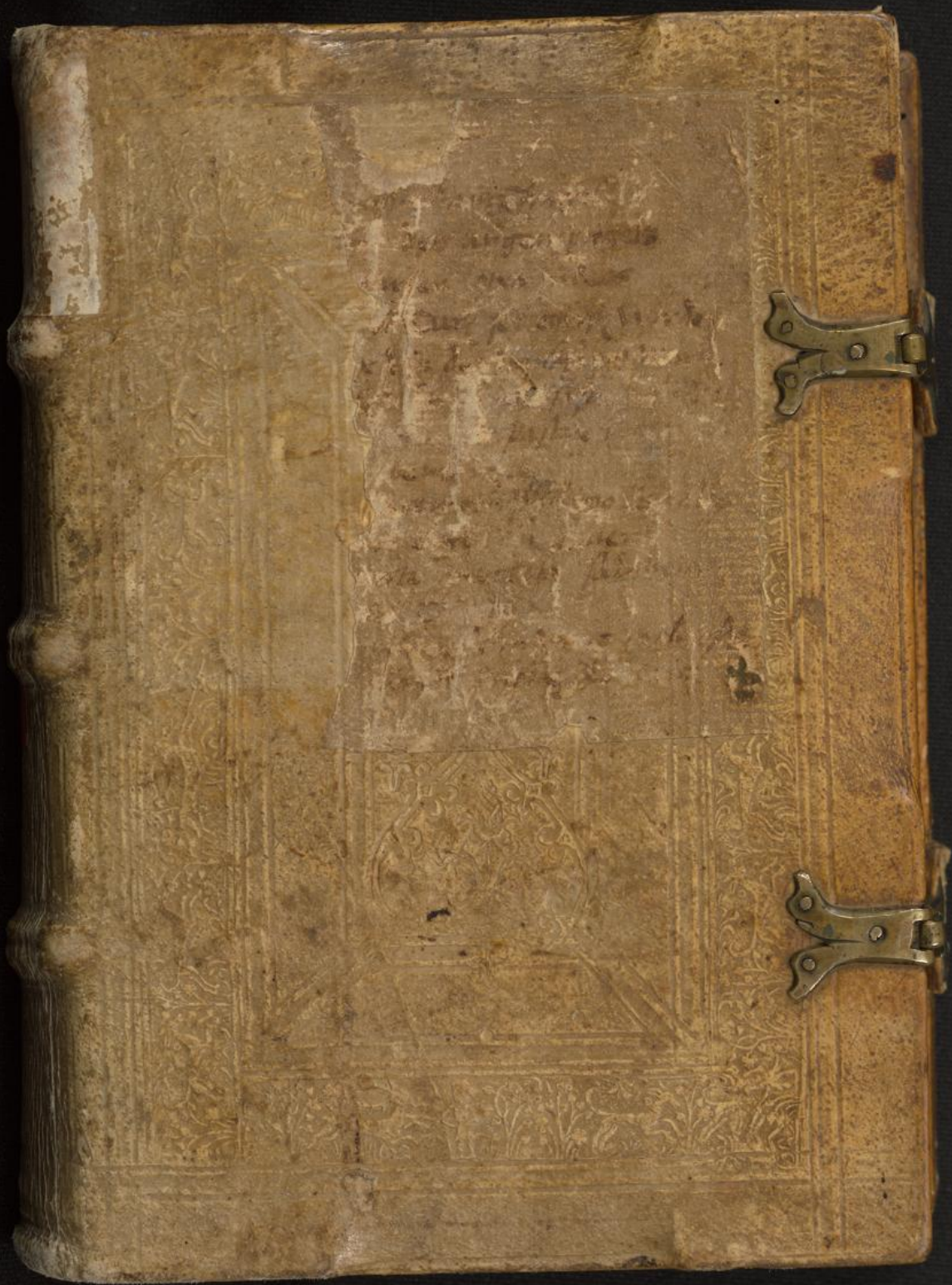
Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Questiones: de paruulis Iudeorum Baptisandis: a
co[m]muni doctorum assertione dissidentes**

Zasius, Ulrich

[S.l.], 1508

[urn:nbn:de:bsz:31-271665](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-271665)

1944

42 A 1237 RH

*Vdabrici Zafij opera omnia sunt prohibita, donec
corrigantur. Ex Ind. Lib. prohib.*

**Questiones: de parvulis Iudeorum Baptisandis: a cōmuni
doctorum assertione dissidentes. In quibus pre-
ter stili nitorem; rara: incunda & grata in-
vias. Ab excellentiss. viro Vdalrico Za-
fio: legum doctore: eorundemq;
In Gymnasio Friburgens.
Ordinario;
editę.**

(1508)

Hieronimi Veli Eiusdem Zalsij dis
scipuli : In sui preceptoris ob
seruantis. de iudeis
Librum; Deca
stichon.

Fragiferum vidue si vitem adiunxeris vimo.
Arbor si sterili Culta feratur agro.
Preteriens dices ; Res hec perpulchra ; viator.
Nanc; vimo vitis ; arbore claret ager
Pulchrius est lingue Ciuisia iura latine:
Preplacide Martis iungere membra deę
Zalsius hic fecit (lingue non parua latine
Et legum parili gloria magna modo)
Orator : vates : Iuriconsultus habebit
In libro optatas hoc sibi delicias.

Z 8

Iacobus Vimphelingus: suo Vdalrico
Zasio; Salutem dicit,

Ve (vir humanissime) de cecis iudeis operosissi-
q me concessisti, non videntur mihi ullam calum-
niam pati posse; vel reprehensionē. Quippe que-
tum profundissimis sapientissimisque divinarum scriptu-
rarum sententijs; tum precipue rationibus firmis: quas &
multas & tersiori stilo in mediū adduxisti: mirifice sunt
roborata: quāuis eorum elegantia; aliquantulū deprimere
re vident; varie ille: quibus usus es; legum allegatiōes. Que
profam alioquin ornatissimā: in stragem atque cicatricos-
sam reddūt. Sentētijs illas iudicativas doctoris Georgij
miserā: antequā tu p̄sens aggredereis opus; illuminatissimo
theologo Ioanni keiserlbergio; adieci; sup̄ eis; inter theo-
logos & iuriscōsultos; in nostro gymnasio esse dissencio-
nem; quā vniuersas has p̄positiones astruxit: & veritati cō-
sonas esse rescripsit. Vellem ego multos esse doctoris Ge-
orgij & tui similes: qui tū haberent fidei nostre Zelum
sperare prope diem: illam amplificari: & tandem impri-
missimos etiā turcas: nedum iudeos: sup̄pressum iri posse
Sed ita sunt tēpora: hij diuitijs: illi honoribus consequen-
dis student: paucos amor veri iusticie; distinct: quo ma-
gis vobis consummatissimi viri: ad vos em̄ iam loquor
blandiri potestis: qui hoc iudei impuberis negocio: id de
vobis argumētum prestitistis: vt si qua vnq̄ occasio se
offerat: pro fide iusticia veritateq̄: nullam sitis laborem
subterfugitori. Tu quoq̄ mi Zasio: quia elegantissime:
materiam propositam complexus es: laudem tibi immor-
talem: haud dubie peperisti. quam vt assiduo vtilia scri-
bendo amplifies: te magis atq̄ magis adhortor.

Vale.

A ij

De iudeis

Vdalicus Zasius: Suo Iacobo Vini
phelingo: viro cum Integritate
perspectissimo.
Salutem
dicit.

Quod de meo opere adfers iudiciū: Iacobe p̄spectissime
eo accipio: q̄ animi optimi etiā falsa laus delectat. Causa
ris legum allegationes profē intextas. Iuriste fuit hec tex-
tura, tua tamen monita subsecutus, allegatiōes intercur-
rentes; in spacia latebrasve reieci, vt continenti orsu pro-
cedens contextus, & tibi satisfaceret: & haberent ceteri p̄
suo quisq̄ capti: q̄ legerent. Vale.

Summa notatorū In
hoc tractatu.

Prima questio. An Infidelium infantes; intutis parentis
bus sint baptifandi.

In hac questione: hec
notari digna.

Iudeos esse sectos principum christianorum; de qua re la-
tissime disputatur
Filios a parentibus intutis separari posse
Pietatis potestatisq̄ vis quid operetur
Confutationes dissolutionum diui thome
Non procedere quod dicitur: paruulos non nisi ratione
parentum in deum dirigi
Non posse repudiare patrem iudeum; hereditatē celestis
patrie; paruulo suo oblatam

Prima questio

Offerentium parulos fides, vel fides ecclesie sufficit: p
parulis huiusmodi baptisandis.

Non ob stare qd dicitur: generatio hec nō preteribit &c;
Fundamentorum contrarie opinionis dissolutio.

Secunda questio de voluntate parulorum huiusmodi
quando ad baptismum velle posse censeantur

In qua hec notantur

Proximos infamie & pubertati; aliter intelligi quā glo;
& doc.

Voluntas impuberis duplex

Expedita & arguta solutio ad. l. pupillus. ff. de acti. aliter
quā glo. & doc.

Septennis parulos: ad baptismum velle posse

Tertia questio: filius iudei: ob certam pecuniā pignorat^o
An petens baptisari: admitti debeat: pacto de restituendo
eo: non obstante.

Hec notantur

Hostes esse in duplici differentia

Fidem hosti seruari nō oportere. Et pulchra notatiō: quā
liter hoc intelligatur

Pacta etiam in sese licita: non semper esse seruanda

Et per discussum tractatus

multa alia

A iij

Anteloquium

Egregio & clarissimo viro: Henrico kolher: Iuris pontificij doctori: Canonico ecclesie collegiate ad sanctum Petrum iuniore Argẽine: Rectori ecclesie Friburgẽ, Vdalaricus Zalius: Legum doctor: earumq; ordinarius: in florentissima Achademia: studij Friburgij, S. P. D.

Superioribus diebus: Egregie ac clarissime vir: Cum in eo bello: quod Regia Maestas: contra principem Palatinũ mouit. Iudeus quispiam a nostris captus: pecuniã promississet. filioq; dato pro obside: pepigisset: vt is pecuniã soluta restitueret. Filius autẽ in nostrã deductus ciuitatem Baptisma peteret: Et te prestantissime Henrice. p̄ ea cõministrada: Supplex accurreret. In gens inter doctos orta est disceptatio: dictũ ne filiũ: q̄ intra años pubertatis fuit contra patris voluntatẽ: vt maxie obstantibus pactis: ad baptismã p̄duci liceret. suere insignes viri. q̄ pacta seruari: filiumq; soluta pecuniã: etiã negato baptisate: patri restitui cõtenderent: Ediuerso & prestatis doctrine alij. pactũ negabant seruari oportere: immo filiũ: vel cõtra patris voluntatẽ baptisandũ. Cuius adsertionis princeps fuit: Venerabilis & Spectatissim⁹ vir: Georgius northofer: Sacre Theologie doctor: q̄ & in eam rem publice disputauit. Ego cũ in tanta diuersitate: qd sequeretur: principio fluctuarem: Et tũ negotio pfundius expenso: Trutinatisq; oibus que vltro & citro moueri possent rõnibus: in eã ptem: q̄ filio baptismũ non denegat: tãdem inclinare: putabã operipretium: si tota istec disceptatio: aliquãto accuratius examinaret: Itaq; p̄ ocũ: trisup ea re questiones scripsi: forte non inuitandas futuras. In quibus: cũ & Theologorum: Iurisq; peritorũ: q̄ pro diuersa sunt opinione: rõnes operose collegi. Et insup notãas nõnullas addideri. Attamen sequentẽ & mitiore opinionẽ secutus: iacula in diuersis stris

Anteloquium

eta p virib⁹ avertimus: posteriorēq; opinionē pulchre ro-
borauim⁹. Quicqd hoc vigiliāz sit: tibi Henrice p̄stans
tissime dedicamus: tuoq; noi nuncupam⁹. & merito illud
Tu enī vn⁹: nec patre q; pecuniā (dū filius restituerē) p̄s-
dere patris erat. nec militarib⁹ istis: quorū alioqui man⁹
impia & pecunię litens esse cōsuevit. Nec eis q; in diuers-
sum hortabantur curatis: filiū iudei: in tuam tuitionē susce-
pisti. Et vt acerrim⁹ fidei nostre ppugnator: nullo fomis
dato piculo: eum publice in ecclia Beatissimę virginis mar-
rie: mirifica solēnitate: concursu plebis maxio: fonte salutis
lauisti. Hanc animā: velut e Cerberi faucibus ereptā: deo
nostro saluatori lucrificando. Nec tñ eo cōtentus: baptis-
satum etiā in tuam adnumerasti familiā: quē & tuis edu-
cas sumptibus: & ludo literario: morib⁹ & studijs hone-
stis obseruandū tradidisti. Memorabile hoc esse facinus
& predicatiōe quā maxia dignū: q; negauerit: Plura tñ
sunt: q; te maiore extollūt p̄conio. Pastoralis fides supra ex-
emplū egregia: subiectoꝝ cura vigilatissima: & in rebus
alijs: cū mirifica hūanitate: p̄spectissima prudentia. Mitto
hic q̄nta tibi in verbis diuinis elucidādis sit faciūdia: quā
quoties cōtionaris: velut torrēs impell' anios. & quoquo
voles ipetu trahis. test⁹ est absurda quondā ista auctoriā
hūndinatio: q; in ecclia nostra: cōtra legē diuinā: vetusto
ritu p̄clamabat: te auctore abolita. Testes ml̄ti abusus: ml̄-
ti sinistri mores: quos e medio sustulisti: Et vt alia in te insi-
gnia ne adulari videar: pretereā: hoc vnū tacere neq̄o. Q;̄
amicos tuos solidissima fide p̄sequis: bñficijs adobris lib-
errimis. Qd̄ cū in alijs ml̄tis: tū in me ipso q;̄ maxie tes-
statū relinq̄t. Cuius curā iam ml̄tos ānos. vsq; adeo fide-
liter excepisti: vt nihil vnq; obmitteres. qd̄ rebus iuris sub-
leuādis cōferret. Que cū ita sūt. labores istos meos q;̄libz
exiguos. dedicare tibi sic ex merito debui: Ita vltro volui

A .iiij

De iudeis

Quos equo exopis animo: Rem q̄ ipsam (si quando
ocium sit) peragari non dedigneris. Inuenies enim di
cte disceptationis veritatem: ne n̄ solum mea exiguitate.
Sed etiam eleganti additione Theologie: consumatissi
mi doctoris Georgij predicti: in calce p̄sentium adiecta.
pulchris n̄ fallar rationibus: contra communia docto
rum sensa: excussam & elucidatam. que tunc fidelius de
fendes: quod plurimorum creduntur iudicium subitura.
Vale.

Prima questio. An

iudei infantes: sint inuitis pa-
rentibus: ad baptisma
auferendi.

Diffideri inter litteratos: per quã maxime:
necum dubitari consuevit. Infantes iu-
deorum: an ne inuitis sint parentibus: ad
baptismi lauacra auferendi. Mouet con-
trouersiam: q̄ hinc salutis sacramentum
preferri. illinc patris pietas preualere creditur. Negatiua
pars (quam summorum sententia virorum adferit: istac
nititur conclusione. Infantes iudeorum non esse: nec per
principes: nec alios quoscumq̄: parentum voto reclamã-
te. ad baptismũ abstrahendos. Immo (vt non nullorum
subsequitur opinio. que tamẽ sub dubio remanet) ipsos
ita baptisatos (quoniã charactera nõ recipiunt) baptisma-
tis (quo iniciari sunt) perfusionem: nullius esse momenti

Negati-
ua ps.

Vltis hec conclusio argumẽtis con-
fuleitur. Siquidem (vt prima ratione
vtar) Si dicta partulorum abreptio li-
ceret. id fortasse seruitutis potissimũ
pretextu: fieri posse. vtpote quod iu-
deos iuxta canonicẽ legis auctoritatem: p̄petuẽ seruitu-
ti propria culpa submisit. At hoc nõ est verum: liberi em̄
sunt iudei non serui. Tum q̄ dominia possessiones com-
mertia bonorum suorum: mancipia habere: contra chris-
tianos prescribere: in iudicio stare possunt. que omnia si
serui essent: ab eis prorsus abnegarentur. Nec ad rem
pertinet: quod lex canonica eos seruos vocat. non em̄ de

Prã
ratio p̄
pre neq̄
gatiua

in. c. et
si de ius
de

e. d. c.
et si

AV

De iudeis

servitute illud civili: sed subiectione quaedam suppressio-
nis: intelligendum venit.

a c. iudei. ij. de iude. Et no. in. c. porro. xvi. q. iij. fa. l. nemo. L. de
iude. c. mulorum. c. ti. glo. in. c. iudei. de cose. dist. iij. cum si.
b l. ij. ff. de his qui sunt sui vel al. iur. Et latius prosequitur Lar.
in. c. qui sincera. ij. dist.

Ratio
confir-
matio
ria
d. c. ff.
de cons-
uer. in
iude.
e ca.
gaude-
mus. d.
duoz.

utramvis pmissa v' eo maxime: quod patriam
i habent iudei potestatem. nam & id ipsum pontis-
ficum scita recipiunt: matrimonia quocq; eorum
iuste sunt nuptie: quorum neutra in servis toleratur. Quod
porro iudei (vt diximus) servos possident: evidens est pro-
eorum ingenuitate argumentum. Nam (pro Modestini sensu
tentia) alios possidere non possent. si ab alijs ipsi posside-
rentur. Addimus quod bona sua in emphiteosim iudei
b conferre: colonos habere: & (vt semel finia) omnia ipsi:
que liberis hominibus competunt. posse videntur. Itaque
propter servitutem: qua infamantur. non est eis vis in-
ferenda.

f tolerantur No. glo. in fi. de nup. p. l. cu ancillis. L. de incest. nups
g sententia rex. in. l. lib. homo. §. quicqd. ff. de acquiren. re do. in
l. sic cucier. ff. de adul.
h conferre Br. d. c. mulorum de iudeis.
i videntur vt patet per discursum extra de iude. et L. e. ti

Secunda
ratio a iu-
re natu-
re sum-
pta

Vod vero secundo loco pugnat. naturalis est ne-
q xus. dederimus enim per impossibile: eos esse ser-
uos. quia tamen educatio liberorum: naturali iu-
re parentum est. domini temporales (quatenus in civilibus
late eorum potestas pateat) iuris naturalis violare vincula
non queunt.

l. liberorum Insti. de iur. nat. gen. 2. civi in prin.
Eorum vt est rex. in. l. locu. §. ex eo. ff. de usu fru. ibi plenissima do-
mini cohercione habere: 2. facit. l. qui servu. ff. de ver. ob. l. quid ergo

Prima questio

§. l. ff. de le. l. et pulcher tex. in. l. l. l. de emen. ser. in prin.
2 non queit insti. e. r. §. sed naturalia z in ti. de legit. ag. successi.
§. si. l. qd attinet in si. ff. de reg. iur.

Ccedat: q̄ dominorum illa in seruos potestas.
a ercita in tantum est. vt nec maior quidem asperi-
tas permiffa sit. Id enim dicitur Antoninus consti-
tuit. At hec vel maxima foret asperitas: diripi viscera pa-
rentum filios. Iam vero & separatio filij a patre per impe-
ratorem Constantinū: expresse prohibet. Quis em̄ (ingr) Eōfir
maris
ferat: liberos a parentibus: a fratribus sorores: a viris con-
iuges segregari. Et pro Vlpiani testimonio: Si cum fun-
do: villicus legatur. vxores quoq; & filios contineri. Neq;
enim vt idem ait duram separationem iniunxisse creden-
dum est. Scenola quoq; seruos existimatos: comprehen-
di legato: respondit. non legato. Sed ad patrem natura-
lem: pietatis intrita pertinere. Nec etiam heres: patrem su-
am legatum: prestare cogitur. q̄ nature vis impediatur.

nt Antoninus in. l. l. in si. cum l. se. ff. de hīs qui i sunt sui Insti. ca
n. §. si.

n inquit in. l. possessionū. E. com. veri. iud.

o Vlpiani in. l. questum. §. vxores. ff. de fun. instru. tex. est in. l.
plurimq; ff. de edil. edi. ibi si separari non possunt sine magno inco-
modo vel pietatis ratione offensa. zc.

p respondit in. l. vxorem. §. codicillis. ff. de le. iij.

q prestare per no. in. l. l. datus. §. qui constit. ff. de le. ca.

Odimitis ad omnia: filios ita baptifatos: in eam
prouehi statum. quo patribus indigentibus:
a subuenire nequeant. christi fidelibus em̄ iteode-
rum communionem: Concilij Toletani decre-
to interdicitur. At illud diuino precepto (quo iubentur

o decre
ro i. ca
i ubi at
capi. se
xxvij
qst. la

De iudeis

honorare parentes (obviare quis non videat? Que cum ita sint: filium a patre in casu propositę questionis: iudai ca seruitute v[er]o recepta: ad baptismum diripiendum nō esse manifeste conuictum putabitur.

Tertia
iō op[er]i
nōnō
negatiue

Deducunt pro tertia ratione: quā hanc partem tu-
a entur, non esse maiore[m] potestatem domini tem-
poralis in filios iudeos: quam in parentes. Cum
attentem principes: iudeum patre[m]: ad susceptionē baptismi
pertrigere nequeant, nec ergo filium vel cogi vel diripi
s Nequeant d. c. qui sincera. l. v. dist. cum si

Confir-
matio,

Offet hec ratio contestari. Quā vnā censi patris & filij personā: filium q[ue] paterni corporis partem esse: iuris constitutio testificetur. Itaq[ue] filio ablato: auferri pater existimabitur. Mitto illud: quod maiores ni filijs (vt v[er]o Paulus iuriconsultus docet) quam in se ipsis patres: iniuria percelluntur. Dulcior enim est (teste Hieronimo), parentibus: filiorum vita: quam propria. Iure igitur: sicut patri iudeo: non est ad fidem vis inferenda. Ita nec: immo longe minus: filio.

Hieronim[us]
in li. de
amore:
patris
v[er]o

Constitutio, tex. est in l. si. in fi. l. de impub. & alijs su b[er]si. in l. di scimus. l. de agr. & cen. li. xi. Insti. de inu[er]s. stip. §. ci. ar. in l. qui iurasse. ff. de iure iur.
v Paulus in l. isti. in fi. ff. quod in. et cau.

Quarta
ratio
ad ne-
gatiuā.

Varto: si partu[m] ista direptio: iure recipere retur. sancti illi patres: quorum ductu: prisca etate: ecclesia regebatur. Id aliquando: vel ipsi staretissent, vel principibus (quos sanctiores habere): sanc-
ciendum persuasissent: nec um suassissent.

Prima questio

Quis enim nesciat: quanti fuerint apud Constantinum
Silvester, Theodosio Ambrosius, Sixtus Philippo, Iusti-
niano Ioannes, & ita de alijs. Qui viri primores, quando
super eo negotio tacerunt: liquet rem eam, tacite impro-
basse, ex quibus consequens est, quod cum maximam habeat aucto-
ritatem: ecclesie consuetudo: vnde adeo ut eius rationi magis: quam
vel Hieronymi vel Augustini: standum veniat. Quippe quorum
doctrina: ab ecclesia, non vero ab ipsis: ecclesia est approbata.
Periculosum videri hanc partulorum direptionem: con-
tra ecclesie usum irrepere.

^b Videri Itra Thomas sentit in secunda secunde. q. 74. articulo. 2. 1. 1.
Super qua ratione et Petrus de palude sese fundasse dicitur.

Confirmari fortasse hec ratio poterit, quando La-

^c beonis sententia constat: ea que notabiliter fiunt:
nisi notentur: quasi neglecta videri. Negotium autem
presentis controversie: sit non solum notabile: sed & primas
re note, necessario itaque (si quidem nihil iam olim in eo
scitum) pro neglecto haberi. Que neglectio: quoniam cul-
pe adscribi non potest, hec enim & dolam communicaret
quo sanctos illos viros insimulare nequias arbitramur.
Iure igitur facta relinqui: ut merito casus nostre contro-
versie: tanto non cogitatus tempore: ex Pomponii Celsi
sententia: pro omisso habeatur. Atque ita etiamnum ni-
hil in eo sit nobis notandum.

^e Labentis. Latens apud Labentem. §. hoc edictum. ff. de iur. ar. iij. l. 1. §. publicanus. ff. de publi.

^d hec enim. ar. l. impuberibus. §. si fraus. ff. de si spec. tut. l. qui non ff. de reg. iur. l. magna. ff. de p. sig. l. l. circa si. ff. si. mon. fa. l. mo. de. §. cum mul. si tibi per glo.

^e seniores enim ne increpaueris: paul. l. ad Thimo. v. et recitat in. c. paulus. ij. q. vij. et qui semper iuste versatus est: contra eum facile non presumo: ar. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re mili. cum si. f. p. p. in l. commodissime. ff. de lib. et post. l. quicquid. ff. de p. obs.

De iudeis

Quis
in ratio
pro ne
gatus

Vinto: manifestum est ad baptismum suscipiendum: intentionem requiri suscipientis: vel veram vel interpretatam: veram in adulto, interpretatam (id est parentum, Aut si illi non extent, necessariorum assensum) in parvulo. De vera voluntate fingamus exempli causa: adultum quempiam: nullo operario, i. mortali peccato commaculatum: recte ergo sicut si dormienti ei: baptismum affundatur, nihil agitur quanquam in eo non sit contraria intentio (quippe cum ipse vere non consentiat, Interpretata autem voluntas, eo casu non sufficiat) sic in proposito: baptismum datum parvulis nostre questionis: nullius est momenti, utpote in quo & vera ipsorum intentio deficit: & voluntas interpretata refragatur.

Hinc simile est quod vulgo dicitur, ad deum nullo alio adminiculo: hominem ordinari: quam ratione: unde necessarium est parvulos (quia propria non possunt) vicaria certe parentum, quorum iuri naturaliter subijciuntur, consanguineorumve: aut tutorum ratione: in deum directari. Itaque quia in nostra questione: parvuli propria ratione carent, parentes resistunt, relinquuntur baptismatis non capaces: tanquam a cognitione dei omnifariam alieni.

Hec fuit ratio Car. in d. c. qui sincera: qui Augustinum allegat: de vera et interpretata voluntate loquentem: eadem ratione Petrus Paulus niti dicitur.

¶ carent l. pupillus, ff. de acquir. her. cum infinitis ff.

Prima questio

Ro premiffis: vrgenter facit vulgata iuris doctrina: quia parvulorum cura in primis parenti confiditur. quis enim (vt ^b verbis imperatoris nostri loquamur) talis affectus inueniatur. vt vincat paternum. vel cui alij credendum est. res liberorum gubernandas: parentibus relictis. Patre autem non extante: testamentarij: vel (si desint) legitimi succedunt. quibus vtrifq; deficientibus. tunc primo partes pretoris sunt: vt tutores ipse det. Ita in proposito: quam diu parvulorum curę: adfunt vel parentes vel consanguinei. nullas pretoris id est principis partes: esse liquabit.

^b Verbis rex. est in. l. cum furiosus. C. de cura. fur. et dicit ius in. l. in ea. §. si. ff. de adul. q. pias paterna: consilium pro liberis capiatur.

ⁱ Testamentarij Ita sentit Bar. in. l. si quis sub conditione. ff. de test. tur. fa. que no. Ang. Insti. e. ti. Constat etiam hoc ex ordine. Tit. ff. et. C.

De iudeis

Sexta
negatie
ratio.

Sexto: alterum ex duobus admitti necesse est, aut enim parvuli ita baptisati: parentibus restituerentur aut non. Si restituerentur, dubitari non oportet, quin iudaica ipsi, perfidia: cōtaminarentur, suisq; erroribus (relicta fidei nostre sinceritate) obtulerent: in grandem saluberrimi lactari contemptū. Sin vero non restituerentur, timeri verisimiliter possit, Iudeos (pro eorum truculentia) suam prolem arcens natam: ne ad fontem vitum deferretur, interfecturos, cuius homicidij: nō debet author esse ecclesia.

Hanc rationem Richardus pontifex in. iij. sen. dist. vi. art. ij. q. iij. et multi ponderis in eam locat, Thomas quoq; eandem loco supra ad legato sensit.

Septima
ratio
negatiua

Septimo: nemo in diuersum abit, quin in parvulorum vsu carentium corpora: tantum iuris patet habeat, quantum ad quodlibet suū animal irrationale, vt pote bouē equum & cetera id genus. Neq; quam mirum fecerit, si parvuli: hoc casu brutis committantur. In ea enim etate: ipsi ab irrationabilibus nō differunt. Nam & Imperator noster: etate illam furiosus comparat. Sicut ergo cōtra Iusticiam naturalem esset, anima bruta iudeorum: nolentibus ipsis: diripi. Ita proculdubio: iniuriam paterentur iudei, filijs per vim ablati. **l.** Committantur, id est cōparent. Est em̄ elegans locutio: cōmittere pro comparare. **Yuuē. Sary. vi.** Committit vates et comparat inde **Varonē. Aulus Bell. li. ij. c. xij.** iūctis et alternis lōnib; cōmittas **l.** Differunt fa. que no. insti. de iuril. stip. §. furiosus cū vulgaris sō

Decima
ratio
negatiua

Cetero addunt: vulgatā iuris regulā: nō esse distinguendum: vbi lex non distinguit. Cum ergo iura loquētia de iudeis non cogendis ad fidem: sint generalia: & indistincte loquantur, ergo generalis

Prima questio

ter de omnibus: sine discrimine: parvulis etiam: nedum
maioribus: esse intelligenda

*m regulā Ita no. in. li. ff. de ale. lusu. 2 alea. in. l. imperator. ff. de
post. cum vulgatis.*

*n iura scz d. c. q. sincera c. de iudeis. xly. dist. c. sicut extra de iude.
o consuetus mihi in eod. loquendi est: in finitimo quasi suspensio:
hoc sine verbo adiecto vt. Est em oppido qz elegans: 2 iuriconsultis
peculiare.*

Ccedat pro nona ratione: qz in fatis est. sic qzic qz

a a superis probisum: vt nō intereat sem en israhel

Id quod Esaias testatur. & adprobat saluatoris

nostri vaticinium. qui vt ex sacrosanctis euangelij verbis
discitur: deferando affirmavit: iudeos non in totum des
fecturos: sic em inquit: Amen dico vobis: quia non prete
ribit hec generatio donec omnia fiant. si nunc parvuli iu
deorum: ita vt diuersa opinio pretendit. parentibus inuic
tis ad baptismū essent auferendi: iudeorum secta cito de
ficeret. oraculaqz & saluatoris quic qz: nedum propheta
rum etererentur. quod quā omnino esset non dico abs
urdum. sed vel nepharium: Immo sacrilegio simile. nes
mo est qui non videat.

*p auangelij verbis. Hoc habetur: Dar. xl. xliij. 2 Luc.
ce. xxi.*

q Deierare. i. asseueranter 2 quasi obtestando iurare. Suetonius in
vita Caligule. Nec vnqz postea quantifariqz de reb. us: ne pro contio
ne quidem populi: aut apud milites: nisi per nomen Drusille deiera
uit. Plautus in Casina: deierant p omis deos 2 deas occisuz cū hac
nocte. Tullius Seltius li. primo. Nam cum amicus cum rogaret: vt p
re causa qz ei fallum deieraret: Angelus polician⁹ ad Buccam: De
serem inquit nihil me illo vidisse amabilis. Lucius Apuleius li.
decimo: deierant vtriqz: nullam se proflus fraudem facitasse: Dar
mus mehercule error sedissimoz barbaroz: qui deierare p eo accipi
unt qd est peierare: Nec se quispiā defendat cum textu iuris canonici
ei in. c. in lris in fi. de test. vbi papa loquit de testib. in qb⁹ nō est ve
rissimile qz debeant deierare: Nam puritate lingue latine: in pontificij
iuris textu: querere non debemus. Allego ad psutandam diera bar
bariem) sacram scripturā: dicit em tex: in li. regum. Et addidit Jo
uana s deierare Dauid: eo qz diligeret eū: Inde de iurij: iuramentū

B

Non
ad ne
gatiā
orari

De iudeis

Colliguntur
quod
crederent
firmam
quod hanc
negantem
uarentem

P Redictis rationibus; permoti sunt; viri non medio
cris note; Immo in albo primarie doctrine positi.
vt afferent, nullo modo posse paratlos infideli
tum (parentibus oblectantibus) ad baptismum diripi. Ita di
tus^a Thomas in secunda secunde^b Richardus in sententijs
^c Durandus; Petrus de palude; qui duo; quatuor sub des
bio. adiecerant tñ; hoc baptismate; nullum imprimi cha
racteram^d Archiepiscopus Floren. in sua summa: Ioannes
Gerson in tractatu regularum moralium; dicens usum ecc
clesie id approbare^e Glossator decretorum^f Cardinalis; Pres
tere^g Panormitanus^h Ioanes de ananiaⁱ Calderinus in cons
silijs^k Prepositus in decretis^l Felinus; dicens hanc esse opi
nionem comunioem. Quibus & nostre vniterstat; non
nulli adferuntur doctores

a Thomas secunda secunde q. x. arti. xij.

b Richardus in. iij. sen. dist. vi. art. iij. q. iij.

c Durandus hos duos non vidit; sed eos allegat Gab. in. iij. sent.

d Archiepiscopus in. iij. parte sue summe Tit. xij. q. ij.

e Ioanes Gerson in tract. reg. Do. in. ii. de sacramento baptismi.

f Glossator decre. in. c. iudeoz. xij. q. i.

g in de. i. de iude. Item idem Car. in. c. sicut extra de iude. quibus glo
faz in. d. c. iudeoz. vera dicit. nihilominus in h. c. videtur inclinari ad
opinionem nostram; quod scilicet principes possint auferre puulos et. vide etiam.

h Panormitanus in d. c. sicut. i. Ana. eodem c.

i in consilijs consilio tercio in tit. de iude.

k Prepositus in d. c. qui sincera.

l Felinus in d. c. sicut extra de iud. Et dicit additio ad Car. in. c.
c. dominica in d. c. qui sincera; idem tenuisse.

Alia
res quod
appenda
dicia

Oresti pretere^a predicta opinio: vltra omnia sue
pra allegata colorari: sumpto maxime argumens
to a paterna pietate. Que vi nature radicata: pote
tissima est. Id quod^b Imperator noster (vt supra diximus)
testatur: Nullum iniquis affectum inueniri extraneum; qui

Prima questio

paternū vineat: & dicit Pōponius nature ductu in liberos protendi parentū votum: utpote q̄ paterna charitas (teste Papiiano) natural' sit, adierit quoq; Triphonius omnia ex voto, parari filijs, ad hoc affectionis paterne cau se pro eiusdem Triphonij sententia, suspicionem fraudis summonet. Inestimabilem porro patriā esse potestatem Martianus tradit, & patrē pietatis sibi fore cōscium, imperator affirmat, est deniq; filius: ut supra diximus: paterni corporis portio. Cum ergo tanta sit patris pietas: tanta vis patrię potestatis: tantus patris ad filium nexis, profecto christiane professionis institutū apprimē dedecere videtur, nature iura q̄ra diuine leges consistunt destruere velle: & quam in primis colimus pietatem; erga iudeorum paruulos impiare contendī.

n impator d. l. cū furiosus, L. de cura fur, 7 sa. d. l. si in ca. de adul
o dicit Pompo. in. l. scripto in fine. ff. vnde lib.
p teste Papi. in. l. nam est. ff. de inoff. test.
q Tripho. in. l. pe. §. sed nunqd. ff. de bo. lib. fa. l. cū ratio in prin. ff.
de bo. dam.
r Sententia habet in. l. pe. §. denuo. ff. de rit. nup.
s tradit in. l. filius, §. cum secundum vulg. ff. de le. l.
t affirmat in. l. parentibus. L. de inoff. test.
y portio, d. l. cum scimus. L. de agri. 7 cens. l. xi.
z dedecere dato etiā casu: q̄ id liceret honestū tū acenta christiana
pietate non esset. Br. in. l. non omne. ff. de reg. iur.
y p̄stū: vt de Aug. ad Casulanū: 7 recitat i. c. sana. viij. di. ibi Car.

N diuersum est opinio cū vehementer pbabilis:
i tam viroz excellentissimoz ad sensu approbata.
Pro cui' defensiōe: tal' fundabit cōclusio Paruuli
indeoz p̄ terraz principes, inuitis etiā parentib' auferē
di: & baptisni sacramēto: in viam salutis regenerādi sunt
cautione pro viribus adhibita: ne ex hoc homicidia se
quāntur:

Secda
ps p̄n
cipalis
psentis
q. in q
recitat
opi. sa
Cocto
secūde
opini.

B ij

De iudeis

a Augustini
ut recitatur
in c. quod
xxxij. q.
ij.

hanc opinionem, quam ego quāvis sciam in his
que magne dubitationis sunt, pro sententiā Augu-
stini: non esse temere diffiniendum, non dissi-
mulariter veram puto, hanc inquā: fundamentis fortissi-
mis: cum ex doctorum dictis: tum etiam nostro Marte
collectis, probabimus. Et primū oīm (quia dicitur Tho-
mas: qui in diuersa est assertione, aliqua fundamēta: quibus
nostra opinio roborat, deduxit, non quidem ut assensu
tiretur, sed ut eadem argumenta dissolueret): Nos easdē
rationes: aliquanto fundatius inuestitas, in fronte ponemus,
sras dissolutiones, pro virili confutando, & deinde
nostra aliqua: p^b auctario subsequemur. Prefamur tñ: &
(tanquā patrono diem dicentes) Ven iam poscimus, qui
a dīto Thoma: hoc loco: non solum recedimus, sed eius
epitaphi assertionē improbam⁹. Quāquā em̄ eius^s heresim
id est sectam: semper pbauerimus, atq; in perpetuū simus
probaturi. (Qui virum eum: non tam mirifice sanctum:
q; doctissimū arbitramur) Veritas tamē eridentior, nos
ppellit: ut hoc loco, diuersum ab eius opinioe: tueamur.

b auctario Auctariū qd supra mensuram adijcitur. Plautus auctarium adijcero vel mille nummū plusq; potest: qd etiam corollariū dicitur, de quo inferius.

c patrono Nam liber⁹ patronū in ius vocare non pot: nisi venia a patrone postulata. l. qui q; ff. de in ius vo.

d Heresim Heresis gr̄ce latine optio: significat electio vel secta. Et ponit ab elegantib⁹ pro opinione tenaci: et sententia in q; persistamus. Sic in paradoxo. Caro in ea est heresi: que nullū sequit florem. Et idē l. xv. epist. ad Cassiū: postulabimusq; ex qua heresi vi homibus artu maris deiecit⁹ sis: et dicitur Dodesimus in. l. si duas. ff. de excusa. et riberorum hereses: in bonā ergo partem, hic accipe.

Prima
ro p as
firmari
ua qui
Tho.
allegat
z postea
p. r. r.

prima itaq; ratio. Maius est matrimonij vinculū
quam patrie potestatis: hec enim ex vulgata iuris
traditione emancipatione patris soluitur: illud ve

Prima questio

ro non nisi morte. Nam quos deus coniunxit homo non
separat. Cum ergo matrimonia: propter infidelitatem sol-
vantur. Ita quod in casu: alter fidelis: ab altero infideli: rece-
dere possit. iuxta apostoli sententiam dicentis. Si infide-
lis discedit discedat: non enim est seruituti subiectus fra-
ter: aut soror: in huiusmodi: melio sortius patria potestas
in his que impedimento fidei sunt. sustollitur. & non ob-
stante ea: possint ad baptismum proripi parvuli.

e ex vulgata Patria potestas emancipatione soluitur insti. de q b
mo. ius pat. pote. sel. §. p̄terea
f illud scz matrimoniu: vt habet Matthei. xij. 2 recitat in c. p̄p̄
cepti. xxx. q. v. et c. ap̄lus. q. vij. fa. c. quanto c. ij. de diuor. cum si-
g dicentis Apostolus hoc dicit. i. Corin. vij. 2 recitat in d. c. quanto
fa. c. iudici. c. si infidelis. xxvij. q. i.

Ec ad rem pertinet quod dicitur Thomas: ad rationem
hanc respondet. quasi aliud sit in infidelibus: aliud
in parvulis. Illi etenim (vt potest ratio) ad
salutem proficere possunt. at hi parvuli (quorum nullum
sit rationis arbitrium) non possunt &c. Quia replico. supra
dicam rationem non esse ductam: a personarum qualitate
quod videlicet alter rationis usum habeat. alter non. sed
tantum ab impedimenti obstaculo: hoc scilicet sine: Si ma-
trimonium inris divini & humani nexus: non obstat: quo-
minus viam vite: possit consequi alter: inuito altero: cer-
te patria potestas obistere non potest: perducendo ad vi-
tam parvulo. cum longe minus sit: a patris potestate filium
quam a coniugis nexu: coniugem separare. vt supra proba-
tum. Nec refert. an hic alterius voluntate: separetur a pa-
tre. ille suo proprio assensu: solvatur a coniuge. ambo enim
(quod ad ipsam separationem attinet) vinculum dissolvunt.
Nisi quod aliorum opera parvuli separantur. coniuges
suo met facto. Diversitas itaque illa: quam contra hanc ratio-

B ij

*Dico q
lucio con
turanoj
nis rdo
me*

De iudeis

nem Thomas (de eo q̄ alter velle possit, alter non) addere videtur, nihil profert, cum eo loco magis consideret ipsa separationis possibilitas; quam modus

Sec̄da
de op̄i
nionis.

Sec̄da ratio: constat eternum interitū animę: lōge esse grauiorem tpali. Id quod os veritatis testatur. cū dicit timeri debere eos; qui animā; non qui corpus occidant. Cum ergo subuenire ei; qui periclitantur mortis temporalis incidit; fraternā charitas & docet & iubet, teste in canonicis epistolis dīto Euāgelista; cōcluditur maiori & next & p̄cepto; subueniendū ei; cuius anima periclitat̄. qui sempiterni iateritus dāno laborat, quam qui temporali.

R̄s̄det
Abot
mas di
ex rōni
cui' r̄i
sio p̄s̄u
atur.

Ec gratificor dīto Thomę; q̄ ad hanc rationē re-
spondebo: sentit, non debere turbari ordinem nature; vt sub cura patris existēs filius; ad baptismū auferatur; quāuis per hoc; mortis eterne periculū auertat. exemplo sumpto; a damnato; qui e manibus iudicis; vt a morte temporali liberetur, non est dirigendus &c. Quia replico, esse om̄ino diuersam; nedum non simīle causam damnati a iudice; & paruulorū in iudaismo. Tum quia hij in nullo peccauerūt; sed originali tantū peccato premuntur. At ille damnatus penam; crimine cōmissio meruit. Tum p̄terea q̄ ille sententiā iudicis specialē (qua vita abnegat) passus, hij non. Tum deniq; q̄ si a iudicis gladio; damnati eriperentur b̄foterentur crimina, at in puulis contra est. Nam eorum direptione; flagitia tolluntur. Nulla ergo illius; ad hos est facienda proportio. Quippe ex quibus tanq̄ diuersis; nihil iuste inferatur. Stat ergo adhuc p̄dicta ratio; q̄ta longe plus eternam; quā temporalem mortem proximi; impedire pro virib; tenemur. Nec obest, q̄ dicit; turbari nature ordinē; q̄a

b̄ foue
r̄f ar.
in. c. cr̄
roz c. ni
bil lxx
ij. dist
c. negl
gere. ij.
q. vij.

dissectō
soluēt
rbotūg

Prima questio

hoc infra. in septima ratione huius; & preterea in solutio
ne secūdi argumēti cōtrarię opinionis: clarius cōfutabit.

a diuersis Separatō cū separata est ratio. vt notat i. l. i. §. pe. ff. de
calum. l. si. maritus. L. de don. inter. vi. z vxo. cum si.

Ertiam rationē: dicit Thomas: satis frigide ad
ducit. quam ego aliquanto operosius ponā. Quis
nesciat hominē: magis esse dei: qui (teste Hiero
nimo) cor: oris est creator & animę: quā patris naturalis:
a quo tanq̄ causa minus principalis corpus habet. Siquis
dem (pro sententia Augustini) anima corpore nobilior
est. Plus ergo iuris: plus dominij in homine. deus eternus
vendicat: quam pater temporalis. Vnde sicut minor pote
stas (eodem Augustino teste) contra maiorem nitī non
debet. & iuris traditione inuulgatū est. Iura maioris ma
gis trahit: per minorem non tolli. Ita in proposito: pater
iste temporarius. deo creatori reniti resultare ve: non de
bet. filios suos per principes (qui vt Imperator noster ait.
a deo constituti sunt) in familiā suam vendicanti: & quia
si liberali causa: a demonis gratissima seruitute asserēti.

Tertia
ratio se
quētis
opinionis
nisi.

b Hieronymo huius dicti recitat in. c. nasci. lvi. dist.

c Augustini habetur in. c. sedulo dist. xxxviii.

d Augustino teste in. c. qui resistit. xi. q. ij. Et no. in. c. in sancta.
ij. q. vij. c. que p̄tra dist. viij. Ar. in. l. i. l. defensores. L. de defen. ciui.
l. i. L. de p̄da. iudi. l. iij. ff. de offi. p̄sti. l. si. ff. de offi. procon. et. le. cū
mul. si.

e resultare elegantiss. Verbu est pro repugnare. dissidere. Verg. li.
v. pulsati colles clamore resultant. i. in contrariū serunt. Imperator in
aure. de iur. iur. a mo: p̄sti: Semp hanc vnā habent. us intentio
nem: dispositiones morientū esse firmas: nisi resultent legi: Parū lati
ne vsus est hoc verbo papa: in. c. i. de postu. p̄. cl. li. vi. sed hoc ponit
fida autoritas ep̄us. nos sinceritate lingue Romane sequamur.

B iij

De iudeis

f imperator in auten. de fid. in stru. in prin.

g asserere liberati causa. s. vindicare in libertate: facere liberos: olim
p asserores cogebantur se defendere: qui in libertate prouocabant. nec
sufficiebat semel iudicasse: sed iterum tertio iudicandum fuit. Unde ait
Quintilianus in quinto: asserione seba: fieri prauiciu. In patre
asseritorias lites sustulit in ti. de asser. toll.

O probabiliter accedente: q̄ cum partem ablit.
e quin tantum iuris caco demon: in animā habeat.
quantum pater in corpus: hoc enim per canonicā
legem^o constare videtur. vnde sicut diabolo vel resistens
ti: possessoria dominatio ad salutem animarū: baptismas
eis virtute eripitur: reddat enim (vt inquit canon) opus fa
ctori suo deo. Ita corporis possessori patri infideli: vel ins
tuto: proles ad fidem auferatur. Ne dum patris iuri pars
citur. dominū creatoris violetur. Et ne modicula ista pa
tris potestas: plus possit ad p̄dēdum. quā augusta creatoris
dominatio: ad saluandum. Cedat ergo iudeus p̄fidus
deo fideli. p̄ditor saluatori. Trux benigno: cruentus ins
nocenti. mancipiū: domino. Demonis proles: dei filio. te
nebre luci. Strix. celo. sileat q̄ cum sua potestate colluuios
sus pater: vt suum vendicat luminosus creator.

o p̄stare ar. eoz. q̄ notari p̄nt in c. ij. c. siue puuli c. postq̄ de conse.
dist. iij. i canon d. c. postq̄ c. de hinc. c. dist.

Redicte rationi diuus Thomas parē accommodatē
p respōdit. Qd̄ em̄ dicit puulos. q̄ ppria rōne non
possunt. p̄ rationē parentū in deum ordinari &c
Nihil pugnat. quasi vero deus nihil iuris. in paruulo ha
beat. nisi adminicō & iuramine rationis patem: quod
quā sit absurdum. quis non videat? Sic em̄ paruuli ins
deles: quā diu (infantes: sub cura parētum sunt. nō essent
dei. in quem paternę rationis ope: ordinari non possunt.
Quod nec ipse diuus Thomas (pro eius sanctitate) admi

Prima questio

serit. Omnia enim dei sunt. Vnde Augustinus super genesim: deus naturas creat bonitate: voluntates ordinat potestate: ut nec sit natura: que ab eo non sit: nec voluntas bona: cui non presit. nec mala qua bene uti non possit. Alienum itaque a veritate puto: quod diversa etiam opinio: nendum Thomas: vniuersali vel indefinita propositione asserit. infantem in deum ordinari non aliter: quam ratione partem. Immo eo ipso: quod rationalis homo creatur: insertam habet: ut Alexander de Fales docet: naturaliter cognitionem dei. in quem ordinatur: sicut in suum principium. Non quidem per parentes: sed quia in eo: imago est trinitatis. Sed hoc in quinto argumento diverse opinionis: latius confutabimus.

Quarta ratio. Baptismus ad salutem est efficacior

quam verbi divini predicatione. Nam (ut sancti patres tradiderunt) Baptismi lacro: peccati remigo: peccata reatus pelluntur. verbi autem divini: non statim ea auferuntur. Si ergo sua ei secordia imputatur: qui publicare diuinam seriem negligit (ut in Ezechielis vaticinio: de eo figuratur. qui gladium venientem cernens: tuba non insonat). Multo fortius imputandum est ei: qui cum potuit. paruos infideles: fonte salutis non lauenit. & cum maledictus sit: qui opus dei negligenter faciat. hoc autem baptismi opus: sit inter omnia maxime necessarium. minime ergo negligendum. si vero negligitur. maxime imputandum. Dicit Thomae responsio: id loci facta: non obuiat. quod vides licet obmissio publicationis verbi divini: sicut solis his imputatur. ad quorum officium spectet: non omnibus. Ita in baptisatione parvulorum: nemini eius lacri intermissio imputetur. nisi parentibus. quorum intersit: filiorum curare salutem &c.

Quarta ratio pro asseritione huiusmodi tradidit in. c. ij. c. non potest de p. q. de p. se. dist. iij. i. Ezechielis. .ij. c. .xij.

De iudeis

Quia replicō: eam responſionē varijs modis elidi poſſe. Si enim fateamur: eis imputari neglectionē baptiſmatis: ad quorum officium ſpectat. Negamus tñ: ſolis id parētibus cōpetere. Nam & ad principes: eius rei cura p̄inet: qui cum inuigilare: vt * imperator noſter eleganter dicit) maxime debent: quēadmodum optime ſe om̄ia habent. ut peccandi occaſio om̄nis auferat. A deo em̄ (vt * canon vult) poteſtatem propterea receperunt. anniti ergo magnope debent: vt ea: in q̄bus ipſe offendiſ. eliminēt. Hoc eſt quod p̄p̄alchre Iſidorus: cognoscāt (inquit) principes ſc̄li: deo ſe debere reddi: nos eſſe rōnē: p̄pter eccleſiam q̄ christo tradendam ſuſcipiant. Nam ſiue augetur pax: & diſciplina eccleſie: p̄ fideles principes. ſiue ſoluat. Ille ab eis rōnem exigit: qui eorum poteſtati ſuam eccleſiam tradidit: & elegantiffime Ioannes papa id ipſum: in * epiſtola quadam ad Iuſtinianū impatorē teſtificatur;

- a impator Verba ſunt ipſius in auten. vt h̄i qui obli. ſe hab. q̄bis res. m̄. coll. vi. in prin.
b canon No. in. c. queſitū. xxij. q. iij. ſa. c. ſi is q. c. ſi ea. e. c. et. q.
c inquit in. c. principes circa ſi. xxij. q. v. ſa. que no. in c. diuis. lxxv. q. i. in ſi. in c. nos ad fidem. lxxxvi. diſt. cum mul. ſi.
d in epla incipit inter claras L. de ſum. m̄. z. fide carib.

Eſpōderi etiā aliter poteſt. Dem̄s enim pro vobis to Thomē: quod cura baptiſmatis filiorū: ad patres ſolos p̄tineat. Tamen quia & principes: patres nominant. p̄cipue eorū: qui ſibi auxiliari nequeūt (vt veriſſime impator affirmat) & de Cicerone: Auguſto: Traſiō: ceteriſq; eos patres patrie appellatos fuiſſe legitimus. Itaq; quod de parētib; Thomas ſactitat. etiam in principib; verificari poteſt. quo caſu ſupradicta Tho

Prima questio

me solutio: tantum abest ut contra nos sit, ut etiam nos
stram rationem corroboret.

^e impator in autem. in d. ii. ut hii qui obli. in si. tit.
^f legitimus De Cicerone in vita eius a Leonardo Arenino scripta
de Augusto apud Sneroniu. de traiano; apud Eutropium

Acco hic aliud solutionis gentis, quod tamen ex
t ratione quinta; mox sequente colligas. Nihil ergo
huiusmodi solutio proficit. Sed editerfo: ex ear
dem Thomę responsione; nostram opinionem obfirma
ri posse aperte video. cum enim is ipse: neglectionem ba
ptismatis partuulorum: parentibus imputari fatetur. Cō
sequens est, q̄ patres ipsi: p̄ hmōi neglectionē: iniuste faci
ant Imputatiōis em̄ vocabulo; in id genus locutiōib⁹; cul
pata neglectio significatur. Verū autē est pro vulgarissis
ma itris regula. Nihil enim prorsus posse. q̄ iniuste^b pos
sit. Iudicis ergo cum salutem filij; non nisi iniuste; possit
impedire; censetur id: simpliciter non posse. Id quod nos
stre assertioni manifeste suffragatur. Ex premissis itaq; cō
stare non obscure arbitramur. rationes supra deductase p̄
diti Thomę obiectamina: elidi non potuisse.

^g imputationis Constat id qd̄ alteri imputatur reprehensionem &
culpam secū ferre. l. si. l. de iur. deli. l. i. §. questiu. §. pe. ff. de sepa. bo. l.
cum mandato in si. ff. de mino. cum si.
^b possit c. faciat. xij. q. ij. c. charitas de peni. dist. ij. l. filius. ff. de cō
sti. insti. cum si. vul.

Vinto loco: negari nō potest quin patria illa pos
q testas: In perniciem filij nihil adferat. Neq; enim ^{Quia}
delatam filio hereditatem: in ipsius facturam rez ^{rō p af}
pudiare pater^a potest. Quippe quod p̄tor ut Accursius ^{stiatia}
^b docuit: si talem senserit fraudem suas interponet vices.

De iudeis

Quinimmo: & patrie potestatis damno: per imperatorē
Adrianum: afflictus est Iunius Cerralis (vt Papinianus
docet) quia fraudose in bonis filij versatus fuit, pulchre
ergo (vt omnia) imperator Constantinus inquit. Si patria
potestate: pater ad corrumpendi effundendiq; patrimonij
licentiā abutetur: vt furioso: dementi: prodigo: libidinū
oīmq; vicioꝝ seruo: non est eorum pecunia cōmittenda

^a potest. tex. est in. l. si. l. de repud. bo. poss. si. que no. in. l. renitēte
l. de iur. deli. in. l. is qui heres. §. si. ff. de adq. here.
^b docuit glo. in. l. filijs l. de inof. test. Et que no. in. l. si infati. in
fi. l. de iur. deli. cum si
^c docet in. l. imperator. ff. ad tre.
^d inquit tex. est in. l. si. l. de sent. pass.

Ed administratiōe interdicendū: & que sequunt̄

^s Imperatoris quoq; Archadij & Honorij rescripto
patris administratio: in bonis filij: a matre linea ve
materna pfectis coercita est. Addimus q; pater vilis con
ditionis (vt iurisconsulti volun) nec dotem filij: nec iniur
riarū actionē filio disperdere potest. Necq; enim (vt ex
^b Vlpiano colligimus) patri vsq; adeo frena laxāda: vt su
am potestatem acerbe exerceat. Nec etiā (pro Gai sent
entia) parentibus assentiendum. iniuriā aduersus filios,
inducentibus. maligne: circa suū versati sanguinē. Inde fit
vt talium parentū testamenta: tanq; dementiū rescindant̄
Que omnia si vera sunt. vbi de temporarijs cōmodis: he
reditatib; te agitur. q̄to magis talia procedere debent.
vbi de eternis: de spiritualibus: de animarū cōmodis tra
ctatur. vbi hereditas non quidem corrupta: fluxa: sed
eterna: sed stabilis: sed solida adiri queriq; debeat. Tem
poralia enim isthec: vt docet (ex verbis) Gelasij canonica
lex. spiritualibus illis: atq; eternis: maxio intervallo post
feruntur. Cum ergo christus saluator noster: suo diffuso

Prima questio

facro sanguine: omnibus mortalibus hereditatē eternę vi-
te aperuerit. Immo suo salutifero testamento: heredes in-
stituerit. non quidem hunc plus: quā alterum. voluntas
eius: est sanctificatio nostra (vt apostolus ait)

e Interdicendum Nam 2 patria potestas: in pietate non in atrocitate consistere debet. dicit ius. in. l. diuus. in. fi. ff. ad. l. pomp. de part. f. coherita est vt habetur in. l. ij. C. de bo. mar. g. volunt vt habet in. l. si cum dotan. §. eo tpe. ff. sol. mar. et in. l. si vnus. §. filio. ff. de inur.

g. potest ar. for. ff. est. ex eo. q. cū pater. famulus est e ecclie: ams aūe liber: in filia nuptijs collocanda: nō est patris (q. libero caret arbitrio) sed aui electio sequenda: c. vno. xxxij. q. ij. q. si hec i famul' ecclie: qui originarij dicunt. vey est: qui rñ christiani sunt. 2. p. fecerū filie aduersi volunt. q. ro plus iudeis qui serui: qui etiā inimici fidei: 2. pditionis infimę sunt. in filijs eorū curandis. non est libez. Inquendum arbitrium. maxime q. vniustmōi parentū curatio. filioꝝ est. damnatio.

h. Alpiano No. in. l. i. in fi. ff. de lib. ex. h.

i. Bai No. in. l. non est. ff. in eff. test.

l. testamenta qd. pbaf in. l. ij. l. nam 2 in fi. l. ricia. ff. de in eff. test.

l. Belasij rex. in. c. duo circa fi. dist. lxxxvi. 2. pulchre Gregorius nazanzenus. vt habet in. c. suscipius dist. x. fa. q. no. in. c. soluz. de mar. io. 2. obe.

On ergo perfidi illi parentes: iudei maxime (de

n. qbus questio est) in gratiam suorum infantū hanc saluberrimā hereditatem: vel repudiare vel impedire possunt. quo minus eorum nomine adeat. Vn de pretoris id est principis partes: interponende sunt. Ne tantam iacturā perpetui interitis: qui ex dicte hereditatis repudiatiōe: certissimus est. Infantes paciant. & qd. verissime dico) idem parentes: nō solum tanq̄ fraudatores corruptores: effusores spiritual' patrimoni' parvulorum. Sed etiam tanq̄ turpes: vilesq; persone Turpis em̄ est vt Gregorius ait omnis pars: que nō congruit vniuerso) vel certe tanq̄ furiosi & dementes: om̄i sunt administra-
tione: qua dicta hereditas eterna perdat. p. rohibendi: atq; ita inuitis eis: parvuli ad huiusmodi hereditatē p. ducēdi.

C

De iudeis

Gregorius hoc notat in d. c. que contra dist. viij. Iudei enim pars sunt vniuersi. sed non congruunt.

Secta
ro p a h
firma
tius.

a in d
c. effi.
de iud.

Extra ratio. Quicquid dicat diuersa opinio. Constat in iure iudeos seruos esse. Textus est in decretali Inno. pontificis epistola: que euadere si verum admittimus nemo potest. Inquit enim l. x. Et si tu deos: quos propria culpa submisit perpetue seruituti: pietas christiana receperet: & sustineat cohabitationem eorum. Ingrati tamen nobis esse non debent. Colligitur quoque id ipsum: perque oportune ex verbis Iani que Noe scriptura appellat: qui ut in genesi legitur: filio suo imprecatur: dixit Maledictus chanaan: sit seruus fratrum suorum. Alexander quoque papa Hispanie episcopis scribens. eo solo iudeis parci debere rescripsit: quibus ubique seruire parati sunt. Tenent hoc scriptores eruditissimi Hostiensis: Archidiaconus Oldradus: Albericus: & ceteri. Serui itaque iudei sunt. sed principum dumtaxat: non omnium. canonica enim lege notatur seruitutem: que ex delicto paratur. ad principes pertinere. His consequens est. iudeos per principem: tanquam sua mancipia: vendi: vel si ita videatur bonis suis: tanquam pecuniam iure: expoliare posse. Id quod canonica lege apertissime comprobatur: ait enim lex. Si quis deo inspirante: ad fidem conuerterint christiana nam: huius a possessionibus suis: nullatenus excludantur. cum melioris conditionis ad fidem conuersos esse oportet. quam antequam fidem susceperunt. habebantur.

b Janu fuisse ab Italis noiatum: quod scriptura hoc appellat: Berosus testatur.

c in genesi c. xxvij. & recitat in. c. eii ergo. §. sed q. xiiij. q. iij.

d scribens in. c. dispar. xx. q. viij.

e Hostien. hic aueros allegat idipsum notasse in. c. psuluis de iudeo.

Albericus enim in Rub. C. e. ii. eii allegat. tenet Archiep. in d. c. q. si nora

Oldra. in cons. lxxij. & lxxxvij.

f canonica ar. c. eos qui ex xxij. dist.

Prima questio

g p̄tinere Et est alioq̄ lege cautū: qđ p̄ magistratū publice fieri pos
sit, nō esse singlīs p̄cedendū: ne occasio sit maioris tumultū faciendi
ita d̄. l. nō est. ff. de reg. iur. 2 videf ad ea q̄ h̄c in rex. notant inclinari
Lar. in. d. c. sicut in fi. de iude.
h expoliare ar. pro hoc in. l. i. (si ser. expor. ve. 2 tot. ff. de pecu.
i lege rex. est i. c. iudei. de iude. vide q̄z Arch. sentit in. c. fraterni
tatis. l. iij. dist.

Q̄ si iudeis ad fidem cōuersis: melior cōditio in eo
affert. q̄ bona retinent. ergo ipsis in p̄fidia remanētibus:
defectu talis melioris cōditionis: bona auferri possunt. &
profecto non video: quō huic textui nisi forte sit: q̄ leges
figat atq̄ refingat (vt ille ait) in eo respondeat. Hec adser
tio obfirmari alia lege canonica valebit: qua prohibetur
ne sine iudicio terrene potestatis. iudeis auferre pecunias
presumant. Ex eo enim satis colligo. facultatem pecunie
iudaicę diripiendę: iussu terrene potestatis esse datā. Nec
ad rem pertinet: q̄ iudicij: facta est mentio. Siquidem ius
dicium: p̄sertimq̄ pro arbitrio vel voluntate accipit. vt
satis videtur iudicio p̄ncipis factum. quod iussu eius fiat
Ad hoc quia iudei cum eorū possessiōibus. inter nos ex
pietate tolerantur. vt in multis locis iura canonica testant̄
Nam vt interim alia taceamus. Alexander papa in conci
lij Lateranē decretis: adserit iudeos a christianis pro so
la humanitate foueri: quę tolerantia: & imperatorum cō
stitutionibus probari potest.

b Vergilius in sexto. dñm q̄ potentē Imposuit. sicut leges p̄cio atq̄
reficit: Quos versus ex Satio poeta: Verg. accepit.
l qua phibetur rex. est in d. c. sicut de iude.
m accipit p. l. cum p̄tor. s. cum aut. ff. de iud. Insi. qui non est
p̄missi. fa. test. s. p̄terea cum si.
n canonica rex. in d. c. et si. nō. in. c. iudei in s. p̄mittit 2 in d. c. cō
suluit de iude. vbi se tota series cōtextus sup̄ tolerantia fundat
o adserit: vt habetur in. c. iudei in fi. de test.
p probari rex. in. l. iudeos. 2 in. l. fi. s. illud. L. de iude.

Cij

De iudeis

Vnde non habent iudei nec bona: nec res aliquas, nisi in quibus ex pietate permittunt. At talis pietas ad necessitatem trahi non debet: vt Papiniani sententia^o conuincitur. Non ergo: quia a nobis: humanitate afficiunt. a seruitutis iugo eximi possunt. quod eis a iure non solum positum: sed & gentium: hoc est ex captiuitate iusti belli: per clarissimum imperatorem romanum Titum contra eos euicti. impositum. & vt dicitur notari per Hostien. mandato Constantini magni: firmatum est. Ad quam seruitutem corroborandam: pondero eleganter verba Augustorum: Theodosij & Valentianij precipientium iudeos si quis ad honores & dignitates inerserit: haberi (vt ante a) extreme conditionis. extremam autem conditionem seruitutem esse. Marcellus iuriscōsultus docet. Cum ergo per supradicta: seruitus iudeorum probata sit: quin & facultas: eorum bona. per principes auferendi. Sequitur quod cum princeps iure dominij: eos in terrenam seruitutem vendere possit: etiam paruos eorum: ad spiritualem potius dixerim libertatem quam seruitutem: auferre posse. Eo non obstante quod replica retur. sicut adulti iudei. pretextu dominice potestatis: ad fidem perducere inuicti non debeant. ita nec parui: vt in hunc casum: diuina potestas: se non extendat &c. Quia ad id in solutione tertij argumenti: prioris opinionis: latissime respondebo.

r prec
pietati
in. l. ff.
L. de
iudeis

q conuincitur l. non quisquis. ff. de iud. fa. que no. in. l. sciant. ff. de offi. pro con. Ar. pro hoc in. l. rutor. L. de neg. gest.
r gentium fa. l. manumiss. cum. l. se. ff. de iust. iur. cum ff.
s hostien. Quidra. hoc notat allegans host. in d. c. consilium: consilio suo. lxxvij. per alle.
b Marcellus no. in. l. in seruorū in pa. ff. de pe. vbi dicitur in fuerit persona: ita suat vt exemplo hūilior. puniatur.

Prima questio

T procedunt ea que supra diximus de potestate
e bona iudeorum auferendi. potissime hijs nostris
temporibus. Id quod etiā Albericus sumare vi-
detur: & tenet Oldradus: vt supra dictum est. Tametsi
em non diffiterentur. Si iudei: concessa eis gratia: nō abur-
terentur. in eorum: q̄ conditione que ex pietate ipsis per-
missa est: permanerent. decimas soluerent. lab: orarent. alia
q̄ que late per Hostien. adducuntur: per q̄ glossam iur-
ris canonici tanguntur. facerent. Principibus supradicta
facultas: ex quo certe & bono: non cōpeteret. Argumē-
to eorum que Alexāder papa differit. Qui disparem aut
esse iudeorum: saracenorum causam. In saracenos enim
quod christianos psequuntur. ex urbibus: & proprijs se-
dibus pellunt: iuste pugnari. Iudeos aut vbiq̄ seruire pa-
ratos esse. Vnde si ita seruire parati foret. gauderent eo se-
curius pietate eis permessa. At quia omnia in contrarium
hijs tpibus agi videntur. Iudei em christianis sunt ingratis
simi. eis quotidie publicis imprecationib⁹: publicis execra-
tionib⁹ detrahunt: vsuris expoliāt. seruitia negāt. fidem no-
strā emaculatissimā derident: & defeculare pergunt. In no-
strū saluatorem funestissimis blasphemijs & id quidem
publice seruntur.

Nota
Parer⁹
gen ind
uett⁹
uū con
tra uo
deos

e Albericus in Rub. L. de iude. 7 Oldra vt supra consil. lxxvj.

b adducuntur in sua summa in tit. de iude.

c glossam glo. est in de. iude. ij. extra de iude.

f differit in de. dispal. xxiij. q. viij.

Cij

De iudeis

Et quod omnium est crudelissimum; christianum sanguinem situnt. quod dies & noctes; crudelissimi isti sanguinarij querunt quem & in nostro territorio: his diebus (quod sine cordis percussura loqui non possumus) plus semel effudisse a socijs criminum; propterea supplicio affectis. delati sunt. Præterea christianum nomen insectantur; oderunt. depri-
munt; dimaculant. Quin etiam totam nostræ salutis fidem enertere & cupiunt & cõrendunt. Tales itaque tam pfectos vere dixerim hostes; tam truculentas bestias; cur non eliminare; cur non a limitibus christianorum; eminus expellere; maxime principibus pmittatur? Est enim isthæc spurcissima sentina; Cymerijs abstrudenda tenebris. Nec timeri debet; ne pereat semen israhel. Siquidem infinita recutitorum ^bapellarumque sex; Caspijs est montibus; per Magnum Alexandrum conclusa. Sunt quoque multi; apud infideles. ut etiam grassabunda ista pestis; si inter christiana nos non ageret. Satis superque; talium sordium in terra relinqueret. Sed ut reuertar eo; vnde digressus; & forte paulo latius (dicte detestabilissime colluionis odio) eragat sum. Cõstat quia que supra diximus. agere principes possunt. etiam paruos iudeorum; ad fontem salutis auferri posse; vel inuitis parentibus;

g: recuti iudei dicuntur q: cutis verendoy recisa: et vt apertius loqr circumcisa sit. Sidonius: fert recutitorij primordia iudeorum b: apellarum. Iudens apella dicitur, quasi sine pelle in verendis Horatius. Credat iudeus apella.

Septima ratio: Passio.

Eptia ratio: inris ehenclati: q: pater filios: quos s: contra pietatem vel tractet male; vel ad peccandum urgeat. emancipare cogitur: hoc enim ^oPapinianus dicit: & principum constitutionibus comprobatur.

Prima questio

Quid ergo dicitur in hac re controuertitur? Quam enim maiorem infligant impietatem patres, quam si ipsi scientes volentesque: ex sola christiane dittonis inuidia; vel certe errore non iusto: suam prolem: ab eterna salute: a vita beatitudinis: ad eternam damnationem, ad mortem anime: ad perpetuos cruciatus perurgeant? Aut que potest certior: ne maior: filiis imponi peccandi necessitas, quam talem eis conditionem vite: talem statum afferre, in quo periculosissime, non dico in questu corporis (quod forte facilius esset) sed in fidei christiane pernegatione quod omnium grauissimum) vitam agere? Et vel vigilant vel dormiant: operentur: vel quiescant, peccatis certissimis obruti esse coguntur? Et profecto: Si pater qui filium a suis temporalibus⁹ excludit, demens iudicatur. Quis negauerit, eum patrem? Si modo pater: non potius perditur dici me reator) qui tanta bona filio sciens inuideat, Ipsamque ab eis absteineat, esse non solum dementem: sed furis omnibus: que maxime agitatum: a cuius manibus: ad salutem: liberos auferri: vel inuito eo: & posse & debere ita sic affirmamus.

^a papinianus in. l. si. si. a. paren. manu. quis. si. fa. optime. res. in. l. si. lenones. L. de. epi. aud. ubi rescripto duorum Theodocij et Basilij dicitur. Si lenones patres et domini, suis filiabus vel ancillis peccandi necessitate imposuerint: liceat filiabus et ancillis episcopi implorato suffra. omnium miseriarum necessitate absolui: et apertius in. l. lenones. L. de. specta. et sequi. li. xi. ubi habetur. q. patres qui necessitatem filijs peccandi imponunt. potestate patris inuito admittunt. Et quibus iuribus. inuicte constat: patres. qui peccandi necessitate filios grauant. potestare patria mulctari.
^b veniens per iura supra in quinta ratione allegata:

D hanc nostram rationem: accommodari iungi vel
^a potest profecto optime. Id quod a Gabriele in
C iij

De iudeis

sententijs adducitur. Nam (vt ipse ratiocinatur) iure diuino & naturali: homo quilibet: eo ipso q̄ homo est. suū creatorē cognoscere: eiq̄ seruire tenetur: p̄ sententia Gregorij: in principio moralium. Itaq̄ parentes contra creatorē suū: filios in errorē inducere non debent. q̄ si faciūt. ab eis filij: vt qui abutantur iure suo: auferri possunt. non secus ac si corporibus eorum abuterentur. Hinc et̄ q̄ iudeorum filij: si a patribus baptisatis: circumcidunt̄. ab eorum consortio: nulla patria potestate curata: eripi & p̄nt̄ & debent.

c Gabriele Gabriel biel. in. iij. sent. dist. iij. hoc sentit.

d Hinc est ecce quōd cōtinuo nihil opatur patria potestas: quā ea non curata: filij etiā paruuli: ad salutem auferri possunt: rex. est in. c. pleriq̄ de conse. dist. iij. Sed dicit forte qui contrariū sentit: hoc i penam statū eorum patrū: qui fidei quā assumpserunt. illudunt. Qd non credo: & pondo rex. dicentem. ab eorum cōsortio separentur. vt contagia consortij plus timeantur. quā p̄nalis infectio considerentur. Hec contrauertimus etiam in penam talia dispensi. Satis nobis est testatum relinqui. parentibus iudeis: paruulorū interitum melioribus: auferri huiusmodi paruulos ad salutem posse.

Ed opponunt: vel certe replica bunt hic: dixerant opinatores. negando patres iudeos: paruulis abuti: vel impietatem exhibere. In tali fide eos instruentes: quam credant presertim simplices isti de plebe vulgaris: esse bonam. At illud nihil obstat. Quis enim nesciat. perfidissimū istum populū: christianam fidem audivisse ab hjs: quorum sonus: in omnem terram exiit.

e ab hjs Zr. eorum que no. per glo. in. c. si. xxxvij. dist.

Prima que sitio

Reterea: qui inter christianos conuersantur. eorum
p instituta: fidem: precepta: noscūt, amplitudinem:
sinceritatem: rationē: fundamenta eiusdem fidei:
saltem cōmunia vident. errore iniquo ductitur. Non em̄
pro testimonio Augustini excusari debent: qui habentes
a quo discerent operā non dederunt. Nec sunt ferendi iux
ta Iurisconsulti sententiā: qui ignorasse velint id: quod
omnes in ciuitate sciunt. Adde q̄ & saluator noster eorū
ignorantiam: propterea q̄ ad eos venit. cum eis locut⁹ est
multo ante reprobatur. Quin & ius^o canonicum pro cō
fesso habet. Iudeos per eorum p̄sidiam: saluti puerorum
insidiari. nihil ergo hoc diffugio enincitur

- f Augustini Qui in lib. quest. inquit. Non om̄s qui ignoret in
munis est a pena: ille em̄ ignorans potest excusari a pena: q̄ qd̄ discer
ret non inuenit. illis aut̄ hoc ignosci nō poterit: qui habentes a quo
discerent. operā non dederunt. &c. hic tex. recitat d. e. ff. xxxvij. dist. Nec
excusat̄ vt glo. ibidem dicit: qui cop̄ā habz peritoz. l. regula. ff. d. iur.
et fac. ig. vel si sui prudentia facile id scire potuit. l. ij. l. de inge ma
nu. l. ij. §. in bonoz. ff. quos ordo in bo. poss. ser.
g Jurisconsulti in. l. plurimū. l. nec supina. d. l. regula. §. facti. de
iur. 7 fac. ig. l. ea que. ff. de contra. emp. cum si.
h Ius canonicum in d. e. ff. de conuer. in fide circa me.

Crat̄a ratio: Concedi utiq; debet: nō esse maiore
o potestatem patris iudei: in filios. quā patris chri
stiani. Non enim debet malus melioris esse cons
ditionis: q̄ bonus. Sed filij christianorū: in iuris patrib⁹
quo certe casu resisterent: ad baptismum perducī possunt
patriā potestate non attenta. Merito ergo & iudei iuris
iudeis sit. Nam & iudei de ecclesia esse tenentur. pro om
nibus enim passus est christus: & omnes vocauit: maxi
me autem iudeos: pro quorum precipue salute: homo na
tus est. Malitia ergo: et ex destinato iniquitas est. q̄ a sa

Orta ?
ua rō af
firma ?
toris

De iudeis

Iude se iudei separant. De qua vt etiā Gabriel aliquo modo attigit; referre comodum non debent

i q̄ bonus tex. est in. l. seruis. ff. qd̄ vi aut clā. c. pastoral. §. si. c. tuq̄. de cle. nō. res. a. r. in au ten. de res. l. ea q̄ parit in. p. m. se. §. si. l. possunt ar. in d. c. pleriq̄ de consecra. dist. iij. l. eommedū Henini cū dolus parocinari debet. l. vey. §. tēpus autē. ff. p. so. Et sibi impuret dāmnū: qd̄ culpa sua venit. c. dāmnū de reg. iur. in vi. l. qd̄ quis. ff. e. u. cum si.

Hona
rō p ve
nitate;

m dñi
psal.
lxxij.

Ona ratio. Quęctinq̄ sunt hominū filij: pecora autem; argentum; possessiones: Hęc a deo pcesse runt. domini enim est terra & plenitudo eius: cui & canonica lex subscribit. Pręterea qd̄ habes quod non accepisti: iuxta Apostoli sententiā: Quę ergo iniū dia fuerit. reddere deo. quod surum est? Aut quis tolerabit deum: suo proprio defraudari? Vel quis nesciat tēm fraudatorē; non procul abesse sacrilegio. quod & in suis consilijs Baldus approbat. Quod si de mino temporali si patri carnali: exhiberi sibi suum seruum: suam prolem petenti. iuxta vulgata iuris ciuilis doctmēta: interdicto succurrūt. Quanto meritius eterno & dño & patri: suum & seruum & prolem: in familiā suā reducere cupienti (vult em̄ omnes homines; vt canon dicit. saluos fieri. mos gerundus est. Sunt ergo obluantantes iudei: ad hoc: p̄toris hodie principis officio: coercendi. Immo tales iudeos: parum abest. quin pena plagij iuxta legū scita teneri dixerim. vt qui seruos dei nostri: celare: suppressere ve pergāt

- u subscribit c. reuertimini. xvi. q. i. c. non est de dec.
- o Baldus consilio. c. xvij. l. c. xvij. in tertia parte
- p iuxta vulgata: toto tit. ff. de lib. exhi:
- q canon in. c. ff. ex bono de peni. dist. iij.
- r scita ar. in. l. si. §. lege scita. ff. ad. l. sciti. de pla. l. ij. l. c. iij.

Prima questio

Ecimo monitor. Mandauit vnicuique deus (vt ^{sa} p^{ri}es ait) de proximo suo: vsq; adeo: vt inimicos quoq; nedum amicos diligere debere. Euangelica veritas preceperit. Ad charitatis autē virtutem: maxime pertinet: bonū proximi: non solum velle: sed operari etiā vt in alium finem firmat. ^{Decia} ^{pitatis} ^{ratio} ^o ^{di} ^{sa} ^{piens} ^{Eccia} ^{viii}.
Diuus Thomas: & dicit Gregorius: nullam esse deo sacrificium acceptius, zelo animarum: Verū quoq; est quencunq; hominē nobis dici proximū, vt ex parabola Samaritani (opera misericordie iudeo independentis) cognoscimus. At dilectionis signū primarium est. retocare ^o errantem. In viam ergo salutis dirigendū. Immo ducendū sunt paruuli iudeorum, quando quidem nullum ponunt obstaculum. Quod opus precie principum ^o eorumq; est. qui temonem gubernaculi tenent. Quibus: nisi id faciunt. specialiter obicietur illud Ezechie. quod errauerat non retocastis. quod perierat non requisistis. Et profecto arbitror: ad preceptū dilectionis proximi: eo accedi propius. quo plures ad viam veritatis retocantur. Instant enim operandum esse: quodcunq; possit manus tua ^o dicit Sapiens. qn & iudeos q̄q; sit gentis pertinacissimū. In hoc opere minime esse negligendos puto. Quos (vt supra dixi) deus ad salutem accipiendam primarie visitauit. Q; si (vt ex vati oraculis discimus) reliquie israhel salte fieri debeant. que inuidia est iudeos ad huiusmodi saluationē: ad quam premissi sunt. quam citissime perducit: vt quomodo hoc vaticiniū vberius explebitur. quam si plurimi salui fiant.

f sapiens ecclesi. c. xvij.

e Diuus Thomas in secunda secunde quest. p. art. iij.

Deindeis

a errantē vt in. c. valida. §. non illa. §. perinde p tot de peni. di. ij.
b eorumq; est. ar. pro hoc in. d. l. non est. ff. de reg. iur.
c illud zechiel' recitat' in. c. qd' errauerat. xxxij. q. vi. fi. c. pncipes
p'allegatū. xxxij. q. v. z p' discursum ibidem p' multa capitula.

Unde
cia rō p
affir.

b nō ē
trad' f i
ca. vbi
fana.
xxxij. q
i quia
abacuc
ij.

m cō
fatur
Joā. i.

Dde pro vndecima ratione. Qs summa sit teste
a Papiniano ratio: quę pro religione facit: id quod
& iura canonica subsequuntur. quin etiam q in
religionē christianam cōmittitur: in om: nisi fertur iniuriā
vt diu⁹ Imperatores dixerūt. estq; in vniuersum fauor fidei
dei maximus. Vbi enim sana fides nō est: iusticia^b nō est
quia iustus ex fide vivit: Et nisi quis fidei soliditatem te
nuerit. diuinam presentiam: nunq; agnoscet. per hanc eti
am res publica mortalium (vt ap' ositissime^c dixerunt Cō
stantius et Constans impatores) plusq; corporalibus sus
dorib⁹ p'mouetur. fides quoq; illustris illa: filios nos dei
m⁹ constituit. Et vt breui loquar: omniū scientiarum diuini
as fides^m sup'greditur. Cum ergo tanta sit fidei prominen
tia: dictam paruulorum ablationē: fauore fidei illicitā esse
non existimo. Quod & procedere dicerem: si ius etiā pa
ternum violaretur. Si enim fauore libertatis temporarię.
multa sunt contra puncta iuris constituta: vt passim^m lex
civilis testatur. Cur non fauore fidei: per quā libertas spiri
tualis acquiritur. teste apostolo: talia permittent. Nūc
vero cum dicta ablatio paruulorum: sine cuiusq; iniuriā
fiat (ex salute enim paruulorum: pater iniuriā pretendere
non potest: vt per eam ius paternū non possit censi vi
latum: vt infra: In responsione ad secundam rationē prio
ris opinionis: & ad confirmationē illic positam: latissime
me probat. Quanto fortius: quādo iuris dispositio cum
fauore fidei concurrat: is preferri fauor fidei debeat

Prima questio

e Pappini. ter. l. l. sunt persone. ff. de reli. et sumpt. ff.
 f subsequant No. in ter. c. cum et plantare de puiute. d. c. ff. de cō
 uer. in fi. d. c. sup specula He cle. vel mo. c. in fidei. in prin. de here li.
 vi. c. scifficanibus. xv. q. iij. cum ff.
 g Imperatores in. l. manicheos. C. de here. Et p favore vel sum
 ma ratione fidei. ar. in. l. iij. C. de apo. in. l. ff. C. de paga. cum ff.
 h agnoscer Recitat in. c. q. ex sola c. c. et q.
 l Dixerunt Quoz verba recitantur in. c. tributū. §. quatinus ad
 ff. xij. q. vij.
 n supgridit glo. sup illd. p. cer. mulce filie pgregauerit diuitias re.
 o lex ciuili habetur in. l. generaliter. §. si quis. ff. de fidei. co. lib.
 Insti. de don. in fi. l. paulus rñdit. ff. de fidei. co. liber. l. liberas. ff. de
 reg. iur. l. inter pares. ff. de re iud. l. i. C. de ser. pig. dat manu. l. z ser
 uozum in fi. ff. de sta. ho. cum mul. ff.
 p non potest Et no. in. c. non est. in. c. qui malos c. non putes c. non
 est innocentie cum. c. se. xij. q. v.

T vt in summa loquar. Si omnia diuerse opinio

e nis fundamenta: congerā. sese stabiliunt sup pa
 tris vel potestate vel pietate. Quali hec tanti esse
 debeat. vt propter euidentem liberorum vtilitatem: non
 dico temporalem: sed eternam: frangi non debeat. Sitq;
 (vt etiam in superioribus dixi maior patris potestas: ad
 interimendos liberos: quam fidei christianę ad eos saluā
 dos. Quam assertionem: quis non introspiciens vacillas
 re videat. Quin immo prorsus subuertit: Nam quod ad
 misericordię opera attinet. Vter mihi parens sit. an q me
 alit: educat. viam salutis prouidet. an qui dum genuit me
 vel deserit vel perdit: Vel nonne Hierichuntio illi vulne
 rato: samaritanus proximus fuit. qui eum iuxit. non sui
 tribules: qui deseruerunt?

Alia
 ratio p
 affirant
 uas

q tribules Tribulis dicitur qui ex tribu est. Cicero in epist. am
 eo et tribuli tuo valde familiariter vroz. Flora est hysto. euange. de ho
 mine qui in latrones inciderat etc.

Reterea iuxta traditiones legales: verum est q; in
 p hjs: que iuris publici sunt. patria potestas non cu
 D

De iudeis

ratū. Cū in baptisate quod pluris est: quā iura magistratū ea potestas impediāt: eo maxime accedente: q̄ vt dicit Thomas, bonum multorū: preferendum sit bono vniū. Quod si baptisima prima tabula est, qua per mare huius mūdi ferimur, sine qua nec magistratus: nec seruiciū: vel pure versetur, vel vadat secure, Merito iuri isti publico: preferet, & cū fauor fidei: patrē filio priuet.

r legales l. nam qd. ff. ad trebell. l. filius ff. de hīs qui sunt sui vt al. iur. l. nam 2. ff. de capi. vl.

s Thomas in scda scde q. xl. art. iiij.

a priuet glo. in d. c. si. de conuer. in fide.

Vanto plus debet Baptisima id posse, sine q̄to nec religio: religio est, nec fides: fides, nec virtus: virtus, nec cognitio, cognitio, nec sacramentum: sacramentū. Nulla enim preter baptisima salus promittitur. Quod si baptisima: nos q̄ alioqui demōnis sumus membra christi facit. Si hoc lauacro: ianua nobis salutis aperitur. Si perfecta innocentia (vt dicit Richardus) restituitur. Si per hāc aquā: transitus sit de terrenis ad celestia De peccato ad vitam. De culpa ad gratiam. De inquinamento: ad sanctificationē. Et qui per eam transit, nō moritur, sed exurgit, vt pulchre Ambrosius dicit: in libro de sacramentis. Si deniq; hoc fonte sacro: hoc fonte redemptionis: salui: redempti, & illuminati dicimur. Si etiam hoc lauacro: peccati dominatio tollit. Quis est illorum: quos equus amant Iupiter: qui negare velit, q̄ in tam nobili: tam necessario sacramento cōsequendo: nulla nō solum patris potestas: Sed ne vinculum q̄dem aliud nature: impediāt, nisi sit nature (vt sepe repeto) nexus: ad perdendum potentior, quam dei ad saluandum. Quod necq̄ nisi Plutonis familia suggerat, Que (vt Beda inq̄t)

Prima questio

subvertere mortalium corda: arte sua cōstuenit, ne baptis-
mum quis consequatur, id est ne a sua potestate liberati,
christum induant. Debent itaq; vt libertatem hanc spiri-
tualem: parvuli infideles consequantur. Ea q̄tē in cōclu-
sione nostrę opinionis: asseruntur om̄ino censi p̄missa

- b sacramentū ar. pro hoc in. c. veniens de pre. non bapti. in c. si q̄s
p̄ ignorantiam. i. q. i. 2. §. verum. xxxij. dist.
- c salus c. nulla de consecra. dist. iij.
- d facit c. nulli. e. dist.
- e aperitur c. cum itaq; in si. e. dist.
- f Richardus in iij. sent. dist. iij. q. iij. art. iij.
- g sacramentis hęc verba Ambrosij recitantur in c. p̄ aquā de cō-
secre. dist. iij.
- h dicimur c. prima. c. ad hoc e. dist. iij. c. gratia e. dist.
- i Jupiter allusimus ad versuz Vergilij in vi. pauci quos equus
amavit Jupiter etc.
- k inquit vt habetur in. c. del. inc. sepe dicta dist. iij.

Anc opinionem (q̄tē forte pluribus ad hęc pos-
set rationibus conuelli) Affirmant viri primo
res: maximiq; in solida doct̄ia nominis Doctor
scilicet subtilis: Ioan. Andree: Archidiaconus Ioan. de
imo. qui allegat Stephanū idem tenentem: In eadem opi-
nionē: fuit Angelus de Clansio in sua Summa: q̄ ad hoc
allegat Landulffum & Atreolum: Idem tenet auctor.
Fortalij fidei: Predictę etiam opinionē: subscribit solem-
nis doctor Gabriel biel.

Colle-
ctio au-
croij q̄
hanc op-
piniōez
tenent.

- a doctor in. iij. sent. dist. iij. q. vlt.
- b Ioan. in d. e. sicut de iude.
- c Archi. in d. c. qui sincera
- d Ioan. in d. de. l. de iude.
- e summa in vers. baptismus. iij. q. xi.
- f auctor in. ij. lib. Consideratione xy. puncto. iij.
- g Gabriel in. iij. sent. dist. iij. circa fi.

Dij

De iudeis

Geor-
gius
North
bofer

Ad hoc profundissime litteraturę p̄fessor: Georgius Northoffer: sacre theologie doctor clarissimus: nostre florētis Achademie primarius moderator: p̄dictam opinionē non solum approbat. Sed etiam veritatis: fideiq; quam semper annexi coluit. & p̄ qua asserenda: nulla vnq; vel difficilima certamina: subire timuit. Eius inq; fidei zelo adductus. superioribus diebus: in conflictu litterario: publico: gloriose eicit. Cuius conclusiones: quoniam scitu dignas arbitrator in calce p̄sentis questionis subsignari. Hęc itaq; opinio posterior: vt que nostre fidei dilatandę plus accōmodetur. saluti proximi favorabilior. & vrgentioribus ratiōibus suffulta sit (vt ego autumo) priori opinioni p̄pōderat. In quo tamen veritatē: quā ecclesia recipit. Si modo in hoc puncto: sit quicquā decisura. semp̄ p̄fero: cuius determinationi me subijcio

Respo-
siones
ad ar-
gumē-
ta in cō-
trariis
ducta

Vper est: vt rationibus pro diuersa opinione supra adductis: respondeam. Cum itaq; in prima ratione: defenditur. iudeos non esse seruos. habere enim possessiones. p̄scribere contra nos &c. Nihil obstat. Talia enim ex pietate eis permittuntur. vt quasi in modum peculij: potius q̄ iure proprietatis ea possideāt. sicut supra in sexta ratione: huius opinionis probatū est. P̄terea & hij: quos in germania habemus seruos. quos variis homines proprios dixerim (vt in quodam tractatu lo: de seruis Germanie latius disputauimus) stare in iudicio: nuptias iustas contrahere: p̄scribere: & cetera huiusmodi: que de iudeis. in hac ratione allegantur: facere possunt. Taceo q̄ ius canonicum: omnibus seruis: iustas nuptias: atq; ita ius patrię potestatis: indulget. Nec tamen propterea: nexti serui liberantur. Sunt enim iura ciuilia: quantū ad seruos attinet. in multis (que moribus nos

De iudeis

patris: filius interire permittatur: Quod si hoc posterius ad
miserimus: cogentur fateri: nehas esse: filiū ex iugulo furi
bundi patris eripere. At hoc plane absurdum est. Itaque pa
tris nutu filij interitum, pmoventis) subscribendum nō
esse: pro palam predicamus. Que si in temporalibus vera
sunt. in spiritualibus quis non receperit: Nihil ergo est.
quod dicitur Thomas (vt supra in fine secunde rationis: nos
stre huius opinionis tetigi): ait ordinem nature: hac abla
tione partuulorū: turbari. tantū enim abest: vt is ordo tur
betur. vt etiam nullo magis: quā hoc actu conseruetur.
Qui ppe cum ordo: Immo vis nature velit: vt patres filio
rum saluti intendant. & potissime vt creatori: sua creatu
ra nō defraudetur: quod cum patres iudei: detestent etia
nedum non faciant. ordinem nature ipsi turbant. nostra
vero opinio conseruat.

e Perilianum in c. qui putat ad si. e. c. et q.
f vis nature d. l. cum furiosus. L. de cur. fur. d. l. cum ratio. ff. de
bo. dam. cum si.

Risio
ad fir
maxo/
ucri.

D cōfirmationem aut illic adiectam: quā proba
a ri videtur. filium a patre: ne iure quidem civili: se
iūgi posse: vtpote quorum dura sit separatio &c.
Non nego: si nulla alioqui: nisi compēdij lucu ve ratio
pretersetur. filiū a patre nō esse separandum. pro vt iura
in hanc partem ducta: probāt. Vbi autē maior quedam
ratio vrget. Separari a patre filium posse: vtrūq; ius dis
ponit. In castri enim dute tractationis: filius patri eripitur
Ad hoc a patre dilapidatore filius eximitur. Item & filij
iudeorum: a patribus baptisatis. circumcisi. eis^b auferunt
In his ergo rebus maioribus: vbi salus huiusmodi pu
lorum: cum temporalis: tum maxime spiritualis vertitur
separari a parentibus filios: non erit impium: Nec legitur

Prima questio

pietas naturalis: vbi nature subuenitur. Nec debet con-
queri pater: se iniuria affectū. vbi ab iniuria filius liberaf.
Salubris est enim separatio. qua vita seruatur. dura con-
iunctio: qua p dicitur. Quo fit. vt nulli nisi dirimisi seui: ni-
si crudeles: nisi impij parentes. Immo non parentes: sed
perimentes: vt verbis Bernardi vtar: de salute filiorū que
rantur. Vt qui malint: cōmuni subuersionis periculo: fili-
os esse participes: quam sine se: celi consortes. Timeantq;
ne ipsi arsurū. soli ardeant. ne ve damnandi. soli damnē-
tur. vt promptum sit eis: quando propriā salutem negli-
gunt. etiam alienam psequi. Dissoluenda ergo (pro Esaie
sententia) est: tantę impietatis colligatio. nihil enī in mun-
do est: vel maxime cōiunctum. quod pro vita animę asse-
renda: solui relinquere. & si ita vsus ferat. repelli non de-
beat: Hec vera pietas: hęc pulchra Iusticia: hęc christiana
professio. Vnde assentiendum non arbitramur eis. q; pa-
trni vel vinculi vel potestatis obtutu: paruulos nostros
in hiantis inferni voraginē: contrude-
re velint. Maxime q; patria potestas: vt est iuris^o civilis fa-
ctura. ita principis auctoritates facile minui^o potest.

g eripitur dicta. l. si. ff. si a par. quis ma. su. d. l. lenones L. de epō
aud. cum si. d. l. si. L. de sen. pass.

b auferunt d. c. pleriq; de consec. dist. iij.

c Bernardus in suis epistolis.

a civilis probat insti. de pat. potest.

b potest Jus enim civile p principem tolli potest. l. princeps. ff.
de leg. cum si vulgaris.

D tertiam rationē: qua pretendit: Non esse ma-
a iorem potestatem dominorū: in iudeos parentes:
quā filios. Vñ sic patres: ita filios nō esse cogē-
dos &c. Non cōtradico: eglem in ābos eē dñicaz ptātem
D iij

De iudeis

Sed quod ex hoc equalis effectus inferatur, id nego. Cōs
actio enim dominica: in seruos, in duplici est consideras
tione. Nam aliquādo interuenit actus: ad cuius perfectio
nem: voluntate serui opus est, vt videmus in seruo here
de instituto, qui cogi non potest, vt ad eundem hereditatē:
domino adquirat, nisi velit. Aliquando nō attendit ser
ui voluntas, vt cōmuniter in omnibus alijs negocijs: quo
casu coactio domini: omnia iure pmissa potest. Vnde in
pposito casu: quia cōstat, qd in adulto rationis vsu hab
bente, ad suscipiendum baptismat: voluntas opus sit: Nō
est simile in patre iudeo & filio. Ille enim nisi velit, cogi
non potest, quando actus baptismi voluntatē serui iudei
vsu rationis habentis exigit. At filius hic, perducit ad
baptismū potest, voluntatem eū (vt qui infans sit) nō hab
bet. Nec resistere potest, quod in ea etate sufficit. Nō dis
citur cogi parvulus, in quem coactionis qualitas nō cas
dit. Ex quibus puto: nouū dictum inferri posse, vtpote
qd dominus hereditatem seruo infanti delatam: acquire
re possit, serui voluntate: vt q nec assentiri nec reniti poss
sit non curata:

e nisi velit tex. est in l. cum proponas. C. de here. insti. No. in l. q.
in aliena in ff. de acqui. here.
d. negocijs ar. p. hoc in l. atq. naturaliter. §. si libero. ff. de neg. gest.
e. voluntas c. maiores. §. sed opponitur de bapti.
f. exigit. Et p. hoc habes alios casus in quo serui: nisi velint, cogi
non possunt.
a. cadit ar. l. si seruū: ibi non pōt estimari. c. ff. de act. emp.

D confirmationē dicte rationi affixam: Qua dici
a. tur vox patris vox filij: esseq. filiū partem paterni
corporis &c. Respondeo ea procedere iuris fictio

Prima questio

ne in casibus tantū a iure expressis: veritas enim in consuetudinibus. Nam & filius patris penam non sustinet, pater quoque testamentū filio impuberi facit: qui ipse non potest: taceo infinita alia: tanquā omnibus nota. Alius enim (vt dicit Augustinus) pater est, alius filius, frustra etiam obicitur maiorē patribus in filio: quam in sese irrogari iniuriam. Negamus enim: quod paruuli ad baptisma ablati iniuria afficiantur: vt supra euictum.

b facit qd no. Bar. in l. si dubiter, §. filius, ff. de fideiuss. et qd vulgo dicitur fictione importari p. v. vide: intelligitur zc.
c filius. l. crimen, ff. de ppe.
d potest. l. ij. ff. de vul. z pup. cum si.
e Augustinus etiam ita q. i. q. iij. c. quæris de consec. dist. iij. fa.
Enc fil. pro pat.

i N quarta porro ratione aduersariortum: adducitur. Maiores nostros capita ecclesie: q. reges habuerint fauissimos: quorum assensu multa potuerint. Nihil tamen constituisse. Nec adeo per nos: notandum. maxime consuetudine ecclesie refragante &c. Ad quæ tentamus respondere probabiliter. quod immo casus nostre questionis: per ecclesiam non fuerit obmissus. hoc enim satis apparere potest: ex textu canonice legis. Scribit enim Gregorius quartus Bonifacio dicens: Paruulos qui a parentibus subtracti sunt. & an baptisati sint an non: ignorat &c. quibus verbis pro confesso haberi: non obscure videtur. paruulos a parentibus subtrahi posse. quoniā in casu talis subtractionis: super incertitudine baptismatis disponit. Negamus quoque hanc subtractionem de alijs. quā paruulis infidelibus intelligi posse. christianorum enim paru-

Ratio
ad q. 9
catis

D V

De iudeis

Ios id quod omnibus cognitum est subtrahere presertim ad baptismum non fuit necessum: cum vltro ipsi: ad hoc pro-
pendantur, supradictorum ergo verborum canonis con-
textum: profundius expendenti, modico negotio: liques-
ce dicte quartae rationis subuersio potest. VI si respondere
aliter placeat. Non assentimur ex dicta ratione: quicquam
iuste inferri. Cum enim locus ab auctoritate negatue
sumptus: nihil pugnet. Non sequitur: quia maiores no-
stri in hoc casu nihil constituerunt: et nos non esse sta-
tuendum. Quando non omnia a diuinis patribus preiudici
potuerint. Imperfectum enim meum viderunt oculi tui
Siquidem certi per certa: alius alio prestantior, non om-
nes in omnibus. Quod si christus: non solis apostolis: sed
omni posteritati dixit. Spiritus sanctus docebit vos omnia
Sicut ergo nec apostoli: nec ille ipse doctor gentium Pau-
lus: omnia constituerunt. Ita nec isti sancti patres. Semper
enim ecclesia habet, quod statuat, illo suggerente: qui pro-
misit se nobiscum futurum: usque ad consumationem
seculi.

a ex textu in c. paruulos de consecr. dist. iiij.

b rationis immo hic vnus textus a toto hoc negatio securum ad arbo-
rem ponere videtur.

c statuendum: pro quo est optimus textus in l. i. questis. ff. de testi. vbi
dicit iurisconsultus. Scrum tamen quod legibus cunctis est, non
omittitur religione iudicantium.

d imperfectum Psal. cxxxviii.

e in omnibus Ita deganter inquit imperator in l. i. §. omnibus.
L. de Vet. iur. ciuid.

f constituerunt Unde dicit pbus. l. et hi. capite. liij. articulo esse inre-
tenta facta: esse enim cuiusuis id quod deest addere atque supplere.

Prima questio

Q³ si cui delicato : hec dissolutio non sapiat. Adhuc
aliter respondemus. Multa esse que cum sint salubria. nō
tamen omni tempore conferre. Omnia em̄ (vt ex verbis
Dⁿⁱ Augustini colligimus) suis conueniūt temporib⁹
Vnde illud est quod per manus traditur. Tēporibus me
dicina valet: & quod dicit Socrates. Omne intempesti
tum esse triste. Quid enim si eo tēpore: quo nō dum fi
des catholica: in iustam sobolem adoleuit. Non satis ma
turuit. Non fuit cōtra iudicium factionē: hoc negotium
tentandum: Gemmen enim fidei nostre radice tunc non
acta fixus: hoc conatu: forte periclitatū fuisset. v^l quis ne
sciat (quia tempore Siluestri: tempore Sixti: modici fue
rant christiani: tempore vero Ambrosij: multi arriani)
iudeorum ceruicosam peruatiam: nō fuisse agitandam
vt que pro eorum calliditate & malitia: vel preuertisse
conuersos: vel conuertendos impediuisse potuerat. Qui
timor hodie cessat. quo tempore fides nostra: nullo pos
test agitari turbationis estu. Vnde Augustinus accu
rate (vt omnia) Quanto magis inquit illud prophetis
cum: adorabunt eum omnes reges terre: & omnes gentes
seruient ei, impletur. tanto maiore ecclesia vitur potestā
te, vt non solum inuitet: sed cogat ad bonum:

Tertia
rūlio.

g conferre phus. ij. et h. c. ij. dicit: oportet ipsos agere, ea semp con
siderare: que ad tempus accommodantur.

b Augustini in c. si ecclesia p. nanc. xxiij. q. iij.

f malitia Quid enim non tentet homo semel malitie deditus: de
at in peraroz in auten. in d. c. vt hij qui phi. se ha.

k inquit, in d. c. d. splacet. xxiij. q. iij.

De iudeis

An cō,
fuerit
do in
hoc sit,

¶ **Q**uod autem de consuetudine ecclesie subicitur. Nego consuetudinem huiusmodi: allegatam. Et profecto (quod cum prefatione venie loquar) parum ex iure: consuetudinis mentio hic fit, aut em̄ paruuli infidelium aliquando subtracti sunt (Id quod supra probasse videmus) quo casu pro nobis esset hic vsus: nō pro aduersarijs. Aut nunq̄ ita subtracti fuerunt. & sic nō potuit oriri aliqua consuetudo. Cum enim pro ^m iuriconsulti sententia Consuetudo ius sit: moribus vntium cōstitutum. Ad non vsam extendi nō potest. Inter sese em̄ dissident, esse cōsuetum: & non fuisse vsum. Non ergo procedit: q̄ dicitur Thomas & Gerson dicunt: ecclesie cōsuetudinem ita habere. cuius nullus adducitur vsus. Nec debet: vt appendici cōfirmationi respondeā hoc loco casus obmissus: haberi pro obmisso. In spiritualibus enim huiusmodi provisionibus: & que fidem: que sacramēta ecclesie tangunt: huiusmodi iura: q̄ in casu stricto loquuntur. nihil obstant, maxime: q̄ casus obmissus piculum anime ferret.

l supra p d. c. paruulos de consec. c. si. iij.
m iuriconsulti in. l. de quibus. ff. de le.

Quia
rō eluci
uit.

¶ **V**intē rationi: que in baptifando veram vel interpretatam voluntatē (quorum neutra in paulis infidelibus inueniatur) expostulat. Respondem⁹. Cōfitendo vera voluntate opus esse in adultis: In paulis vero negamus omnino interpretatā parentum voluntatē: esse necessariam. hoc em̄ nullo nec iure nec ratione probatur. Eademq̄: vt verbis ⁹ Hieronimi vtar) facilitate destruit. qua asseritur. Iuuantur enim tales paruuli: offerentium. id est patrinorū (q̄ eos ad baptisma gestāt) vel certe ecclie fide: quorum vtrumq̄: apertis iuribus probari potest.

Prima questio

In lege nāq; canonica ex verbis ^b Gregorij dicitur, pie res
atq; credi: prodesse parvulo fidem eorum: a quibus conse-
cratus offertur. Alibi ex eodem ^c Gregorio parvulos ba-
ptifatos: inter credentes reputari: per sacramenti virtutem
& offerentium responsionem. Ad hec: ex sententia ^d Au-
gustini habetur: quod pro parvulis: qui doctrinā non ca-
piunt. respondeant offerentes. Alio quoq; ^e loco Augusti-
nus: regenerans inquit spiritus sanctus: in maioribus offe-
rentibus: & in parvulo renato oblatōq; cōmunis est: Ad
hoc parvulos fidem fateri per verba gestantiū: idem Au-
gustinus ^f approbat. Taceo alia multa: que in hunc locū
adduci possent. Nec obstabit si dicas. in iuribus supra al-
legatis: appellatione offerentiū venire parentes: Hoc cū
procedere non potest. Tum quia parentes in baptismo p
parvulis non respondent. Id quod notum est.

a Hieronymi hec verba recitatur ex cōmentarijs ipsius in ecclesia
sancti Stephani

b Gregorij in. e. illud de consecra. dist. iij.

c Gregorio habetur in. c. filius. e. dist.

d Augustini vt habetur in. c. hī qui. d. dist. iij.

e loco Verba sunt in d. c. queris. e. dist.

f approbat in c. mater. e. dist.

T iura predicta de offerentibus loquūtur. qui res

a spondent. Tum etiā quia refragari Augusti-
nus eidem assertioni videtur ^g dicens: Prodest of-
ferentium voluntas parvulo oblato. potest enim & in hoc

& in illo homine: etiā si se invicem nesciant vnus spiri-
tus esse: per quē vtriusq; gratia sit cōmunis. Cum em̄ dis-
citur si se invicem nesciant. aperte conuicit: parentes non
intelligi. qbus vsu non venit. vt suos parvulos nesciant:
per offerentes ergo: patrini illi: non parentes naturales ins-
telliguntur. Immo (vt aliquid dicam fortius) patrinos etiā

g d
cens
in d. c.
quibus

De iudeis

eos ipsos: canonica lex parentum appellat vocabulo: Augustinus velut interrogabundus ^b sciscitatur. Quid est un-
quiens) aliud: quā q̄ quando ad baptisimū offerunt par-
tuli. pro eis parentes respondent: tanquā fidei auctores:
& paulo post. Vnde miror parētes in istis rebus: tam fi-
denter pro partulo respondere: vt dicant eum tanta bo-
na facere &c. Quia enim offerentes patrini: pro partulis
respondere: supra probauimus. non possunt hic loci: pa-
rentum vocabulo: naturales parentes: sed patrini intelli-
gi. Quod si etiam illa patrinorum fides: nihil faceret. tamen
huiusmodi partuli: fide ecclesie (vt supra principio dixi)
satis & super adiuuantur. Hoc constat ex eodem Augus-
tino: offeruntur (inquit) partuli: ad p̄cipiendum specia-
lem gratiam: non tam ab eis quorū gestantur manibus.
quamuis & ab ipsis. si etiā ipsi boni fideles sunt: quā ab
vniuersa societate sanctorū atq; fidelium. Ab omnibus nāq;
offerri recte intelliguntur. quibus placet quod offertur. &
quorum sancta & indiuidua charitate: ad cōmunionem
spiritus sancti adiuuantur. Idem quoq; Augustinus: Mas-
ter ^k inquit ecclesia: os maternū partulis prebet: vt sacris
mysterijs imbuantur. Non ergo parentū interpretata ista
voluntas: ita sup̄sticiose necessaria est. quin & patrinorū:
immo ecclesie fides sufficiat.

^b sciscitatur in d. e. queris

ⁱ inquit in d. e. queris

^k inquit in d. e. mater.

Ed scio replicaturam esse diuersam opinionē: Sū-
^s pradicta iura. de partulis christianorū intelligi: q̄
de gremio ecclesie sint. non de infidelibus: q̄ ab
ea separantur. vt os maternū ecclesie: quod partulis prebet.
infideles attingere non possēt. a societate enim sanctorū

Prima questio

indivisiuaq; illa charitate: de qua Augustinus loquitur. infidelis parvuli: seiccti sint. Ad quod respondemus. ecclesiam id est conventum & societatem christifidelium: omnibus mortalibus quantum ad baptismum pertinet. eque parere. atq; hoccau: ab ea nullum secludi. Cum enim ante baptismum: omnes simus infideles: siue a christianis: siue a iudeis: vel paganis gignamur. Hoc enim Augustinus in libro de fide ad Petrum euidenter testatur: dicens Firmissime tene & nullatenus dubita: omnem hominem: qui per concubitum viri & mulieris concipitur. cum originali peccato nasci. Impietati subditum: morti subiectum. Et ob hoc naturaliter: ire nasci filium. Si ergo parvuli iudeorum: quia infideles sunt. ab ecclesia separantur. pari ratione id ipsum: & de parvulis christianorum: fatearis necesse est. qui ipsi ante baptismum: infideles sunt. Nec prodest: si dixeris: parvulos iudeorum propterea arceri: quod a parentibus infidelibus sint geniti. Quia respondeo. perfidiam parentum filijs non nocere: vt passim ex patrum decretis apparet.

211/a re
plicatio

¹ firmissime recitatur in. c. iij. de consec. dist. iij.
^a apparet habetur in d. c. quærens: 2. i. q. iij. per to. l. cristen. ff. de peni.

Va ergo ratione: parvuli fidelium: de ecclesia sunt: quo ad baptismum. eadem etiam parvuli infidelium. Cum non sit danda diversitatis ratio.

^h Hoc est quod ex verbis Augustini. ^b canon inquit. Est vnitas que late patet: cum gravis paleas coples: & ex eiusdem Augustini sententia ^c dicitur: nullum a baptismum omnino prohiberi: a parvulo vsq; ad decrepitum senem. Preterea cum Christus pro omnibus passus sit. Baptisma autem christi mortem significet (vt dicit

De iudeis

Richardus Separari ab ecclesia: quantum ad ipsam attinet nemo debet. Quod si deus omnem qui in hunc mundum venit, hominem illuminat, id est media illuminationis offert. Per baptismum autem (ut idem Richardus docet) precie pae omnia illuminantur, quando is est baptismi effectus: ut ad gratie susceptionem eodem Richardo teste semper sit anima disposita: id quod ab omnibus, in primis exigit ille, cuius voluntas est sanctificatio nostra. Nullus ergo mortalium: quantum ad hoc ut ianuam salutis baptismum: canalesque ad gratie susceptionem apprehendat, ab ecclesia separandus est. Et quia non curatur: quo loco: quo genere: dum ad christum perveniatur, vir enim extra paradisum factus, semina in paradiso. Ad familiam autem christi: baptismum perducit, ut dicit Occam: Itaque ecclesia non separat hos ab illis, maximeque ab ea: nullus abicitur. Sagena enim charitatis (dicit Bernardo teste) per hoc mare magnum & spaciosum tracta, ex omni genere piscium congregare non desinit, ut intra sue latitudinis sinum eos concludat.

- b canon in c. est unitas de consecra, dist. iij.
- c dicitur in c. parvul. e. dist.
- d dicit in iij. sent. dist. vi. q. iij. art. iij.
- e debet ar. in. c. nec numerus. x. q. iij.
- f venit no. in. c. cum ex iniuncto de here.
- g docet loco prefato: dist. v. q. i. art. i.
- h teste dicto loco: q. ij. art. i.
- i paradiso c. illud d. dist.
- a occam in. iij. sent. q. ij. circa fi.
- b abicit ar. in. c. parvul. circa med. xl. dist.
- c Bernardus: in libris epistolarum.

n Egamus quoque parvulos: quando propria non possunt parentum ratione in deum ferri. Quomodo enim deus pro Evangeliste verbis: illuminaret omnem hominem. Si ad hoc ratio parentum opus esset: vel quomodo

Prima questio

pro sententia Alexandri de hales in tertia parte: cognitio dei naturaliter inesset homini: si parentum adminicula: essent necessaria: Quis denique iuraret paruulos infidelium in vias expositos, vt salutem adipiscerentur, vt quibus directrix parentum ratio deficeret: Taceo alia multa absurda Fides ergo cum offerentiū: tum maxime ecclesie: eis patrocinatur. Vel dicas mihi, Diui Innocentes bimuli illi: pro christo occisi: cuius fide saluati sunt: An propria: An negabis, An parentum: quod nec ipsum recipies. Sunt enim resulantibus ipsis: fideles facti. Quis ergo eis superpetias tulit: Nōne fidei sacramentū: Vel finge paruulos aliquos citra fidem: ad baptisma offerri: hoc enim fieri potest, canonica lege hunc casum providente. Quero cuius ratione dirigantur: cuius fide: propria non, vtu enim rationis carent. Parentum non, quando nec ipsi fidem habeant: fatēdum ergo aut frustra eos baptisari: quod sentire nephās: aut fide eos ecclesie iurari, q̄ est apta veritas. Sed quorsum hec tam prolixē: Nēpe vt euidentissime ostēderem, nihil refragari: parentum siue curam: siue potestatem: siue rationē: siue fidem dixeris, paruulis ad baptismum perducendis. Cuius contrariū aduersa opinio: assuetanter & sensit & tenuit.

^d casum In c. non illud de consecr. dist. lxxij.
^e aperta: quam firmat glo. in d. c. non illud.

Vod vero argumētum: a tutoribus hoc loco subiectum est, nihil beat. Non enim sequitur paruulos: parentum suorum: vel certe tutorum auspicio: dirigi in temporalibus istis, ergo & in spiritualibus. Nā spiritualia temporalibus maximo gradu prestāt. Et vbi maius est periculum: cautius agendum. Saluti ergo paruulorum infidelium: principi inuigilandum, si periclitentur.

E

Rūsto
ad cont
firma.

vis. va
rys loy
dis pro
banis.

De iudeis

nō tutoribus fidendū. Vel aliter (vt caūllationis ma-
teria amputetur) Respondeo: totū argumenti cōtextum
admittendo. Dum tamen paruuli tali cura: quę illic ad-
ducitur. iacturam non faciant. alioqui tutoribus tanq̃ su-
spectis: tanq̃ p̃donibus: om̃i est administratiōe interdī-
cendum: Ipsi enim (vt eleganter Saluius Iulianus voluit)
p̃sunt. vt puulorum iura cōseruent. non dissipent. adq̃-
rant. non p̃dant. Ad quę repeto ea: quę in q̃nta ratione
huius posterioris opinionis: adtremus.

f agendum c. vbi periculum de elec. in vi. cum si.
g perdant. Lex. est in. l. qui fundum. §. si tutor. ff. pro emp.

Dissol-
uit sep-
ta ratio

Ationationi quę sexto loco fit. satis p̃sum est:
per cautionem posterioris opinionis. cum enim
opponitur. iudeis per hanc ablationem. p̃stari
occasionem interficiendi liberos &c. Respondeo princi-
pum id fore officium. vt cautela adiecta idonea: talia p̃-
uideantur. adhiberi siquidem eam posse arbitror. quādo
sub manu principum iudei sunt. Quod si om̃ino nulla
sufficeret cautio. quin occulte saltem in suos sanguinaria
gens ista: disseueret. probabiliter tamen puto: nostrā asser-
tionem nihilominus procedere. Dubitari enim non pos-
test. tales paruulos: pro christi fide occisos: atq̃ ita bap-
tismo sanguinis (instar ditorum innocentum) initiatos. vi-
tę eterne participes futuros. Nec ecclesia ex hoc homicidi-
orum auctor diceretur. quippe quod istę homicidia: ex
causa directo intēta: p̃ ecclesiā non orirent. sed velut even-
tu acciderent. Id qđ iuxta canonicę legis decreta: obesse
non p̃t. Alioqui & christus esset impius: pro cuius no-
mine dicti innocentes: Immo successu temporis plurimi
martires occubuerunt. Opinamur quoq̃: si alterutrū
necesse sit. potius admittendum. vt pro salute animarum

Prima questio

corpora periclitentur. quā corporis saluatione: alias perire. Preclarius em̄ (pro sentētia Socratis) est: alienis nos flagitijs mori. quam nostris saltos euadere. Et (vt Bernhardus ait) Præstat percutere carnem: vt anima sanetur

h iuxta canonicę legis art. opt. in c. de occidendis. xxiij. q. vbi inf alia vult Augustinus: Paulum apostolū quia deductores cepit art matos: si hij in homines sceleratos: qui paulo insidias struxerant inca dissent. z sanguis effusus fuisset. non participasse crimini. Absit em̄ (inquit) vt ea quę propter bonū ac licitū facimus aut habemus: si aliquid per hoc p̄ter nostrā voluntatem mali acciderit: nobis imputetur: fraus em̄ non ex euentu: sed consilio fit. l. fraudis. ff. de reg. iur. fa. ad p̄missa opt. quę no. in. l. qua actio. ff. si quis in colluctatione. ff. ad. l. aquil.

i Bernhardus in libro epistolarum.

Optima ratione: Aduersarij defendi nō possunt.

vt quę rationale irrationali componat. Nam nisi

Sept
me rō
nis q
nullio

hil ex eo euincitur. Tum quia suo casu: iniuria est

irrationalia diripi. & paruulos ad baptismū auferrī: salus: Tum etiam quia infans non aliter irrationalibus comparatur: quā fictione iuris: contra tamen veritatem. Tum deniq; q̄ & serui si q̄ sunt iudeorū. ipsis eodem iure subz sunt. quo animalia bruta. tamen in casu ad baptismū auferuntur: etiam iniuris iudeis.

k contra quia dicit Bar. in. l. i. §. hoc autē. ff. ad illa. impossibile esse: q̄ fictio et veritas sint circa idē om̄ni respectu: per. l. filio quem pater. ff. de lib. & postu.

ad baptismū c. i. de iude. cum si.

Clara ratio: ex cōmunibus locis sumitur. Quis

Occa
ua racō
soluit.

o enim nesciat. verba legum etiā generalia: nō semper generali explicatu intelligenda. precipue vbi diuersa sit rō. vt ciuil doctrina in multis locis norauit: At diuersa eēt rōnem: in iudeis adultis & puul. Quā ad iura E ij

E ij

De iudeis

In contrarium allegata: manifestum est: illi siquidem: voluntatis resistentia obicem ponūt. Hij non ponunt. Preterea si hęc ratio procederet. & nos quoq; iuribus eisdem: alijq; fortius pugnaremus. iaculoq; quo ferimur. refereremus. Vnde hęc argumenta vulgaria: nisi alia extrinsecus ratione adiuerentur. parum efficiunt. Accedente: q; iura opposita: quorum generalitas nobis obicit: quādo de voluntate & coactione loquūtūr. ad infantes extendi nō possunt. In quos non cadit ista cogendi qualitas

in multis De quo vide Bar. i. l. adigere. §. quāuis. ff. de iur. pat. et ibi Alex. in addi.

Penult.
ne rōi
videt.

Ec obstat penultima ratio: quę de interitu seminis israel obiecta est &c: Quasi vero ex eo: quod ad christum iudei cōuertunt. semen israel pereat.

An quia christus viam salutis docuit. quia apostoli: quia Nicodemus: Gamaliel: alijq; multi Iudei: eā secuti sunt an propterea cessant eē de semine israel? An qui venit. vt saluaret eos. qui de domo israel perierunt. saluādo Israe- litas: extinxit? Vel an messias in mundum ideo venisse: Ideo carnem induisse existimandus est: vt iudeorum se- mina extirparet. non vt saluaret? Nihil ergo suffragatur quod hoc loco disceptatur. Assumptio enim fidei: semina nature non extinguit. id quod ne simplices quidē ignorarint. vt si prorsus in fatis esset: semen Israel nō periturum fore: nihilo tamen minus: ea oracula: si vel omnes iudei: christianā fidem profiterentur: impleta essent. cum iudei etiam christiani facti. semen Israel agnoscant.

Vod porro obicit. saluatoris nostri deitio statutum. hanc generationem nō preterituram &c. Non obuiat: Nego enim: saluatorem predictis verbis: iudeos significasse: Sive eīm Matheti: sive Marcū

Prima questio

sive Litam in eorū euangelijs: in capitibus istis ubi eadem verba ponunt, pcuras. Non inuenies: ne vno qdam verbo: iudeorum mentionem illic esse factam.

a de iurij p iuramento ponit: vt supra dīpinus in §. de iurato. Bellus d' de iurio vincit.

a capitibus Math. xxiij. Marc. xij. et Luc. xx.

Ed duo principalia: in eisdem locis tangunt: partim em̄ de pressura humani generis vniuersaliter partim specialiter de christianorum tribulatione tractatur. Post quē om̄ia: saluator quasi cōcludendo verbo veritatis deierat. generationē hanc non preteriturā: do nec om̄ia illa fiant. Merito ergo ea intelligitur generatio de qua tota capitulorum series locuta est. P̄ precedentia enim & sequentia: immo ex materia subiecta: verba dubia declarari. v̄gata iuris traditio docet. Nec obstat glossa ordinaria: quē in eodem cōtextu iudeos intelligat. Nā dubitatione alternationis (id quod ad glossatores spectat) vsa est. Ita enim dicit. Non preteribit vel omne gen^o hominū: vel genus iudeorum. Quibus verbis: pro sumo nihil asseruit, sed nobis veritatis electionem reliquit.

Melius tamen Nicolatus de Lira: qui predicto generationis vocabulo: nō iudeos: sed fidelium congregationē interpretatus est. Preterea & ratio nō patitur: iudeos intelligi. Cum em̄ veritatis obligamie: christus irruit. hanc generationē non preteriturā: si de iudeis sensisset. videri posset eorum sectā approbasse. vt ita veteris testamenti series: donec finis mundi adesset. non cessaret. Quo casu stare nō valeret illud: quod Luce. xvi: christus dixit: lex & pphetē vsq; ad Ioānem: ex eo regnum dei euāgelisat. Quod si christus: iudeorū generationē pmanere voluisset.

E iij

De iudeis

Quis pietatem lapideum improbam istam qua tenebatur
pseudiam: ipsis imputaret: Aut cur ipsi interea mortui: dam-
narentur. si ex christi ordinatione viverent: taceo multa
alia absurda: tanquam omnibus nota. Recedendum est ergo
ab ea parte glossę. quia iudeos significari intelligit. recipis
endacę vlt altera pars eiusdem. qua humanum genus expo-
nit. Vlt verius interpretatio Nicolai: quod fideles intelligunt

Alia
rō dis-
soluit

de. ff.
in glo.
de puer.
in fid.

Vltimę rationis series: aliquantulum coloris: nihil saporis
habet. Quamquam enim fateamur paternam potestatem: multum
habere momenti. Hoc tamen non est perpetuum. Tamen quia
factor fidei preponderat. Tum etiam quia vbiusque patris im-
pietas euidentia facti apparet. eius potestas interit. vt supra
in sexta ratione probauimus. Patria enim potestas: & que per ius
civile creata sit. contrario iure tolli. si ex re illud existat: non
iniuria potest. Nec ad rem pertinet. si opponatur paternę pie-
tatis vim presumi: presumptione iuris & de iure: contra quam
probatio in contrarium non admittatur. Quia rideo. tale
presumptionem tolli: contrario iure: constituto. Iura enim non
minus in casu paternę impietatis: sic pietatis: & forte plus
presumpserunt. & presumendo statuerunt. Vnde cum non
solum pro patre: sed etiam contra eum presumat. non potest
it ea oriri presumptio: que contrariam probationem tolleret.
Que doctrina materiam presumptionum: tam notabiliter:
quam noue limitare videtur.

a coloris hoc loquendi genere: vsus est Bar. in l. stipulationes non
diuidunt. ff. de s. ob.

b admittat Bar. in aurem. sed iam necesse. L. de don. ante nup.
cum si. vulgaris.

c statuerunt id quod supra in varijs locis probatum est.

d presumat tot tit. de inoff. test. cum si. fa. l. cum quidem. L. de fidei com.
e tolleret ar. opt. in l. si qui. L. de adul. Bar. in l. diuus. ff. de in-
te. rest. fa. glo. in c. tua de spon. cum si.

Prima questio

f. videt in eo q. dicit p. presumptione iuris: & de iure nō admittit
ti p. batione: nisi p. p. fessionē Bar. in d. autē. sed iam: Tu adde q. etiā
ea p. fessio tollit: si in casum p. rranū ius statuat.

Anc ergo posteriorē opinionē: secut⁹ sum. amos
h. re adductus veritatis. quā colli: modisq. omnibus
fovere debere. Impator noster testatur. proq. ea
afferenda (Vt Augustinus⁹ voluit) supliciu subeūdum.
Iram enim in sese dei prouocat. Immo proditor est veris
tis. sed & mendaciū cōmittit (pro eiusdem Augustini.
Crisostimicq. testimonio) qui eam vel nō tuetur. v. libere
non pronunciat. huiusmodi opinionē (vt cui pondus ra
tionū assistat) tametsi diuersa sentientes. maximi sunt: &
nominis & auctoritatis. recipiendum tñ puto. ea mode
ratione: vt ecclēsie determinationē si qua fiat) p. babiliora
q. sensa: si qua proferātur) semp sum approbaturus.

§ Impator in autē. de tabelli. in prin. fa. h. i. L. de debi. liber. toll.
h. voluit in. c. nemo peritoz. xi. q. iij.
i. pronunciat c. quisquis. c. noli timere. e. c. et. q.

Conclusionēs autē quās solemniter vir: Doctor Georgis
ts Northofer: in cāpo litterario sustinuit. gloriosēq. (quā
uis accerrime conflagebatur) enicit: hec sunt.

Prima conclusio: ex questione p. etim proposita: quā
hic non inferni breuitatis causa: talis est. Princeps & quis
libet iudeorum superior: non solum potest. Immo debet
cum cautela bona iudeorum puulos: facere baptisari

Secunda conclusio. Non solū princeps & c. sed & q. libet
bet bonus christianus: potest & debet in casu: puulum
iudei & infidelis: inuitis parentibus baptisat:

E iij

De iudeis

Primū corollariū. Si quis iuuenē iudei filiū hic exi-
stentem, patri iudeo absolute restitueret, infideli nō esset
melior. Immo homicida esset multo deterior

Secundum corollariū: Nec pactū quodcūq; cum iu-
deo de restituendo: sic in iuribus est obligatorium. Immo
contrarium huius corollarij facere: esse frivolum

Tertium corollariū. Posset tamen iste paruulus: cum
certe recuperationis cautela: licite patri restitui

*Quod tenuit Calde. in 2. l. ij. de iude. In quo ego dubito ppter. c. Se-
pe cum. c. p̄cedenti. xxvij. q. i.*

Quartū corollariū. Principes: inter christianos tot
sustinentes iudeos: p̄cipue vsurarios publicos: male faci-
unt:

Ad quod bene facit querela Symbelingi infra annexa:

Tertia conclusio: Et si adulti: nō sint simp̄r ad bap-
tismū suscipiendum compellendi. Attamen minis &
terroribus: seu coactione conditionata: cogi possunt

Primū corollariū. Princeps bohemus ad legem chri-
sti seruandam: licite compellere nedum potest, immo de-
bet: & tenetur.

Secundum corollariū. Si thūrci christianos: nō turbas-
sent. nec vi aliquid eorum detinerent. ad legem christi ser-
uandam: simpliciter & absolute compellendi non essent

Sequit̄ secunda quæstio principalis.

Secunda questio

Secunda questio. Si de

derimus: paruulos nostre cōtrouersie. vt supra disputatum est) abstrahendos non esse cuius tamen contrariū supra edocui. An saltem: impuberes iudeorum filij: maiores infantia: volentes cupientesq; ad baptismum inuitis parentibus: p̄duci possunt. Et quia hic loci: impubēritas voluntas in questione vertitur. Ne ergo temere cōcludendo in precipitationē: que vt dicit^a Ioannes papa nouerca iusticie est. incidam. Antequam iudicans quā p̄quiram. in labyrinthum erroris b̄ impingar. Impubēritas uel puulorū etas tem: dupliciter esse cōsiderandam puto. Quidam enim sunt omnino infantes. utpote qui intra septē annos sunt. Id quod imperator noster aperte testatur. dicit enim: Si infanti idest miori septē annis in potestate patris: Et que sequuntur. cui intellectui ius ciuile passim adstipulatur. Alij sunt: q; septem annos cōpleuerunt. quos in hac questione impuberes nominabimus. Et quāuis non ignoret id uocabulum generale esse etati: que intra quattuordecim annos est. coartare tamen eos in presentia uolui. ut opponerentur infantibus. ad instar adoptionis: que ipsa: generalis est. & specialis. Hij impuberes in duplici sunt differentia: quosdam enim infantie proximos. alios pubertati proximos ius recipit. Accurcius in sua^a glossa: eos dicit esse proximos infantie: qui decem & dimidiatum annos habeāt. Quod uero usq; ad annos quattuordecim restet proximis pubertati adicit. Ut anni qui a septennio ad quattuordecim intercurret. per mediū secti. Alteri infantie proximos: alteri alijs: adscribantur. quā & Bartolus^a Angelus: ceteriq; b̄ legulei adprobāt. opinionem: q; eam esse cōmunem testificantur.

Dupl
siderā
tur im
puber

De iudeis

- a Joannes in de. ij. §. verum de re iud.
b impingar c. sciendum. xij. dist. fa. c. sic rector. §. nam sicut. plur.
dist. ibi. ne igitur etc.
c dicit em̄ in d. l. si infanti. l. de iur. deli.
d specialis l. i. ff. de adopt.
e glossa insti. de iuri. scrip. §. pupillus et in. l. pupillū. ff. de reg. iur.
f Bart. in l. i. in fi. ff. de noua.
g Angelus in d. §. pupillus.
h Legulei dicuntur qui legum studia sectantur: seu in legibus versantur. Cicero. Ita et tibi iuriconsultus nihil nisi leguleius quid em̄ cautus etc. leguleioy meminit fabius in duodecimo. nemo ergo in medentes intendat: qui predicatione attenuata: scriptores iuris nomine latine em̄ loqui volo.

Go hanc dinumerationē non recipio. tūm quia
e nullo iure fundata. tum etiā quia proximos pubertati: aliter ius accipit. Calistratus enim eos at prope pubertatē: quibus semestre tēpus ad legitimā etatem reliquū sit. Ex quo textu: sicut proximos pubertati colligimus. quibus ad plenā: pubertatem sex menses deficiunt. Ita ediuerso: proximos infantie accipio. quibus sex menses: ad etatem infantile: scilicet septennium: accedūt. Sunt em̄ inter sese: accessus & recessus reciproca. Quę vt ex Modestino notatur: sese respiciunt: vel certe: vt duo contraria: quorum iuxta id quod p̄mans traditur: alterum ex altero inferitur. Nec ad rem p̄inet: q̄ Calistratus de hijs loquitur. qui prope pubertatē: non qui proximi sunt. Nam illic de iuris necessitate: positius p̄ suplatio capitur. Id quod in iure nostro: vsu venire solet. Hanc opinionem Innocentius tenuit: Cui & ex leguleis mlti subscriperunt. Quę sectio locum non habet. si aliud ratio suaserit. vt is ipse Accursius: alio eodam casu tenuit. quod & Aretinus ille Angelus subsecutus est. At hic aliam eē: & aliam rationem: propter verba Calistrati

Secunda questio

Supra recitata: propterea vocabuli vim: nemo non videt
Ex quibus infero. proximos infantie eos dici. quibus supra septem annos: accesserunt sex menses. pubertati vero proximos: quibus ad iustam etatem: sex menses deficiunt.
In presenti ergo questione: cum pupillorum seu impuberum meminero. eos intelligo: qui vel proximi infantie: vel ab ea etate: intra quattuordecim annos: non qui intra infantiam sint

l. a. in. l. non tantum. ff. de exat. tut.

k. De destino art. in. l. iam hoc iure. ff. de vulg. et pup.

l. per manus contrariorum cum est eadem disciplina. Insti. de his q. sunt sui. l. si ubi opt. no ad postum. ff. de le. iij. in fi.

m. in iure no. in fl. in. l. diuis. ff. de tut. et cur. dat. Insti. loca. §. ff. fa. l. in re mandata. L. man. glo. in. l. sed et est questionis. ff. de iur. l. heredes. §. non tm. ff. fami. bor.

n. tenet in. c. continebat de despon. impub.

o. leguleis Jo. An. in addi. ad Spei. in tit. de test. §. l. r. nuq. pubes factus glo. improbat pulchris rationibus: quod etiam sequitur bal. in d. §. pupillus. Idem tenuerunt dij. et Nico. de mata. in. d. l. no tantu: prore eos allegat Albe. in suo dictiona. in §. etas. Ad opt. quo et glo. recedit Host. in d. c. continebatur: et videtur opt. ar. sumi ex. l. de iur. §. pe. ff. de lib. exhi. ubi habetur: quis dicatur proximus etati p. reate.

p. Accursius in. l. nefem. ff. de neg. gest. Ang. insti. qui et a qui. §. finali.

Que
stio
de volu
tate impu
beru

duplex
vel ius
impubiu

Quia de voluntate impuberu: questio loquitur
incidens quedam dubitacunculata resolui debere
videtur. An scilicet impubes: velle possit. In quo
breuiter distinguet: Aut enim loquimur de ea voluntate.
que in naturali consensu (nulla habita ciuiliu nodorum
ratione) quiescit. Aut que ciuili subsistentia stabilitur:

De iudeis

Prior illa voluntas: in ipubrem cadit. postquam eam (de qua supra dixi) etatem: utpote infantiam: vel que proxima est infantie: expleuerit. quod ex Imperatore nostro colligimus. qui pupilli voluntate: si septem annos ille compleuerit: in aditione hereditatis: esse necessariam constituit. Hac voluntate pupillus maior infante: omnia hec facere: vel sine tutore potest: que naturali consensu explicat. sicut est possessionis vel inceptio vel amissio: quando ea res: pro Officij Nerueve sententia: facti non iuris est: quod tamen maiori explicatione eget: Oritur preterea: tali consensu naturalis obligatio. ut passim civilis lex comonstrat. Numeratio enim impubi facta: hac obligatione eum tenet. Hoc etiam naturali consensu fit. ut sponsalia mox contracta septennio: contrahantur. ut merito velle possit. quicquid pure naturali consensu constet.

a impatore d. l. si infanti. §. si. iunc. l. pont. l. de iur. liberat. fa. l. bonoz. l. qui adueni. ibi impuberi postulanti.

b eget ad tex. nrm. fa. l. possessionem (sicut ego eam intelligo) ff. de acq. poss. l. i. §. adipiscimur ibi bar. in. si. ff. de acq. poss. tex. opt. in. l. donatay l. c. si.

c civilis lex no. in. l. cum amplius. §. is non debet. ff. de reg. iur. l. stichum. §. naturalis. ff. de sol. l. i. in. si. ff. de noua. l. cum illud. §. heres. ff. quan. di. leg. ce. l. in muneracionibus. §. si pupillo de sol. l. si. de iur. iur. cum si.

d contrahant ut no. in. c. i. las de despon. impu.

Ecobstare sane potest: si quis nobis Venulei Neratiique sententiam obiecerit. volentium: quod pupillus mutuam pecuniam accipiens. ne natura quidem obligetur. Responderi enim iuxta Accursij dissolutionem: que vulgo recipitur possit. In iuribus contractis: pupillum fuisse infantem. vel forte illic: obligationem contractam inter pupillum & tutorem: quam ius prohibet. Nam ut Vlpianus ait: cum solus tutor mutuam pecuniam pupillo dederit:

Secunda questio

vel ab eo si pletur: non erit obligatus tutori. naturaliter
tamen obligabitur, in quantum locupletior factus sit.

e Senulei in. l. pupillus. ff. de act. et obli. 2. l. qd pupillus de condic.
inde.

f Ulpianus in. l. ij. ff. de auct. tut.

Go tamen hanc responsionē: non approbo. Les
ges sigdem contrariē: de pupillo generaliter lo
quūtur, ad infantem se non artantes. Præterea hæc
glosse solutio: ex dictis Ulpiani verbis: fundari nō potest.
Illic namq; manifeste pbatur. nedum nō phibetur, inter
tutorem & pupillum locupletiorē factum: natural' oriri
obligatio. Quamuis glosa ibidem (quod venia sua dixer
rim) flexu vocis: & interpunctione: contextū verborum:
non bene separet. Nam ubi textus dicit: pupillū non esse
tutori obligatū naturaliter: hic punctū facit. & separans
sequentia: ita legit: Tamen obligabitur in quantum &c.
que vocis inflexio: sinceritatē oratiōis purat. Id quod
in meo opere: de Accursianis erratis latius elucidabitur.)

g generaliter et non est circa iura generalia: ad certas psonas de
uinādum: nisi aliud appareat: de quo est pulchra glosa. in. l. emptor: in
fi. ff. de pac. fa. opt. l. l. §. hæc verba. ff. que in frau. cum si.

h impurat Eius em coniunctionis Tamen: natura est: vt sequat
in orōne: non orōnis caput. ab ea sumat. Præterea si tutori pupillus
non obliga bitur naturaliter. cōsequens est: vt inter eos penitus nulla
sit obligatio. Quō ergo vel vnde oriet obligatio: cū pupillus locuple
rior factus est: quō euenus loci pletioris: obligatiōe pariat. quā nu
meratio pcedens nō potuit. Reicienda itaq; est interpunctio glo
e ita legendum. Naturaliter in 2c. sed de hoc latius alibi.

Taq; aliam putamus: ad itra cōtraria dari posse
i solutionem. Obligatio em naturalis in nostro ca
su. (Nam de ea obligatione naturali: loquimur.
quā conditio personarum facit dupliciter venit conside
randa. Vno modo pvt ex ea species & figura quedam

F

De iudeis

hoc mē
bum
Cristi,
por. i. ti
d. obli.
i. insti.
q̄si a re
moris
atrigit

necessarie prestantionis nascitur, que tamen actione non pariat, ut est exceptio compensationis vel impedimentum repetitionis soluti. Hoc casu iura contraria: que dicunt pupillos naturaliter non obligari: preedere quam expedissime possunt, utpote: quod ipsi solutum repetere possunt, contra eos compensati non possit: & si quod sit eius simile. Alio modo: pro ut obligatio illa: in puris naturalibus consistit per quam nulla penitus prestantionis necessitate: sed natura tantum dictante obligamur. Hec in sese nuda est, nihilque sepius efficit: quam quod materia prebet: vel notationis vel liberationis: ad consecutionem legati, hoc est quod iuriconsulti dicunt: obligationem pupilli naturalem innovari. Propterea ex solutione eius: quod hac obligatione debet. pupillum legata consequi posse. Quo casu ipsi: naturaliter obligari abusu siue dicunt. In ea enim obligatione: nullus nexu: sed recognitionis est quedam acceptio pecunie: nature impulsu procedens. Et ita intelligant iura: naturaliter obligantia pupillos. Limitabimus tamen predicta omnia: nisi pupillus sit factus locupletior, tunc enim teneri eum equitas nature postulat. Et hanc esse tam expeditam: quam veram doctrinam: in materia prefata putamus, a nullo tamen quod quidem ego scierim) ita traditam.

i compensationis l. etiam, ff. de compensa.
k repetitionis no. in. l. si non forte. §. liberus, ff. de condi. inde.
l. novari d. l. in si. ff. de noua.
m posse d. l. cum illud. §. heres, ff. qui di. leg.

n equas nature Et ita intelligendum puto tex. in. l. ii. ff. de auct. tut. ubi dicit naturaliter tamen obligat etc. hoc est equas a natura procedens obligat pupillum cum effectu, nec intelligenda venit obligatio naturalis illic: que civili opponitur. Sed ea nature obligatio: que dicit natura equas esse etc. nam hoc, ff. de condi. inde. id quod ratio que in. d. l. ii. ponit auctoriter demonstrat, quod si cui res sine invidia mensi sedeat, opinor: mihi ad sensurum.

Secunda questio

Et itaq; voluntas: naturali illo: vt repetā que prin
cipio dixi: inducta consensu: in impuberē in ex cō
pleto septennio : & deinceps cadere potest. vt in
om̄ibus illis: velle possit & nolle. que mere naturalia sunt
Nec ad rem p̄inet. Si sursum opponat. impuberes il
los nec velle posse nec nolle: etiā in actibus nature. Illi em̄
nisi proximi sunt pubertati. ex delicto si qđ patratū nō
puniant. Vt qđ: in eis voluntas deficiat. qđ ipsūm ciuīl
lex passim cōstituit Respondeo em̄ iuribus in contrariū
actis nihil evinci. Cū aliud sit peccare: aliud peccato ob
ligari. Illud quippe voluntate nuda explicat. Hoc cōstitu
tione positura procedit. Peccata enim (teste Seneca) sunt vo
luntaria. Itaq; quāuis pupilli: nisi proximi pubertati: pec
cato non obligent. vtpote quos propter miserationē eius
conditionis Triphorio docente: censura ad coercionem
exceperit. constat tñ eos peccare posse. quis enim nesciat
impuberes vel septennes: mentiri. furari: cōuiciari: cetera
qđ id genus vitia: sequi. qđ & Gerson p̄p̄ signate acfir
mat qui in tractatu sup cantica canticorū probat. Impū
beres ante legitimā etatem: peccare quidem posse. Verū
ex peccato penam non mereri. Iura igitur in contrariū m
ducta. que ab impuberibus penā ex delicto: nō vtro de
lictum abnegant. nihil obuiant. Maxime qđ hoc non tā
defectu voluntatis impubis. quā miseratione eius etatis
contingat. Alia est voluntas: civili vinculo roborata: vel
p̄ ius civile qualificata: que scilicet ius: pleno aliquē eē in
tellectu requirit. ad cōventiones ciuiles gerendas. Hac vo
luntate: pupilli sine tutoris auctoritate: in rebus obligato
rijs nec velle habent nec nolle. quan t̄p̄ in euidentibus vti
litatibus omnia. vel in hanc partē possunt: sine eā auctori
tate. Cuius assertionis diuulgata est iuris ciuīl cōctina.

F ij

Alia re
plica

q: obli
gatio ē
iuris vi
culū tē
Inst.
obli

Alia
volun
tas

Inst.
q̄ alie
non. li
cer auz
si.

De iudeis

o passim in d. l. pupillum, ff. de reg. iur. l. excipitur, ff. ad filla. l. sed
et si quecūq; §. sed est infans, ff. ad. l. aquil. l. i. §. an in pupillum,
ff. de po. l. impubes, ff. de fur. insti. de obli. que ex delin. ast. §. pe. l. si.
L. de fal. mo. cum si.
p docente in laupillum, §. in delictis, ff. de in. iunc. c. eos quos, de
consec. dist. iij.
q adfirmat in tractatu sup Cantu, cantu, pti. i. §. sidera. iij.

Nunc ergo ad predictam questionē secundā responsu
rū, hanc pono cōclusionē. Filij iudeorum impuberes: ex
pleto septennio: volentes petentesq; ad sacrum baptisma:
parētib; v^l inuitis: pducēdi & fonte salutis inītiādi sunt.

Pria
ratio

Ec conclusio probari cōpluribus potest. Nā pris
h mo. Constat. impuberes: omnia illa: velle posse. ad
quorum subsistentiā: sufficit natus naturalis cō
sensus. id enim supra latissime probatū est. Cum aut pate
re baptismū: velle baptifari: actus sit pure voluntatis: nas
turaliq; consensu explicet. id quod omnibus cōstat. maxi
me q; baptismus lege etāgelica pcedat. que (vt ^a canon di
cit) sup iure naturali fundata est. Impubes ergo in re bap
tismi: petere: velle: & consentire potest. Eo pēcipue: ad
cauillationē euitandam. accedēte. quod ad baptismū de
iure ^b canonico qualisq; voluntas: non plena sufficit.
Vt nihil obstat. quod ^c Pauli iuriconsulti verbis: oppo
ni possit. Qui dicit. Impubis etatē: nec scire nec discernere
posse. Verum em illud est in negocijs: que plena & pfe
cta examinatione egent. vt ibidem elegāter Bartolus ^d no
tauit. At vero si exsit conditio rei: que multa examinatō
ne non eget. Vt bonum amplecti: fugere malum. id ea
etas posse non dubitatur.

^a dicit d. c. sana dist. ix.

^b canonico in c. maiores p. call. de bap.

^c Pauli in. l. pupillus, ff. de adquir. heres.

Secunda questio

Notatū dicit em Bar. in d. l. pupillus in ff. Quero quid vult
q̄ scire sumpti magis largo modo cadit in pupillū. Scit em q̄ bonū
est habere aliquid: & malū non habere: & quedam multa vniuersalia
quę habent sine examinatione & ideo pupillus naturaliter obligatur
z. Hęc Bar. declaratio vrgentis. est ad propositum.

Mplius: impubes expleto septennio: ad aduendā
a hereditatē suam: consentire potest. immo tali cas
su p̄ tutorem: sine pupilli voluntate: vt Impera
tor docet nihil agit. Quod si in his: que temporale cō
pendium pollicentur: impuberis volūtas admittitur. quā
to plus in salute vitę querenda. Illic enim: corpori consultū
Hic anime profūdetur. Et verum est: quod temporalia:
spiritualibus longe cōcedant. vt supra in prima questio
ne: in sexta ratione posterioris opinionis: probatum est.
e impuber in. d. l. ponit. L. de iur. deli. cum si.

Secū
ratio.

Reterea impubes: septenni etate superata. ad s̄
p̄ salia consentire potest. q̄ consensus tam est efficax
vt etiā ad iustas nuptias sufficeret. si modo carna
lis adesset cōmertiū facultas. Quę si vera sunt: in sponsas
libis. necessario etiā in baptisate suscipiendo admiseri
mus. quod sacramentū vt est maxime necessariū ad salutē
tem. Ita sacramento matrimonij: longo intervallo prefer
tur. Sine illo enim: alia sacramenta nihil operant. Vt su
pra in prima questio: vltimac̄ ratione posterioris opi
nionis declarati

Terū
ratio

f potest in. c. litteras de despon. impu. l. ij. ff. de spon. su. c. l. de des
spon. impu. l. i. vi.
g facultas Lxx. est opt. in. c. de illis de desponsa. impub.

Iam vero: si ipubes septēnis. peccare potest: hoc ē Ger
son in p̄dicto libro: super cantica canticorum testatur:
& alioqui manifestissime constat. Tum ex diui Gre
gorij dyalogo. Tum etiam re ipsa sese prodente) confes
quens erit. vt etiam bene agere: atque ita baptisma
Fiiij

Quar
ta rō.

De iudeis

petere possit, ne contra sententiam ^a imperatoris nostri:
maior facultas malo: quam bono sit operi

a in d. autem. deresi. et ea que parit in. xi. men. in si. et. l. seruius. ff. quod vi aut clam

Quinta
ratio

Accedant que verissime per Augustinū ad Renatū
scribuntur. Septennis inquit. etatis pueri: vel mentiri &
verum dicere: cōfiteri & negare iam possunt. Et id. o cū
baptisantur. iam symbolum reddant: & ipsi pro se ad in-
terrogationem respondeant.

Que Augustini verba: quam omnino euidenter pro-
bant. id etatis impuberes: taceo nata maiores: in suscipi-
endo baptismo: velle posse. Vt pote quorum propria re-
sponso: non tam sufficiat quam exigatur

b scribuntur ut glo. cum allegat in. c. paruuli de consecr. dist. lxxij.
Velle Et ē iuris ciuili traditionē cognitū: q̄ ipubes tamen a^o scia
vel cognitū: ad negociationē non sufficit. sufficit tñ ad hoc. vt volum
facere posse censet. Et est de hoc tex. in. l. iij. §. si. ff. de tribu. act. q̄ si
ad volum. q̄s sane mentis homo negauerit. etiā ad bonū sufficere: in
tal lectum voluntatemq; pupilli.

Sexta
ratio

c. ait.
Bar.
xij.

Porro: obistere huic impubi voluntati. tam minus
debemus. quod noster saluator: p̄cepto carit: ne veniē-
tes arceantur. Sinite ad me venire puulos (ait) & nolite
eos phibere: ipsorum enim est regnum celorum Cur
ergo duriores christo: intideamus paruulis salutē: quam
ipse offert? Vel qd repellimus eos a vita: ad quā auctor
vite inuitat? Cur homines nihil: obstrepim? redemptor
nostri iussibus: Que tandem nos fera Erynna: agit. vt
cūm christus puulos vocet. nos repellamus? Est ergo eis
volentibus: eis desiderātib; mos gerendus. quos noster
creator: ad sese venire hortatus est.

Vide Amice quisquis sis. qui voluntatē impu bis septennis: a salute
sonu s arces. quanti eres

Secunda questio

Deinde cum clarissimi iuris sit, coactam voluntatē; (co-
actione certa limitata) sufficere ad baptisma, vt character
suscipiat (id qđ ius canonicū testatur, & Gerson adse-
rit, Qui satis esse testat, aliq̄liter vel actu vel habitu cōsen-
titi, qđ & in prima rōne p̄sentis questionis; superius attas-
ctum est. Quanto ergo plus; debet posse; opari ve; nō co-
acta sed libera, non aliq̄lis; sed vt in ipube; tota voluntas
vt nō iniuria; dictā etate baptismo prohiberi nō liceat.

Sexta
ratio .

d testatur in d. c. matres, glo. in. d. c. qui sincera
e adfert in tract. regular. moralium in ti. de Sacram. Bap.

Addimus deniq; manifeste liquere, eam qua ad bonū
tenditur; voluntatē; a deo esse. Dicit em̄ Augustin⁹; nul-
lum ad salutē; nisi deo inuocāte puenire. Idemq; alibi vo-
luntatē nostrā; a deo p̄parari adfirmat. Ap̄lo em̄ testante
Nō est volentis; vel currētis; sed dei miserentis; q̄ in nob̄
velle disponit, & opari. Dicit quoq; Thomas; a deo ho-
minū voluntates moueri dicit. Quod & consiliū Toles-
num⁹ docet; ppria (ingens) meritis cōuersione, vocante
se gratia dei; quēq; saluari. Hec enim est, quē ad hostiū
stat & pulsat. Non ergo dubitandū est; impuberē illum
iudei filiū; propter quē p̄sens labor suscept⁹ est, eius in-
stigatione p̄motum fuisse; qui ex ore infantū & lacten-
tium; istam perfici laudem voluit.

Septi-
ma rō.

e Augustinus in libro de definitionibus orthodoxe fidei

f alibi in suo Enchiridion. c. xxx.

g Thomas in scda scda q. ciiij. art. iij.

h docet vt habet in. c. de iudeis. xlj. dist.

Tandem fateamur, necesse est, gratiā diuinā; q̄nto ci-
tius ad eā accurrī, tanto ad sistere petenti fidelius. Id em̄
& Gerson dicit, & veritas approbat manifestaria, Itaq;
impuberz voluntate; (q̄ deum petunt) tum est operosius

Octa
ua rō.

Fiiij

De iudeis

ad sententiandum, quod felici^b diplomate vsi. primo isthoc
sive etatis tempore: gratia diuina complecti p̄gunt. Mit
to consuetudinē, que cum in omni re preualet, tum a pres
ris adsumpta, fixissima est. Adeo em̄ a teneris adulescere
multū est, ait Poeta: vt velle in bonis cōsueuisse, cum in
omni etate laudatur, tum in p̄culis: res est supra quā ver
bis cōsequi possumus, honesta. Cui volūtati ferre maxi
mo contentur: suppetias: nedum non obuiare debemus,
eo accedente: q̄ negare nemo decenter possit, impuberes
illos: sceleribus extrarijs: nondum obrutos: deo in primis
placere: maxime si errore: in quo geniti sunt relicto, viam
veritatis ingrediantur.

^a Gerson in tractatu paruulorum in prima considera
^b diplomate, Diploma dicitur quod quasi duplo citius fit, Senule^a i. dicit
numus, ff. de ver. ob. et. Et neq̄ diplomate, i. dicitur et noctibus et. Apud
latinos scriptores: Lic. Sueroniu: Corneliu Tacit. p̄ tabul regis: q̄
vulgo bullas vocant, acapit. noiat q̄ ex greco diploma, Duplon em̄
grece duplum est

Et quia nimie est curiositatis: vt cum Quinto Curtio
loq̄r implere velle, qd iam circūfluit. Ne ergo in re apta:
fufius extendar. sine facio, dum addideri. comuni docto
rum assentiōe: recipi & adprobari. paruulos infidelium: dum
vltus habeat rōnis, volentes, ad bap̄tisma p̄duci posse, pa
trio nexu nō curato, Id em̄ tenet Durus Thomas Rich
ardus Anthominus & ceteri. Quamq̄ a doctoribus illis
sup̄ etate vsuq̄ rōnis: nō nihil variet. q̄b̄sdā vndecimū
alijs duodecimū annū pretendētib⁹. Qd̄ t̄n̄ satis: cū p̄ sup̄
dicta: tū maxie p̄ verba Augustini ad Renatū: explicatū
esse cōtenderi. q̄ a paruulo septēne: r̄nsionem ppriā exigit.
Atq̄ ita suam ipsius voluntatē: sufficere significat

Secunda questio

Curtius in libro septimo de rebus gestis alexandri.

Thomas loco supra in prima quest. circa prim. allegato.

Richardus et idem loco s allegato: videlicet iij. sen. dist. vi.

e Antho. pariter loco supra adducto

a verba que sup in hac quest. in qnta rōne adduca sunt.

Videndum tñ est, ne in vsu rationis huiusmodi perpendendo: Id sequi cōueniat, quod apparuerit, quodve in paruulis existimari possit. Cum certum sit, quosdā citius: quosdam tardius: rationis eminentia b illustrari, quod & nos recipimus. Nostramq; supradictā conclusionem: eo temperamento moderantes. septennem in puero etatem: ad petendum baptisma: sufficere affirmamus.

b illustrari Jo. fab. insti. de inutil. stip. in d. §. pupillus

Vod autem huiusmodi infideles impuberes: fontis sacri salutem: inuitis parentibus: & petere pñt & admitti debeāt. Satis constat ex rationibus: supra in prima questione: pro posteriori opinione allegatis & ex solutionibus argumentorum diuerse opinionis: p discursum. Nam si preterita patrie potestatis: salus filiorum etiam paruulorum: impediri non potest. qnto minus: vbi propria voluntas eorum concurrat.

De iudeis Tertia questio

Progrediamur deo au-

Tertia
questio

a

Dubi
sidi ro

In. iij
sen. dis.
vi.

spice: tertiam principalem questionem. An scilicet filius iudei: hostibus ob certam pecuniam a patre pignorus, baptisari petens propter pactum de ipso: soluta pecunia: restituendo factum, a fonte salutis baptisate: impediri debeat. Mouet questionem, quod explorati iuris est, huiusmodi iudeorum filios post baptisma: patribus restitui nullo modo debere. Ita enim concilium Toletanum decreuit, & tenuit Richardus loco supra allegato: communiterque doctores in eo concordant.

Excepto Calderico in supradicto consilio.

a decreuit in. c. iudeorum cum glo. ibi posita. c. sepe. xxvij. q. i. cum si.

Videtur primore fronte: predictum factum nostre controuersie: baptismo prorsus obstare debere. Nihil enim pro iuris civilis testificatione humane est fidei: magis consentaneum: quam custodire que placita sunt. Constat autem nostri istius de quo queritur: impuberis restitutionem: si baptisaretur. pro soluta etiam pecunia: que pacta est, fieri non posse: ut supra probatum. Esset ergo baptisimus causa frangende fidei: quod recipi non debet. pacta enim seruanda sunt. ut merito a baptismo impubes noster arcendus sit

b pro iuris l. i. ff. de pact. l. ex empto. ff. de act. emp. l. non minor. l. de trasfac. cum si.

c sunt iuribus vulga. l. pacta. l. de pact. c. l. de pact. cum si.

Secunda
oppo.

Preterea in nostre questionis casu: filius iudei obles pro patre dari potuit. pro ea que pro scriptores iuris civilis pro confesso probant: Immo in quocumque pecuniario debito liberum hominem obsidem dari hodie usurpatum est. Itaque dictum pactum quando illicitum non fuit: seruari debet.

Tertia questio

o aulis doct. in. l. ij. L. de pat. pot.

a usurpatū est ar. eoz que no. p. glo. 7 doc. in. c. exposito de arbit.
in. c. ex rescripto de iur. iur. in. l. ob. q. 2. L. de act. et obli.

His tamen: alijsq; in eam prem allegandis: non obstā
tibus. contrariū verum esse credimus. eo q; talem conclus
sionem ponimus. Q; filius iudei. in casu nostre contro
versie: predicto pacto non obstante: sit baptisandus

Anteq; hanc conclusionē probem. quia constat: dictū
iudei patrē pacifcentē: fuisse hostem romani imperij: tē
pore pacti. Incidens questiuicula elucidanda venit. An
hosti sit fides seruanda

In quo casu: primū oim considerabimus: hostes: qm
tam ad propositū sufficit: esse in duplici differentia. Qui
dam sunt hostes iure belli: maxime vbi altera pars: alteri
non est subiecta. vt olim Romanorū & Chartaginensiu
Et si hodie pupilli sunt: de iure vel facto: nō subiecti ro
mano imperio. Alij sunt qui senatus Romani decreto: ex
delicto: contumacia: rebellionē: vel ceteris similibus faci
noribus: hostes iudicantur. Vt olim Catilina: Cesar Iuli
us: & si qui hodie ab imperio exbanniuntur (Lubet hoc
loco: barbaro vti vocabulo) Illi enim numero transfugas
rum sunt. vt late Bartolus determinat. Transfuge autē:
hoc secundo genere hostium censentur. quod iunior cōsul
tus eleganter testatur. Priores igitur illos: qui mero ius
re belli hostes sunt. cōsiderantes arbitramur. fidem eis in
conventionibus priuatis: seruari non oportere. Nisi forte
eam dux belli pepigerit. argumento nobis est civilis lex
que (verbis Vlpiani) bonum (inquit) esse dolum: &
pro solertia haberi: cum aduersus hostes machinatur.

Et dicit Aug. vt recitat p. ij. q. l. c. q. d. culpa post mediu: q; belli au
toritas pene pncipes sit.

An ho
sti sit fi
des ser
uanda

Hostes
dupli
ces

De indeis

Accursij quoq; glossemata: hanc assertionē: varijs in locis subsequuntur. quod & apertius Florentinus in iuriscōsultus firmat. Nihil (dicens: interesse: quomodo captivus reuersus sit. vtrum dimissus. an vi fallaciave: potestatem hostium exaserit. A quibus non aliena videt sententia Augustini volētis: bello iusto nihil interesse: apte an ex iniurijs pugnetur. Nam & Maro cecinit: Dolus an virtus quis in hoste requirat.

a Bartolus in quest. sua incipien. Lucane ciuitatis §. Quid ergo dicendum.

b testatur ar. l. amissione. §. q. deficiit cum. §. se. ff. de capi. di. no. in. l. postliminij. §. transiige. ff. de cap. 2. postli. re. in. l. desertor. an. §. is qui. ff. de re mil. Tex. est in. l. iij. §. si. ff. ad. l. cor. de sal.

c Alptani tex. est in. l. i. §. non fuit. ff. de vol.

d glossemata glo. in. l. conventionū. ff. de pac. in. d. li. §. nō fuit de vol. i. l. postliminij. §. si. i. §. habuerit. ff. de cap. 2. postli. p. q. vlt. glo. que parua est in iur. captiuū: q. reuersus ab hostib; animū remanens di. habeat. ius postliminij consequi posse: si de reditus non obstante e firmat in. l. nihil. ff. eo. tit.

f volētis in c. Dñs xij. q. ij. §. cecinit in ij. en.

p Reterea priuatas huiusmodi cōventiones: nō eē seruandas hosti. Impator Gratianus ad Tacianū scribens. aptissime testatur: cum precipit aurum Barbaris non solum nō preberi. sed etiā quod apud eos inuentum fuerit. subtili ingenio: auferri debere. Q. si illece dolosa subtilitas: aduersus barbaros: diuini Imperatoris decreto precipit. quis hec atsit dicere illicita? Ad hec: & ex vetustis illis Romanis institutis: predictarū conventionū infirmitatem cōperimus. Camillus em apud Titum Liuium: aduersus Gallos loquens. Negat eam pactionem ratam esse. que posteaq; ipse dictator creatus esset. iniussu suo ab inferioris iuris magistratu facta esset. Supradictis etiam glossis: que in decretis sanctorū patrum habentur. manifeste assentiuntur.

Tertia questio

b testatur no. in. l. ij. C. de comer. 2. mer.

i Titum Livium in libro quinto prime decadis

k glossa Vide sup hoc glo. in. c. d. ij. q. v. et in. c. v. l. ij. q. v.

quis. ij.

Ed obijcitur nobis: opposita fronte. Magnús ille ^{Replu}
Augustinus: qui ad Bonifacium scribens: sic ^{ca 602,}
que promittitur etiam hosti: servandam esse: ex ^{ris,}
presse testatur. Quod & Cicero sentit. tenent utriusq;
iuris scriptores luculentissimi. Cum ergo tot doctissimo
rum virorum: concors & vna in diversum sit opinio. pa
radoxa sentire videbor. qui obstrepo. Sed tamen rem ip
sam: iuracq; in contrariu ducta: subtilius forte: quam sole
ant clamosi rabule: quib; preter latratum: nec eruditio est
nec doctrina) pensitanda. hec iacula facile deprecabimur.
Dicimus em pacta hostilia: ee duplicia. Queda que sup
inducijs & pace ferunt. vel ceteris similibus: quietem &
subiectionem inducentibus. Alia sunt: que nihil publi
cum. sed privata tantu compendia: comoda & lucra res
piciunt. a proutatis psonis inita. sicuti si captus fidem det
se non discessurū: nisi pecunia pacta exoluta: aliaq; id ge
nus. Si ergo prius illud pactoru genus acceperimus. cū
talia pacta sine ducibus: id non solent. fateor ea prorsus
esse servanda. Sicq; oia in contrariu allegata. & ea ipsam
Augustini auctoritatē: intelligendā arbitror. Id qd cuiq;
contextum verborū suorum: profundius expendenti. p
spectum fiet. Quippe cum paulo post: subnectat. pacem
non queri: vt bellum exerceatur. sed bellū geri. vt pax ad
quiratur. & vno me verbo absolutā. quecunq; de federis
bus hostū servandis: apud scriptores inuenias. ea omnia pa
cis: quietis: subiectionisve fuisse: liquido constabit.

i scribens Recitatur in. c. noli. q. ij. q. 6

m Cicero in. lib. offi.

G

De iudeis

in luculentiff. Alex. de imol. allegat. doct. in. d. §. non fuit. Bal. ff. que allegat. in. l. accusatoris. Et qd in e. cas. in. l. i. Et si a nō ppe. iud. in. vlt. teu. in. tit. de pac. sur. fir. non video q quicq̄ p̄ra nos dicat.

Sic Iosue Gabaonitis: quāvis ab eis circūscriptus. fidē tamen seruauit. quia sup̄ pace data fuerat. de qua sancti patres in ° decretis multa loquūtur. Sic Romani sedus cū Porsena ictum. quia sup̄ inducijs fuerat. seruauerūt Cloeliam obsidem: que ab obsidatu: clam fugerat. ° restituentes. Hac causa Romani (ne violatores fidei dicerent) plus semel hostibus dederunt: auctores federum turpiū: dantes belli. Exemplo sunt nobis ° Cardine fure. ° Marcini ° & ceteri: hoc vsq̄ eo ab omnibus viris primarijs: pro confesso habetur. Vt cum pro sententia Isidori canon ° dicat Ius militare federis esse faciēdi nexum: glossa ibidem: pro federe pacem interpretetur. dicens federis idest pacis cōponēde: fuisse etiā pacta militaria: sup̄ nulla alia re frequētius: quā sup̄ pace: argumento nobis est. q̄ a pacto: pacis uocabulum (vt iuris consultus ait) deducitur. In illo ergo pactorū genere: nos quoq̄ (vt supra diximus) fidem hosti seruādā asserimus. At uero: cū posterius hoc pactorum generis incidat. utpote si hostis cum hoste: priuato: sup̄ pecunia exortenda: uel alijs similibus compendijs: pacifcat: iniussu ducum. Hic atdens dico. pactū fidemue pacti (si modo fides sit) uolari: hostemq̄ decipi posse. cum p̄ multa supra aduēta. tum maxime p̄ imperatoris Gratiani rescripta: que rabiosuli isti iactatores: legalis sapientie imperiti. nō p̄uiderunt. quā assentionem Camillus ille Luianus (cuius supra memini) mani feste adprobat. itraq̄ supra principio allegata: solide suffulcunt.

in d. l.
ij. l. d.
comer.
et mer.

a in decretis Innocens: c. inter cetera. §. sed cū bis. xxiij. q. iij.
b restituentes. Et. Luianus l. i.

Tertia questio

e Landre de qbus ap. Tit. L. i. l. i. (credo) vii. l. i. de adlo.
d Dancinus de quo apur pl. l. i. de viris illustribus 2 apur litulū.
e dicat in eius militare dista. f aut in l. i. ff. de pace

Ed obstabit ad hūc nobis Cicero in officijs: qm̄

aperte voluit: fidem quā singuli: temporibus ad
ducti. hosti pmiserint. esse omnino conseruandam.

Replū
ca qd
Liceo
lib. 16.

Exemplo. M. Reguli: a Penis capti. Romanicq; sub fide
reditus: pro redimendis captiuis remissi. Hic enim fidem
fallere non voluit. sed ad infestissimos hostes redijt. nego-
cio nō obtento. Rūdeo eam Ciceronis sententiam: intel-
ligi oportere. de illis: qui ducis iussu pepigerunt. id quod
propter Reguli exemplum satis colligimus. quippe q; is
ipse: eius belli dux fuerat. Vt certe: vrbauitatis id esse. qd
asserit: non necessitatis. vt fidem hosti seruare: sit vrbau-
num. & velut ciuile: non autē necessarium. quod ipsum
illo eodem Reguli exemplo probauerimus. Hic enim si
animū remanendi habuisset. iure postliminij (fide data
nō obstante: gaudere potuit. quod aperte colligas: ex Pa-
piniani traditione. que in iure ciuili tit. de^a captiuis has-
betur. vbi id ipsum Reguli facti allegatur. iuncta b glos-
sa illic subnexa: cū sententia Florentini: in eodem titulo
descripta.

Alia
missa.

a de capt. in. l. postliminij circa si. vbi hęc verba inuenias. Et ideo
Dario Atilio Regulo: quem Carthaginē. romam misere: respon-
sum est. non esse cum postliminio reuersum: quia iurauerat Cartha-
ginem se reuersurū. 2 non habuit animū remanendi: que vltima ver-
ba notanda sunt: pro vt glo. ea notat.

b glosa Sup sba habuit. ar. l. nihil. ff. e. ff.

Q; si cui predictę respōsiones nō satis faciant. a Cicero
ne hoc loco: plane deficio. vt cui? auctoritas. nihil necessa
Gij

De iudeis

rio strigat. Iura secutus ciuilia, quorū est Augusti aucto-
ritas, roburq; imperiali assensu comprobatū. Credideri
quoq; Ciceronē (qui non nihil attenuasse visus est; iuris
ciuilis gloriā, id quod in sua oratione; pro L. Murena; in
epistolis suis ad Trebatium; in libris de legibus; & alijs ple-
risq; locis; apte constat) traditiones iurisconsultorū; predi-
cta sua assertione; vel nō curasse, vel improbare voluisse
& mirū nemo faciat, si nos maiorū nostrorum scita; plus
ris facientes; quā Arpinatis istius Tullij; hoc loco, ab eo re-
cedamus. Assero itaq; vel contra eius sententiā (si ita ne-
cesse sit) in priuatis istis lucrosis pactis; fidē hosti non alie-
ter; quā supra deduximus, seruādam esse. Pecuniā em̄ ex
bello querere; vt caupones faciūt; turpe esse cōmentator
eiusdem Ciceronis; & vere & eleganter testat. Hinc p̄cla-
ra illa Pyrrhi sentētia. Nec cauponantes bellum, sed bel-
ligerantes ferro non auro; vitam cernamus.

Liceo
re legū
sua cō
scripsi.

Cicero
peratio
p̄clis.

Pro vita dimicemus hinc est illud verg. Et cernere ferro,

a Commentator in d. l. i. offi.

b sententiā Pyrrhus rex epirotarū; cum ad eū legati Romani; pro
captiuis redimendis mitterent; rōdit se nō auro; vt caupones; sed fer-
ro belligeraturū; Tersus qui hic ponunt, ab Ennio facti; per Liceo;
lib. i. recitantur.

Liud vero hostiū genūs cōsiderantes, qui vel hos-
a stes ex delicto iudicati, transfuge sunt, vel vt cum
vulgo barbaro loquar; exbanniti. Dicimus eis dē
hostibus; si ab imperio Romano; eadem banna processer-
int, ne pacis quidem pacta seruanda esse, nedum nō illa
priuata, quę ex iure cōmuni robur sumunt. Talibus em̄
iura ciuilia nō suffragant, vt pote hostibus Romani Im-
perij iudicatis; a quo iura eadē p̄cesserunt, sicuti est peris-
tissimorū viorū iura ciuilia tractantiū; In ea re cōfor-
mis affirmatio Scripsimus de hac re; aliquanto latius, vt

Tertia questio

quā audaculi nōnulli: legal' maiestatis tā imperiti, quam
protitē verificatio nis aucti: temerius forte quā peritius,
In negotio prefato, nescio quid nugarū: in pulpitis voci
ferarūt, discerent, nihil in quacq; scia: ea maxie: q̄ alterius
sit professionis, temere esse diffiniendum.

*c. viroz ar. in. d. l. ammissione. ff. de capi. dimi. fa. l. sed 2 reprobati
ff. de excu. tur. l. generalr. l. de epi. 2 de. l. milites. ff. de quest. l. ij. l.
de cabell. ff. l. i. l. si curia. relic. e. ll. Jac. de Bre. allegat p hoc. l. i. l.
de here. insti. l. sed si hac lege. §. si ppetuū. ff. de postu. probant p dicitra
latius p Bar. in. d. disputatiōe: vel. q. Lucana: a cuius etiā digitis
iam allegata iura sumpsimus.*

Ac ergo dubitaciōndā prelusa, ad decisio nē pre
dicte tertie questio nis aggressus, conclusio nē sup
principio positā: breuiter probabo. operepretium
em̄ est, ut q̄ in superioribus questio nibus: explicatus me ex
tendi, vel nunc: breuitate, fastidia cepra reponam

Primo ergo probat. pactū presentis cōtrouersiē: ferta
ri nō oportere. Nam de hostibus primi generis loquētes *Prima
ro p ter
tia q.*
cōstat: in priuatis & pecuniō sis pactis: iniustu ducis belli
initis: fidem eis nō esse seruandā: id qd̄ supius latissime
probauī. Preterea p̄ supiora patuit. hostib⁹ Romani im
perij: ex delicto iudicatis: bannitisq; nullā prorsus fidem
ne pacis qdem seruari. Cum autē iudens nostre cōtrouers
sienon tā publico iudicio bello: quā itre ex: annitiō nis
contra Palatinū Rheni: fulminatē. In cuius ditio ne: lē
iudens extitit) hostis fuerit Romani imperij: utroq; gene
re hostium. Id em̄ constat ap̄re. Itaq; ei fides nō est seruan
da, partim quod hoc pactū priuati cōpendij: iniustu
ducis, partim q̄ cum exbannito: cōuentum fuit. Cui ius
ra ciuilia: nullo modo suffragantur.

Preterea si preter verū dederimus, fidem indeo isti dar
tam; tenuisse, Nihilominus tñ Eriburgenses; pmissores *Secū
ro Ter
tie qst.*
Gij

De iudeis

restitutionis, ab huiusmodi pmissione simul atq; dictus
impubes obles: baptisma accepit liberati fuerit, iuris em
est a manifesti: debitorē vl rei prophane vel serui: a pacto
restitutionis liberari: si sine facto suo: vel res prophana sa
cra fiat: vel seruus liber. Cum ergo predictus impubes: p
huiusmodi baptisma: sine paciscentiū facto: ex seruo liber
Immo & nouus homo factus sit. p ea que concilij Tolē
tani decretis sancita sunt. Fatebimur debitores dicti pi
gnoris: a restitutionis pacto esse liberatos. Quod & verū
esse putamus. baptisma te etiā nō dum accepto. Manifes
tum em est. predictū iudei filium: quo primū tempore
Friburgū . p ductus est. baptisma cōfestim perijisse. Ip̄m
ergo tam bona: tamq; seruenti sua voluntate: seruitutem
olentissimā mox expulisse. liberūq; factum: atq; ita debi
tores sola hac voluntate: & ad baptismū desiderio: a resti
tutione liberatos esse: p babiliter asserimus. Nam si is ipse
impubes: in ea voluntate: quando p ipsum susceptio salu
taris fontis nō stetit: obijisset: vite eterne premia cōsecutus
pie crederet. Vnde Bernardus: in simili casu loquens ait.
Sit mihi deus propitijs: quia homini in tali volūtate de
cedenti: ad solum aque defectū: vitam eternā non dene
garem. Diuus em Ambrosius: de morte Valentiniani:
homini nō baptisato & mortuo: de sola fide: salutē pre
sumi testatur. tribuūq; iudubitanter bonę volūtati. quod
desuit facultati. quod & Ciprianus firmat. q fidem con
uersionemq; cordis: sufficere ait. si forte ad celebrandum
mysterium baptismi: in angustijs temporē: succurri non
possit: impleri em inuisibiliter hoc sacramentū. si id non
contemptus religionis: sed articulus necessitatis excludat.

a manifesti in .l. inter stipulantē. §. sacram. ff. de ver. ob. l. si seruus
§. ij. ff. de rei. ter. op. insti. de man. §. 2. hinc in si. ar. in la. laurelius. §. si
cho. ff. de lib. le. cum si.

Tertia questio

b decretis in d. c. iudeoꝝ. c. sepe. xxviii. q. i. 7 vtrobiqꝫ glo. iunc. tex. in d. c. et si. c. iudei. de iude. fa. op. d. §. 7 huic insti. man.

c Bernardo. Bernardus in lib. epist. in epi. quadam. ad diuū Dionisii de sancto victore.

Ad hoc pactum prefatum: in casu nostro: nihil proficit. Iuris enim ^a traditione constat. ea que publicam habent causam: pacto privatorum nō ligari. Baptismus autem: plus q̄ publicam causam habet. vt supra in prima questione: in vltima ratione posterioris opinionis: probauimus. Accedat q̄ alteri per alterū: deterior conditio: adferri non ^b debet. Et sine culpa nemo est puniendus. Negari autem non potest. quin filio presentis questionis: si dictum pactum operaretur. tum iniquissima conditio: tum etiam punitio: preter noxam acerrima. per pacificos etiam infligeretur. Prodire ergo in forum huiusmodi pactum non debet.

Tertia ratio.

a traditione in l. l. vnus. §. pacta. ff. de pac.

b non debet per regulam nō debet. ff. de reg. iur. l. si. l. de acquir. pos.

c et sine culpa. sine culpa de reg. iur. in vi.

Iam vero: id ipsum pactum: in proposito casu: nullius esse momenti: dilemmate id est argumēto complexio: apertissime continemus. alterum enim ex duobus: admitteri necesse est. Aut fuisse euentum baptismatis: in pacto huiusmodi expresse preuisum. Aut non. Si prius illud dixerimus. vtpote preuisum: vt filius predictus: vt nō deberet baptisari. vel si baptisaretur. nihilominus patri in deo restitui: profecto isthec pactio (vel verius dixerim) ^b depactio. fuit et sicqꝫ manifeste illicita. vt que euentum abhominabilem: detestabilem que: nedum illicitum

Quarta ratio.

G iij

De iudeis

producat. per hanc enim animarum promouetur interitus: fidei nostre illudatur. cōtaminatur baptismi puritas magnūq; illud passionis dominicę meritū polluitur.

a Dilemma legulei nominē syllogismi comarum.
b depactio significat turpiter pacisci. l. ij. ff. de calum.

Illicita at̄ pacta: nullius esse momēti: p̄ scriptę legis traditionē: vtroq; iure^a fusissime extēta: manifesto patet. Consequens ergo est. vt predicto casu: presens pactū vel iur̄ illicitū: non sit seruandum. Si vero posteriore casum probauerimus. videlicet etentū baptismi: non esse preti sum: res est expedita. cōstat enī pacta: in casu nō cogitata: non operari. Nam vt^b Scauola testis est: si paciscant. nulla futura ex contractu controuersiā: repetitionē ex alijs non cogitatis: nihilominus cōpetere. & apud impatores Dioclicianū Maximinianūq; tradit. Si pepegissent. nihil plus peti: tñ in ceteris emergē: nō cogitatis. peti posse cui perq; apposite: Labeo^c subscribit: q̄ dicit: neminē nec videri nec excipere posse: qđ nesciat. Intermittim^d hic legum scita cōplurima: que tñ aliqua ex parte: in spacijs p̄sentium inuentas. In proposito itaq; si aduentus baptismatis: in supra memorata cōventionō: non fuit vel preti sum: vel cogitatus. Non potest vi eiusdem cōventionis impediri. Vnde relictus est: sub dispositione iuris cōmunis: qđ disponit. baptisari volentē^e admitti. Baptisatūq; retinendum esse: nec debere parentibus infidelibus restitui. Contra quā iuris doctrinā: creditores vi pacti cōuenti: qđ hunc casum nō cogitauit: vigeri ad restitutionē p̄gnoris: nō debent. Itaq; vtra ex predicto argumento cōplexio: pars admittatur. semper euincitur. pactiōne presentem nihil operari: vt que vel licita: vel a nostro casu aliena existat.

fi. l. fi.
§. pe. o
condi.
iud. l. q̄
cū. §. fi.
de trāf.
act.

Tertia questio

a fuisse c. pactiones 2 ibi glo. cum mul. pcor. de pac. l. iuris gen
 tium. §. pcor. a. r. l. si vnus. §. pacta: ibi pulcher tex. ff. de pac. l. genes
 raliter. l. si plagij. ff. de ver. ob. Et illicita esse pacta. que euentu pdu
 cunt illicitu. Bar. docet in. l. sup. hoc modo. ff. de ver. ob. Idem in. l. si
 quis p eo in p. venio ad tertiu. ff. de fide. fi. que no. Bal. in. l. pactu
 L. de coila. in. l. si. L. de pac. cu plurimis. si. fa. q no. p bal. fil. p. p. p.
 ij. col. in. ij. parte.

b Sequola in. l. si. §. pe. ff. de condi. inde.

c Diecli. in. l. si de certa L. de transact.

d subscribit l. in lege. ff. de con. emp.

e inuenias no. in. l. tres fratres. l. emp. §. Lucius. ff. de pac. l. cu
 in aq. l. ana. ff. de transact. fa. l. fideiussor. §. lucius. ff. de pig. no. in. c. an
 recessor. ff. q. ij. in. c. que ad modum de iur. iur. c. ad nram. ij. c. ti. ar. i
 c. de testibus de test. glo. in. c. ne quis. p. q. ij. cum si.

f admitti d. c. qui sincera: cum si.

g restitui d. c. iudeorum. d. c. sepe

In summa: negari non potest. cōventionis: que in eū
 casum veniunt. vt obseruare plus no ceant. quā si violent
 non esse seruandas. qd ipsum plurimo b iure testatum li
 quet. quod etiā Cicero noster subsequit. g tam vere quā
 eloquenter in suis officijs. dicit. incidere solere tēpora: cū
 ea que maxime vident: digna esse iusto homine. cōmut
 entur. & siant cōtraria. fieri que: vt que ad veritatē fidem: qz
 pertinet. negare interdum: & nō seruare: sit iustum Om
 nia enim illa. de qbus fides seruanda queritur. referri des
 bere ad fundamenta iusticie. Primū vt ne cui noceat. De
 inde vt cōmuni vtilitati seruiat: Ea si tpe mutant. officiu
 quoqz idest fidei debitum cōmutari. Nec promissa igit
 seruanda esse. si plus noceat. quā illi prosint. cui promise
 ris: esse enim contra officiu: maius damnū anteponi mī
 nori Fabius preterea asserit: principia agendi & circum
 stantias: considerari debere. vt sic non ab officio discedat.

b plurimo iure. Ro. in. c. beatus Paulus. xij. q. ij. in p. Non quia
 beatus Petrus: ept. in d. c. ne quis e. r. et. q. vbi gladiū furenti recide
 re non debet: licet fidem dederit: fa. que postea circa si. norabo.

GV

Tria
 rō. ve
 lur pfo
 na cū
 fugiori

216.4

De iudeis

h b contraria Ex his Ciceronis verbis: credis imperator in autem: hęc p̄stitutio innouat coll. viij. elegantē sententiā sumptisse: cum dicit quod credebatur coniectura obesse: experimento inuenitur inutile: Quod vult etiam imperator tollenda esse: que in casum mulieris veniant. Et beneficia quoque principis reuocant: si incipiunt esse iniqua: vt est tex. in. l. ex facto. ff. de vulg. et pup. fa. ad predicta: que no. in. c. non debet de consang. et aff. 2. c. statutum de rescrip. li. vi. autē. vt fratru filij in prin. coll. ix. cum si.

l Fabius vt eum allegat cōmentator Lico. loco predicto

Multi enim vt inquit cōmentator Ciceronis ratione tēporis: loci: persone: modi: rei: cause: & materie: sunt cōtra officium si fiant. que prius officia erant. Itaque pro sententia Senecę ad fidem promittentis seruandam. necesse est: omnia in eo esse statu quo fuerunt: cum promittebatur. Nam p̄missa deserentem vt idem ait vis maior excusat. Hinc est q̄ Africanus iurisconsultus inquit: tacite hanc conventionē stipulationi inesse videri: si in eadem causa res maneat. Bene itaque Hieronimus: non omnis laic⁹ qui aliter facturus est. quā promittit. in dolo iurat. Et Ambrosius: Non semp̄ omnia p̄missa soluenda esse testatur. Accedat elegans in decretis glossa: que dicit in casibus notis: nouo remedio auxilio velegendum esse.

k inquit. in. l. cum quis. ff. de solu.

l ait vt habetur in. c. animaduertendum. xx. q. ij.

m Ambrosius in. c. vnusquisq. xx. q. iij.

n glossa in d. c. ne quis fa. que no. in. l. plane. ff. vt in poss. leg. seru. cau. esse li. text. opt. in. l. de state. §. ex causa. ff. de iurero. act. cum si.

Confirmari hęc decisio potest: notabili doctrina c Alexandri de Hales qui dicit: iuramentum etiam si sit licitum. non tamen expedit. quia pro

Tertia questio

motionem (vt verbis suis loquar) in melius impediatur, nō esse obligatorium: iuxta doctrinam Bede^p volentis. Si aliquid forte nos incautiū iurare contigerit, quod obseruatum: in peiorem vergat exitum: salubriori consilio mutari posse. ⁹Impia enim est promissio: que scelere adimpletur. Addimus non esse notum: quod pacta etiam licita: quorum tamen obseruatio: vel inofficiosa vel inconueniens sit, seruanda non sint. Vt in varijs locis iuriconsulti tractant. Que cum ita sint, nemo erit ita a sole alienus, qui diffiteatur, in casu nostro: pactum huiusmodi: non solum non esse seruandū, sed ne allegandum quidem cui⁹ obseruatione: votū sanctissimū predictū impubis: ad fontē salutis anhelatis, v^l impediret v^l annihilaret: vel certe fides eluderet christiana. Eant nūc: & in subellijs feroculi isti verificatores (qbus nulla ne modica quidem est imis cognitio) clamant: prefata pacta esse seruanda, que tantum absunt a firmitate & valore, q̄ntū vociferatores isti: a solida doctrina.

o qui dicit in. l.ij. sent. in. ij. parte in materia preceptorum decalogi in. ij. precepto q. viij. in vers. deinde queritur de comite iuramenti: qd est iudicium

p volentis hec doctrina recitat in. c. si aliquid. xij. q. iij.

q impia verba sunt Isidori: que recitantur in. c. in malis. e. c. r. q.

r tradunt fa. l. de die. l. conuenire. ff. de pac. dot. et optime in. l. alia §. si. ff. so. ma. in quibus iuribus habetur: q pacta: que vel ad peccandum inuicent. vel contra maritalens sūt reuerentiam: nō teneant. fa. l. pactum prealle. L. de colla.

De iudeis

Respo
sio ad
argu/
menta

Ad argumēta in oppositū: facilis est responsio. Nam quod prin. o loco pretenditur, humane fidei cōuenire, vt pacta seruentur. Respondeo: verum esse de licitis. At ve ro de illicitis. In quo genere: nō hū pactum fuerit tantū abest: vt obseruari ea debeant, vt etiā pacificentes: cōtra factum propriū: in his venire: & possunt & teneantur, p ea quę vulgata iuris traditione: passim edocentur.

s iuris traditione quia in iure vulgatu est: vt in illicitis quis: cōtra propriū factum venire possit, vt no. in. c. nosti. de elect. c. si quis presbitero: de reb. eccl. nō alie. c. q d quis: 2 ibi elegās rex. xxxv. q. ix. fa. l. si tibi liberā, l. de cuius, cum si.

Ad se
cundū
argu/
mentū

In secundo argumento: nihil legitimi obijcitur. To ta em̄ argumenti serie concessa (quā tñ si in eo quicq̄ esset negocij): cōsultare facillime possemus. Nihilominus stat supra fati pacti infirmitas: quod ex multis alijs causis: supra deductis probauimus, vtpote q̄ tale pactū: vel sit illicitū: vel in euentu nostri casus nihil operetur, vel certe mutata personarum conditione euauerit. Obsidatus ergo liberis hois, esto teneat in licitis, in casu tñ illicito: tot procidit

Perora
tio,

Hęc fuere: quę in predictis tribus quęstionibus: mihi dicenda videbant. Quę o lector (quisquis in nostra hęc indas) equi boniq; facias, quamq̄ enim nō sim ignarus, tātorum patrū contra quos sentio: dictis refragari, vix esse sine periculo. Iubet enim papa: tenēdam dictorū patrū sententiā: quęstionibus vel omiſsis: neq; innitendum esse proprio sensui: vtpote pro sententiā Cardinalis: non sit psumendum: sine ratione procedere, qd a multis peritis asseritur, immo etiam vice legis: recipiendū cōmuniore doctorum opinionē, si forte lex deficiat, glossa & doctorum res canonici iuris predicant.

Tertia questio

- a periculo ar. eoz que no. in. c. sunt tñ. xvi. q. d.
b papa in. c. ij. in fi. de presp. non bap.
c esse c. ne imitariis de consti. c. i. e. u. cum si. p. cor. in glo.
d sententia Lar. in probe. Le.
e glossa Et de glo. z p. p. p. Lar. in. c. i. de deci. fa. c. cū beatissim.
mus. xiiij. q. i. p. hoc in. l. si edib⁹ in fi. in p. z plane. ff. de dam. in fec.
er que no. ang. in. l. si ides in fi. ff. de iur. om. iud. cum si. fa. q. tradunt^r
p Inno. in. c. quid p. nouale de p. sig.

Via tamē negari nō potest. si opinionib⁹ vltro

q & citro contrarijs; veritas fluctuat. eam assertionē sequendam; cui rationū pondus assitit. vt ex cas nonici iuris determinatione colligit. Verum quoq; sit in dissensu eam preferri opinionē; que libertati; que anime que fidei nostre faueat. In proposito aut negotio: sint di uerse opinionēs (in prima preteritū questionis materia) vtriq; maximī nominis; alteri ab alteris dissentiant. nemo ergo in me acerbe feratur; si eam sim opinionē secutus. q̄ fidei; libertati; animeq; magis ferueat. & quā robora rationum suffulciant; non enim sem p auctoritatibus aliorum; p̄functorie fidem esse arbitrō. q̄nimo pulchrū iudico: si veritatem (p se q̄sc̄) a tenebris eruere cōtendat.

Et opi
nio qua
ecclie fa
uet p̄
pende
rat e
sciens
glo. pe
de elec
li. vi.

Pro q̄b⁹ pulchre faciunt q̄ tractant a⁹ Qui. li. xi. in. c. de Imitatione. f assitit ar. c. licet. §. ex premissis de prob. fa. l. si. L. de edi. di. ad toll. z dicit canon in. c. nouit. dist. xij. non obsta⁹ Romane ecclie p̄sue tudine: in quacūq; ecclia inuenias que recta sint. elige: Non ergo est se ad doct. nimis astringendū: quoz dicta nō sunt necessarior vigētia c. noli. cum. c. se. dist. viij.
g p̄ferri no. in. c. exiit. §. item qz ibi Lar. de Her. sig. l. benigni
nus de le. c. sciant de elec. in. vi. l. quotiens dubia. ff. de reg. iur. l. liber
tas. ij. ff. e. t. cum in. fi. simi. fa. c. presbiteri. l. xvij. dist. in. fi. ibi ad cau
tionem salutis ar. in. c. ij. de peni. dist. vij.

Tac̄ si quando a cōmuni opinione recesserim.
i nulla id timoris inflatura: nullo supercilij fastu:
admissum credito: In eas enim assertiones: me ra
tionum vehementia (quas ex auctoritatibus vel doctissis

De inuidis

Et his
tas opi
nidi p
fert c.
nup de
biga, n
ordi.

mis desumpserim, vel mea ingenij paritate pepererim,
deduxit: vulgo enim in scolis iactatur. Plato mihi ami-
cus: amicioi veritas. Quod si ex litteratorum cetu: quispiam sit
qui mea huiusmodi conuelleret: probabilioraq; afferre con-
tenderit, ei (si modo quod tentat: prestiterit) assentiri. &
qui meus in veritate amor est, a nostris huiusmodi: disces-
dere paratus sum. Dum tamen sciat, eam rem: non verbis ven-
tosis: sed urgentibus rationibus esse pagendam. Inuidio-
rum vero turbam (si qui sint, qui in meos illos labores:
canino rictu latrare pergunt) tanti facio: quanti Therfiten
Achilles. Tuo enim Henrice prestantissime: Tuicq; simi-
lium (id est optimorum virorum) tutamine defensus, bilio-
sas istas: oforum aspergines: tum facilius deprecabor, quod
video, nihil vel maxime integritati relinquit: quin inuidiorum
fedissimo latratu violetur. Siquidem ut interim alios file-
am, Thomas Vuolphius iunior: vir ingenio & litteris
prestantissimus: quous nup in psalmos Daviticos nonnul-
los: egregie scripserit, singularisq; eruditionis monimenta
edident. Inuentus tamen est: rabiosus quispiam: qui elegan-
tissime huius lucubrationis candorem & integritatem
luridissimo suo felle: commaculare prexerit. Ut nihil mihi
mihi homullo eveniat, si paria sustinero. At minimi
faciendi sunt vanissimorumq; hominum morsus. Inuidus enim cum
bonos tentat violare viros, se ipsum proprio dente dilacerat.

Finis,

Testimonia Subscriptoria addi.

D. Georgij Northofer.

Erudit hunc tractatū. Clarissimus ille: & vt sis
p ne inuidia verū loquar) cōsummatissimus vir: Ge
orgius Northofer: Artium & sacre Theologie
doctor: cuius supra memini: qui tota re diligentius expē
sa, hanc que sequitur additionem adiecit.

Exhibit⁹ est mihi Georgio Northofer: sacre Theo lo
gie doctori: ordinario indy te vniuersitatis Fryburgensis:
ab Egregio & spectatissimo viro: Vdalrico z alio legum
doctore: tractatus presens: de baptisandis iudeorum filijs:
per eum editus, petitione accedente: eundem tractatū (si
mihi videretur probabilis) subscriptione mea corroborare
Vidi laborem: & reuidi. Et cum mihi predictus doctor:
in huiusmodi suo opere: videatur euidentē adduxisse ve
ritatem, precipueq; prime questionis (que ceteris est con
trouersior) series & assertio multū placeat. Quippe in q̄
tum ratiocinando: tum maxime confutando: ingenij sui
vires: laudanter sint explicatę. Sum ergo, suis huiusmodi
subscribere paratissimus. Tum quia veritatis me ardor
impellit. quā credo ab omnibus: precipue autē a Theolo
gis: debere multū coli: quorum omnis doctrina: ad verita
tem defendendam: laborare debet. Is enim de quo nostra
professio sanctissima: principaliter tractat. inqt. Ego sum
via veritas & vita. Tum etiam: q̄ meritū esse arbitror. vt
quando huiusmodi opus: cum meis cōclusionibus: pub
lice disputatis. consentit, ea que publice defendi: etiam in
scriptis adprobem. Ne tamen quia mee cōclusiones hinc
operi insertę sunt: inuidi forte dicere possent, me propter
fordes & gratiā subscripsisse. Itaq; ad ocludendū mate

De iudeis

trilogora: & ad cōuincendū: aduersarijs nō esse locū vllī
cōtradicensi. In materia prię questionis: p̄ posteriori opi
nionē: certa quēdam (vt arbitror) efficacissima. pro confir
mandis eiusdem doctōris rationibus: addidi.

Et primo: quia principale fundamentū: super quo se
nō indant: tenētes contrariā conclusionē. Est: q̄ pater iude
us: ex iure quodam naturali: habeat potestātē. quo impe
dire quēcumq; possit. ne suum puulz: eo invito baptiset
Vnde cum verum sit. q̄^a principali fundamento destrus
cto: tota ruat machina. Ideo vltra ea: quę in dicto opere
allegata sunt. supradictū eorum fundamentū: aptissime
destruam. pro cuius declarationē: duo suppono
a principali. Iam principalis. ff. de reg. iur. cum p̄cor. ibidem

Primo q̄ oē ius naturale: est diuinū: ius em̄ naturale est
a deo: cordib⁹ hūanis inditū & inscriptū: qđ multipliciter
p̄bari pōt. Nam Et ieremie. xxxi. dicit: dabo legē meā in
viscerib⁹ eorū. & in cordib⁹ eorū scribā eam: Et in psal.
Multi dicunt quis ostendit nobis bona: Signatū est sup
nos lumen vultus tui dñe. Et ap̄tus ad Rom. ij. Cū enim
gentes: quę legem nō habent. naturaliter faciunt ea quę
legis sunt. Ediuerso quoq; diuinę leges: natura cōsistunt
vt dicit Augustinus ad Casulanū: & habet in. c. sana diste
ix. Qđ tñ distinctionē habet Nam ius diuinū: quantum
ad sacramentalia: formaliter loquendo: seu quantum ad
superficiem: nō est de iure naturali. Sed quantum ad cor
respōdentiam: vel moraliter intellectum: habet quādam
annexionē iuris naturalis. de quo pulcher textus: cum ele
ganti glo. in. §. his itaq; dist. vi. fa. tex. in. §. sed cum na
turale. dist. v.

b diuinū de quo est glo. in. c. i. c. ius naturale: et vtrib⁹ Lar
dist. i.

Tertia questio

Secundo suppono: q̄ vñm ius naturale seu diuini:
alteri iuri diuino: non cōtrariatur. Quod patet: si etenim
inter iura naturalia esset cōtrarietas: tunc simul & semel
obseruari nō possent. Duo enim cōtraria: eodem tem-
pore: in vno subiecto nō verificant. Et sic deus precipien-
do iura diuina obseruari. precepisset impossibile: quod
sentire anathema sit. Inguam em̄ meam ait saluator: stras-
te est. & onus meum leue. Et ex^b regula iuris: ad impos-
sibile nemo obligatur.

^a contraria fa. l. hęc verba ille aut ille, ff. de p̄. sig. no. in l. sed et si
pupillus. §. Si instituta, ff. de insti.
^b l. impossibile iur. ff. de reg. iur.

His suppositis: Sic arguo: pater iudeus nō solum sibi
sed & filio: debet & tenetur efficaciter velle salutem. Qd̄
& in quocūq; homine: nedum in filio procedit. ex prece-
pto diuino: quo dicitur. Diligas proximū tuum sicut te
ipsum. Debebit igitur mediā etiā necessaria ad salutem
ei velle. Sed baptismus est sibi & filio mediū ad salutem
necessarium: per illud Ioā. iij. Nisi quis renatus fuerit ex
aqua & spiritu: non intrabit in regnū celorum. Similiter
p̄ illud Euangelij. Qui crediderit & baptisatus fuerit &c
igitur tenetur sibi: & filio velle vt baptisetur. Cum ergo
pater iudeus: ex diuina lege (que iure naturali vt diximus
cōsistit) tenetur velle: q̄ filius puulus baptisetur. igitur ex
nulla lege naturali seu diuina: potest illud nolle. Nam talis
lex: esset priori cōtraria. quod esse non debet. p̄ ea que
supra in secunda suppositione: dicta sunt. Per cōsequens
ergo inferitur. q̄ nec impediri possit talis pater: baptisma
filij. Nam posse impedire. est posse nolle: argumentum
opt. in. l. ij. in. fi. ff. sol. ma. & ex regula iuris. Qui potest
inuito etiam eo ignorante potest: igitur &c.

[H

De iudeis

e media non em finis solum: sed via etiam ad finem consideratur. ve colligitur ex Bal. consi. cc. lxvij. supra alle. ar. p. hoc in. litem. §. qui haustum. ff. de ser. iust. pred. cum ff.

Secundo: Potestas patris in filium: & vicissim obedientia filij ad patrem: relative dicuntur. igitur sese equaliter respiciunt. Sed obedientia filij ad patrem: non est nisi in domino vt patet p. Apost: ad Ephesios vi. vbi dicit. Filij obedite parentibus vestris in domino. Et glo. ibi exponit: obedientiam esse secundum fidem & iusticiam domini: hoc enim iustum est ait textus. Si nunc obedientia filij ad patrem: in domino esse iubetur. Igitur educto potestas patris in filium: etiam in domino: id est secundum fidem & iusticiam domini esse debet. Sed dicas mihi: qui contrarium defendis. An hec patris potestas: qua baptisma filij impeditur. in domino sit? Forte in domino est. Sed non in domino deo: sed in domino principe tenebrarum: quem Christus eiecit foras.

a debet Quia relativa sunt simul natura no. in. l. inter stipu. §. sacram de ver. ob. fa. l. i. C. de indic. vid. roll. cum ff.

Tertio: Educatio filiorum: ad patrem pertinet. Et talis educatio debet fieri in disciplina & correctione domini. Dicit enim Apostolus loco predicto. Et vos patres nolite &c Et sequitur. Sed educate eos in disciplina & correctione domini: vbi glo. exponit. id est vt proficiat in rebus domini. Tenet ergo pater: vigore sue patrie potestatis: ita educare filium: vt in disciplina proficiat domini: Quod si non fecerit. sua potestate abutitur. prohibere ergo baptisma non potest.

Quarto: Omnis potestas a deo est. Et hec ordinata est Itaque qui huic potestati dei resistit. dei ordinationi resistit ad Ro. xij. Sed hec est ordinatio dei. vt omnes mortales baptismo renascantur. Itaque pater iudeus: qui tali dei ordinationi resistit. potestati dei resistit. quod ferendum non

Testimonia

esse: non solum positura lex. Sed etiam naturale ius docet.
Vide qui contrarium defendis. cum sis christianus: quod asse-
ras. Faciat ad premissa: quod cum potestas patris in filium:
sit ad edificationem: non ad destructionem. ij. Corin. xij. &
pluribus alijs locis. Prohiberi autem filium non baptisatum
a baptisate. destructio est manifesta: igitur in eo nulla est
patris potestas.

Ex premissis ergo infero. Quod quicumque filios putulos: vel
iudeorum vel ceterorum infidelium: etiam inuitis parentibus
baptisat. quod is nullum ius: nec naturale nec diuinum infringit.
Quod si quis haec: per me pallegata: aliaque fortia presu-
ti egregij doctoris fundamenta: vere tamen non apparet:
dissoluat. tunc demum (alioquin nullo modo) cum eo sentire
paratus sum.

Nec obstat: Si obijceret. expectandum esse tempus: quo
vires filij in usum rationis adulescant. Hoc enim fieri nec potest
licite: nec debet. propter tria. Tum quia timendum est. ne in-
tra illud tempus: tales filij moriantur. perpetuoque intereant. Tum
etiam quod si etiam superuenerit: tamen quia vulgo notum. quod patrem
sequitur sua proles. Et quod noua testa capit inueterata sapit:
Et constat: quod homines ab adolescentia inclinati sunt ad malum
Genesis. viij. Unde timeri verisimiliter potest. quod usu rationis
adueniente: filij paternas istas & pessimas traditiones: potius
quam nostram sanctissimam fidem recipiant. nec possunt tunc
filij hominum: vi coactioneque simpliciter dicta: ad baptisma fideique
compelli. ut in terciamea conclusionem superius inserta: deduc-
tum. & in disputatione nostra publice habita: sufficiens
ter ostensum est.

¶ patrem Et Diogenes philosophus (ut scribit laertius) cum iuuenem vinosum
vidisset. Ebius (inquit) te genuit pater. Et Cicero in varijs locis testat
moribus patris effingi filium: quod idem plurarchus in li. de educatione. libet
107. Et Quintilianus in li. insti. de preceptoribus loquens.

H ij

De iudeis

b Quo semel est imbuta recens sensabit odorem Testa dlu. Hora.
c xij. q. i. c. omnis etas.

d. c. s. r.
missie:
de p. s.
d. s. i. i. j.

Tam deniq. Quia cum oēs (teste ad Roma: aposto-
lo) in peccato nascimur. omnesq. in vno homie peccaveri-
mus: ad hoc filij ire: in principio ortus nostri (teste eodez
apostolo) gignimur. Laborandum ergo & summo pere-
nitēdum est. Vt pūuli huiusmodi: quā citissime ad bap-
tisma pducantur. Quāvis enim huiusmodi pūuli. ante
vsum rationis: p proprios actus: nihil mereantur. optimū
tamen est: eos esse amicos & acceptos deo: misericordieq.
q. diuine: que neminē christianum latitat. esse participes.
Nam quis diffiteatur. pessimū esse ipsi pūulo: tanto tpe
gratiam amicitiaq. dei: negligere & obserare? Miror igit
tot magistratos: tot illuminatos doctores: contrariū hu-
ius assertionis scripsisse (& predicta: aliaq. ad nostrā par-
tem facientia: nō preuidisse. Nisi forte: vt ego arbitror)
id a deo pmissum: ea ratione fuerit. vt & nobis: qui hac
etate viuim. occasio & facultas pateat. Veritatē que teste
Democrito: in p. fundo diuersa iacet. ingredi: nosq. exer-
citādi potius in his vtilib. quā in superfluis hui. mūdi su-
peruitatibus. Qd. pbatissime & doctissime: nūc fecit egres-
sius doctor presatus. in opusculo presenti: pro quo labor-
re: vt arduacter spero) deus reposuerit sibi coronā iusticie
in regno suo. Itaq. tam primę questionis assertioni: quā
ceteris duabus (quantū certe in eisdem duabus Theolo-
gi partes sunt) subscribo. eaq. approbo: Ecclesie determi-
natione semp. salua. Cuius assertioni: iuxta solitam Theo-
logorum protestationem: me subijcio.

Testimonia Subscriptio celeberrimi

virii: sacre theologie professoris: Mas
gistri Ioannis Schluphij.

Ioanes Schluphius: sacrae litterarū professor: ordine
Theutonicus: Vdalrico Zasio legum interpreti p̄spectis
simo salutē. Non immerito ego homo mediocriter do-
ctus: tibi assentio viros doctissimo: quē te: docti miro
quodam ardore colunt. om̄esq; studiosi amant. a te pre-
cipue euehendi. Quos n̄ dum opa: sed & vigilantia sin-
gulari: & admirabili deniq; non tā diligis q̄ iuues. Ob-
tulisti mihi tractatulum. In fidei nostrę hostes p̄sidos ius-
deos: p̄ tres quęstiones secretū: quē diligēter a me visum:
denotiōe mentis interna approbo. quia pietatis oculo nō
lippienti neq; lachrimanti adoculo. Et quā maxime ad
eius p̄tem primā (quę ceteris duabus mihi nodosior visa
est): ml̄tis t̄m elegantū rationū munitionib; stipata. Affir-
mo igit̄ tuā opinionē: in ea tua cōpilatione: non solū piā
verę etiā & probabilē. Ignoscat quęso lector. Theologi
ce meā p̄strin go sententiā. Quis negabit dupl̄r cōtrarie
opinari: Vno modo circa ea: quę ad veritatē & christiane
religionis doctrinā spectant. nullus ambigit: puta circa
fidei articulos: & ea quę in biblie canone (cuius maior est
auctoritas: q̄ cuiuscūq; ingenij subtilitas) cōtinent. Alio-
ve mō circa ea: quę ad humane inquisitionis p̄spicacitatē p̄-
tinere vident̄. decisorie itaq; dico: opinari cōtrarie: circa
ea quę sunt de necessitate & veritate fidei: cum assertiōe
& defensione oppositi: simpliciter. est pct̄m mortale non
solū erroris: sed & heresis. Nec; em̄ error simplex heresim
inducit. habent quia: se error & heresis: sicut sup̄ius ad in-
ferius. Perpicuū est abbatē loachim: circa trinitatē picu-
losissime errasse. Non t̄m fuisse hereticū. Preterea opinari
Hij

Adocu
lare 49
bū est 2
adffia
re.

Dec de
stinatio
apre p̄
bat per
ml̄ta co
per: dis
cursum
dit.
viii.

Coelo
prima.

Coelo
sc̄a

Coelo
tertia.

De iudeis

contrariū: circa ea que spectant ad hūanę inq̄uiriōis acc̄
men: Nedum licitū est. Sed etiā plane receptū. Id em̄ lici
tū est. qđ nulla lege prohibet. Ad propositū itaq; regres
sus: opinionē tuam non solum probabilē: verū etiā ab oī
catholico: pie & firmiter amplectendā esse assero. Tum
quā roborat ex lege nature lapsę. Tum firmat seruitutis
iure: vt docte probas & diffuse. Tum quā est in favorē
fidei: in rabidos canes: quos christianissim⁹ noster Hylari
tus: Doctor illuminatus: deicidas nō tantū homicidas ap
pellat: loquitur p̄ ydeomatū cōicationē. Quos tu tibiq; sis
miles (o vtinā plures) ad fidei lumē reducere satagis. vt
saltem instar canū: Lazari paupis vñera vlcerosa: collins
gere studeāt. Vale. & eccl̄asticā religionē amplecti non
desine. hinc enim tua & nostra oīm salus. Ex officina Cu
rię parochialis vberlingen: tertio decimo Kalendas Aus
gustas. Anno .i. 70. 8.

Subscriptio clarissimi vi

ri domini Hieronimi Vermij Vris
atq; iuris Doctoris.

Salutem plurimā dicit: preclarissime consumatissime:
ac eminentissime vir. Reddite fuerunt mihi superioribus
diebus: tuę ad me suauissime & elegātissime litterę: cum
quodā tractatu: tres principales quęstiones: de liberis & p̄
uulis iudeorū baptisandis cōtinente. q̄s legi & relegi. In
q̄bus etiā meū offitiū requiris. a me quoq; petis. vt q̄ mea
in eisde sit sententia: tibi libere aperiā. Cur aut̄ tibi non
gratificor. aut morē gerā. sim plane nescius. Itaq; sententiā
ani mei tibi ingenue aperiā nō inuitus. legēti mihi siml̄
q; admo dū exacta diligētia ea ponderāti: que in eisde ac
alijs appenditijs quęstionibus: exactissima opa: nō min⁹
vire quā eleganter scripsisti. non p̄nt mihi eadē non plas

Testimonia

eere, quippe cū nedum vera & probabilia: verū etiā furi
q̄ maxime cōsentanea: mihi esse vident. In q̄bus quidē
argumēta & rōnes p̄ vtrac̄q; parte: & quidē minime atra
re: sed potius pleno vt aiunt cornu adduxisti, & argumē
ta partis aduersę: contra tuā sententiā firman̄tis: om̄ino
dissoluiti, ac plane cōtriuisti, tuam vero in p̄dictis senten
tiam: taliter & auctoritatibus & rōnibus cōprobasti: &
tutatus es, vt nihil dubij om̄ino habere censeat, vt absq;
tremore in mediū prodire: p̄dicte tuę lucubratiōes polz
sint: quare nomen tuū immortalitati cōmendasti. Peris
culum aut̄ in palestra: ita egregie de te fecisti, vt mihi tu
to de te p̄stadeam, q̄ in futurę alias lucubratiōes tuas: in
alijs factas & fiendas: aliq̄n in mediū editurus sis, put bo
na spe maneo, Et meā erga te expectatiōē nequaquā fru
strari patiaris, quā non solū equaturus: verū etiā cumula
tissime supaturus sis. Cum aut̄ non minus vere q̄ elegā
ter inquit glo. si. in. c. ij. de iude, omnē rigorē severitatē
q̄: contra puicaces obduratos & perfidos illos iudeos: &
quidem in eorum odium seruandam esse, Et summa ras
tio sit, q̄tę pro religione nostra christiana faciat: etiam in
dubio, Et in dubio etiam opiniō ea seruari debeat, per
quā periculum anime emitatur. Itaq; (vt supra) ex animo
sentio: atq; iudicium animi mei, vt se habet: aperui. Vale
itaq; felix, Mec̄ peculiari iure: p̄ tuo vtare, Et me vt facis
ama, Ex Constañ. xiiij. Kalē. octobres. Anno &c. q̄nto

Hieronimus Vermius cognomento
Wurm: Viriusq; iuris doctor
Ticinensis: patronus causarū
Curie Constañ.

Hij

De iudeis

Testimonium Hieronimi baldung .V.I.D.

Legi tuum de iudeorū filijs baptizandis tractatū: do
cillime Zali. nec legi tū: sed relegi: sed plegi etiā: nec ad
huc eius ediscēdi quocūq; desiderio pfunctus. Ita me ver-
borū delectat cōcinnitas: snāz docet eruditio: rōnum p-
mouet efficacia. Vt quā in eo pēfendo: meā rogasti sens-
tentia: ea plane expedita sit: tua opa maxie. Nā effecisti: vt
nihil rear istac assertiōe verius: nihil firmitus: nihil probas-
bilius: nihil deniq; sanctius: credi oportere: id qđ in lites-
raria rep. primi nois viri: Georgius Northofer: & Ioānes
Schluphius: diuine sciē doctiss. professores: nō tū assenti-
unt: sed & rōnib⁹. vt argutissimis: ita inexpugnabilibus:
firmissimisq; oñdunt: & cōvincunt. Quos ego merito p-
teneror: tuū vero expolitissimū ingeniū: & laudo & ad-
mior: adeo vt meę desidie pudeat. Cū te videā: inter for-
rensiū disceptationū strepit⁹: & familiar; rei fastidiosas oc-
cupatiōes: nedū sacratissimaz legū integerrimū interpre-
tem: quotidianis professiōib⁹: dignā laudē. Verz etiā dis-
sertissimis ois generis lrāz monumentis: eternā memoriā
cōparare. Qđ tibi tūq; silib⁹: de bonis studijs optie me-
ritis: vnū in terris dignū p̄mitū p̄ponit: hoc vt meo: ita
oim bonorū viroz iudicio plane consequeris. Vale.

Quę in hoc ope ptineāt. Io. Adelphi. Mulci Argeñ.
Parvulus intrito si sit patre iure ferēdas .decatostico

Sitq; salutifero fonte lavanda lues

Nam propriū velle iuris censetur habere

Qui pius hac sacra sanctificatur aqua
In pignus natam genitor cum forte dedisset

Iudeus: sacram qui inde petiuit aquam

Debeat admitti nec ne: iam quęstio nostra

Frangere cumq; fidem cogitur ille datam

Hec si scire velis: presens modo perlege scriptū

Doctus enim vates zalius ista dicit

Testimonia

Excellenti & egregio D. doctōri Vdal-
rico Zasio: Thomas didi: Aucupa-
rius: Poeta. Lau. S. P. D.

Quam tot prestantes per nomina clara patroni
Hic subscripta tuum testificantur opus
Ingenium laudant: studium mirantur: acutum
Rebus in hebraeis iudiciumq; probant
Quare ego non digno tua scripta amplectar honore
Splendoremq; tui nominis atq; decus
Laudibus vt summis iuris legumq; peritos
Ornarent varijs secla vetusta modis
Cuncta quod ad rerum curas hominūq; salutem
Prospiciantq; sua cuncta tuentur ope
Diuinisq; regunt totum quod legibus orbem
Tanq; coelestes hos coluere deos
Sic tua non opera virtus celebranda minori
Virtus phœbeo non reticenda choro
Non reticenda animi foelix fecundia docti
Qua tuus aeterno flore virebit honos
Antea nectareo quocq; vena referta liquore
Plurima quę largo dogmata rore parit
Hinc tua q; veterum quos gloria tanta sequuta est
Iure peritorum gloria maior erit
In te nam fulget doctrina remotior: in te
Disciplinarum germinat omne genus
Te querunt homines oracula delphica tamq;
Et responsa diens publica quisq; capit
Ad te conarrit legum studiosa iuventus;
Te doctore grati doctior omnis abit
Oppressos releuas: facis atq; resurgere lapsos
Consilio diues gaudet inopsq; tuo.

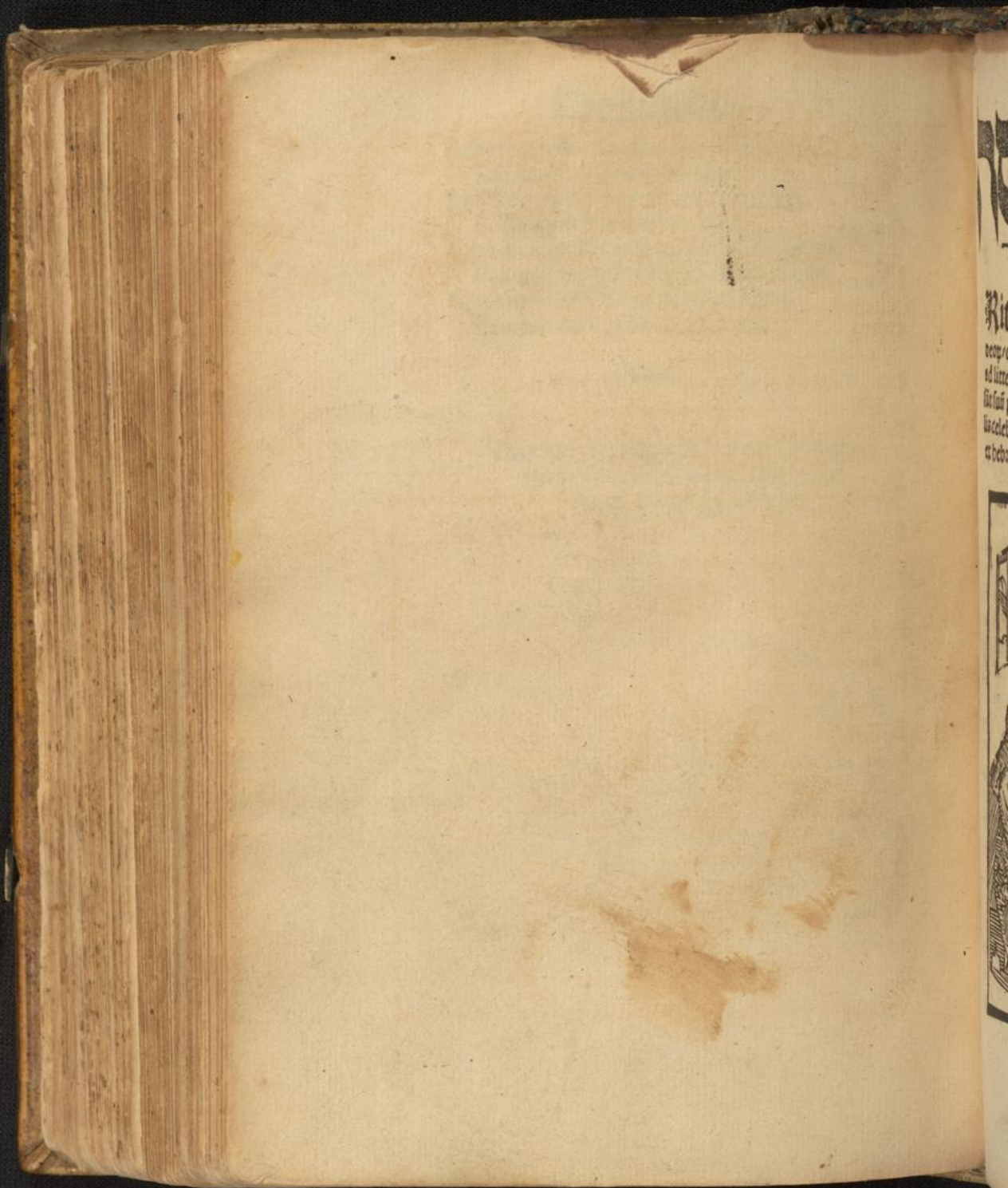
De iudeis

Ardra tanta licet sine fine negocia tractes,
Et licet assiduo iura labore legas
Nulla tamen poterit res contumacis seuera
A studio Zasi te retricare bono
Quin noua Palladijs semper redimita coronis
Parturias: velud hec scripta diserta docent
Que merito illustri sunt insignita nitore
Et tot ab eximijs hic decorata viris

Vale.

Argentine Promidus vir Ioannes Grutiger
Impressit . Io. Adelpho' castigatore
Anno salutis, M, D, VIII.

101 2500

Rit
ed linte
lin fū p
lin celeb
et bebū

B, VII, 8.

